KALENDAR

KATOLIČKOG PUČKOG SAVEZA

ZA GODINU

1914.

IZDANJE KATOLIČKOG PUČKOG SAVEZA.

ŠESTO GODIŠTE.

TISKANO U SUBOTICI U ZADRUŽNOJ TISKARI SVETOG ANTUNA.

Siječanj Broji 31. dan. Januar

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Četvrtak	Nova godina		7 50	4 17
2 Petak	Makarij op.	†	7 49	4 18
3 Subota	Genoveva dj.		7 49	4 19
Evangjelje: U ono vrieme po smrti Herod. [Mat. II. 19—23]				
4 Nedjelja	Tito biskup		7 49	4 20
5 Poned.	Telesfor p. m.		7 49	4 21
6 Utorak	Tri kralji		7 49	4 22
7 Srijeda	Lucijan m.		7 49	4 23
8 Četvrtak	Lovrencije		7 49	4 24
9 Petak	Julian m.	†	7 48	4 25
10 Subota	Marcijan isp.		7 48	4 27
Evang.: Kad bi Isusu 12 godina [Luka II. 42—52].				
11 Nedjelja	1. po Bogoj. Teodozije		7 48	4 28
12 Poned.	Arkadije m.		7 47	4 30
13 Utorak	Cesarija dj.		7 47	4 31
14 Srijeda	Hilarije biskup		7 47	4 32
15 Četvrtak	Pavao pust.		7 46	4 33
16 Petak	Marcel papa m.	†	7 45	4 35
17 Subota	Antun pust.		7 44	4 36
Evang.: U ono vrieme bi svadba u Kani [Ivan II. 1—11.]				
18 Nedjelja	2. po Bogoj. Ime Isusovo		7 43	4 37
19 Poned.	Kanut kralj		7 43	4 38
20 Utorak	Fabijan i Sebastijan		7 42	4 39
21 Srijeda	Agneta dj. m.		7 41	4 41
22 Četvrtak	Vincencije m.		7 40	4 43
23 Petak	Zaruci Bl. Dj. M.	†	7 39	4 45
24 Subota	Timotej b. m.		7 38	4 46
Evang.: Isus sidje s gore [Mat. VIII. 1—13.]				
25 Nedjelja	3. po Bog. Sv. Obitel		7 37	4 47
26 Poned.	Polikarpo b. m.		7 36	4 49
27 Utorak	Ivan zlatousti b.		7 35	4 51
28 Srijeda	Margarita dj.		7 34	4 52
29 Četvrtak	Franjo Saleski		7 33	4 54
30 Petak	Martina dj.	†	7 32	4 55
31 Subota	Petar Nolasko		7 31	4 57

Mjesečne promjene.

Prvi četvrt, 4. u 2 sata i 9 m. poslie podne.

Pun mjesec, 12. u 6 sati i 9 m. u jutro.

Zadnji četvrt, 19. u 1 sat 29 m. u jutro.

Mladi mjesec, 26. u 7 sati 34 m. u jutro.

Kakovo će biti vrieme?

Početak mjeseca liepo, 12—19 promjenljivo vrieme, 19—26 jaka zima, koncem mjes. promjena, bura.

U Pučkom Savezu ostani do smrti.

Veljača Broji 28 dana. Februar

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
Evang.: Isus udje u lagjicu (Matej VIII. 23—27.)				
1 Nedjelja	4. po Bogoj. Ignacije b.		7 30	4 58
2 Poned.	Svijećnica		7 28	4 59
3 Utorak	Blaž b.		7 27	5 1
4 Srijeda	Veronika		7 26	5 3
5 Četvrtak	Ağata dj. m.		7 24	5 5
6 Petak	Doroteja dj. m. †		7 22	5 6
7 Subota	Romualdo		7 21	5 7
Evang.: Poslanici u vinogradu. (Matej XX. 1—16.)				
8 Nedjelja	Sedamdesetnica		7 20	5 9
9 Poned.	Apolonija dj. m.		7 19	5 11
10 Utorak	Skolastika djev.		7 17	5 13
11 Srijeda	Ukazanje Gospe Lurdske		7 15	5 14
12 Četvrtak	Eulalija dj. m.		7 14	5 15
13 Petak	Fuska i Mavra m. †		7 12	5 17
14 Subota	Valentin bisk. muč.		7 10	5 18
Evang.: Sijač . . . (Luka VIII. 4—15.)				
15 Nedjelja	Šezdesetnica		7 9	5 20
16 Poned.	Julijana djev. m.		7 7	5 22
17 Utorak	Julijan m.		7 5	5 23
18 Srijeda	Simeon		7 4	5 25
19 Četvrtak	Konrad priz.		7 2	5 26
20 Petak	Euherij bisk. †		7 0	5 28
21 Subota	Eleonora kraljica		6 59	5 30
Evang.: Evo idemo u Jeruzalem. (Luka XVIII. 32—43.)				
22 Nedjelja	Pedesetnica		6 57	5 32
23 Poned.	Petar Damjanov b.		6 55	5 32
24 Utorak	Matija apostol		6 53	5 34
25 Srijeda	Pepelnica ††		6 52	5 36
26 Četvrtak	Aleksander b. ††		6 50	5 37
27 Petak	Leander b. ††		6 48	5 39
28 Subota	Roman op. ††		6 46	5 40

Mjesečne promjene.

Prvi četvrt: 3. u 11 sati 33 m. prije podne.

Pun mjesec: 10.. u 6 sati 35 m. u večer.

Zadnji četvrt: 17. u 10 sati 23 m. prije podne.

Mladi mjesec: 23. u 1 sat 2 m. u jutro.

Kakovo će biti vrijeme?

Prva polovica mjeseca promjenljiva; 17—25. hladno, puno kiše i snijega; koncem mjeseca jaka zima.

Vjeru svoju ponosno ispovjedaj, te po njoj radi u javnom i privatnom životu.

Ožujak Broji 31 dan. Marciuš

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
Evang.: Odvede duh Isusa . . . (Matej IV. 1—11.)				
1 Nedjelja	1. korizmena Albin.		6 44	5 41
2 Poned.	Agneta djev.	††	6 42	5 43
3 Utorak	Kunegunda dj.	††	6 40	5 45
4 Srijeda	Kazimir isp.	††	6 38	5 46
5 Četvrtak	Eusebij m.	††	6 36	5 48
6 Petak	Marcijan b.	††	6 34	5 49
7 Subota	Toma Akvinski	††	6 32	5 51
Evang.: Preobraženje Isusovo. (Matej XVIII. 1—9.)				
8 Nedjelja	2. korizmena Ivan od B.		6 30	5 52
9 Poned.	Franciska ud.	††	6 28	5 54
10 Utorak	40 mučenika	††	6 26	5 55
11 Srijeda	Kandid m.	††	6 24	5 57
12 Četvrtak	Gregorije Vel. p.	††	6 22	5 59
13 Petak	Eufrazija djev.	††	6 20	6 0
14 Subota	Matilda ud.	††	6 18	6 1
Evang.: Isus izgoni vraga. (Luka XI. 14—28.)				
15 Nedjelja	3. korizm. Longin m.		6 16	6 2
16 Poned.	Heriberto b.	††	6 14	6 4
17 Utorak	Josip Arimatej	††	6 12	6 6
18 Srijeda	Ciril Jer.	††	6 10	6 7
19 Četvrtak	Josip zaruč. Bl. Dj. M.	††	6 8	6 8
20 Petak	Joahim	††	6 6	6 10
21 Subota	Benedikto	††	6 4	6 12
Evang.: Pomnoženje hljeba. (Ivan VI. 1—15.)				
22 Nedjelja	4. korizmena. Oktavijan		6 2	6 13
23 Poned.	Oton bisk.	††	6 0	6 14
24 Utorak	Gabrijel arkangjel	††	5 58	6 16
25 Srijeda	Blagovijest		5 56	6 17
26 Četvrtak	Emanuel m.	††	5 54	6 18
27 Petak	Ruperto	††	5 52	6 20
28 Subota	Guntram	††	5 50	6 22
Evang.: Koji će me od vas koriti za grieh . . [Ivan VIII. 46-59]				
29 Nedjelja	Gluha. Eustahije		5 48	6 23
30 Poned.	Viktor m.	††	5 46	6 24
31 Utorak	Balbina dj.	††	5 44	6 26

Mjesečne promjene.

Prvi četvrt: 5. u 6 sati 3 m. u jutro.

Pun mjesec: 12. u 5 sati 19 m. u jutro.

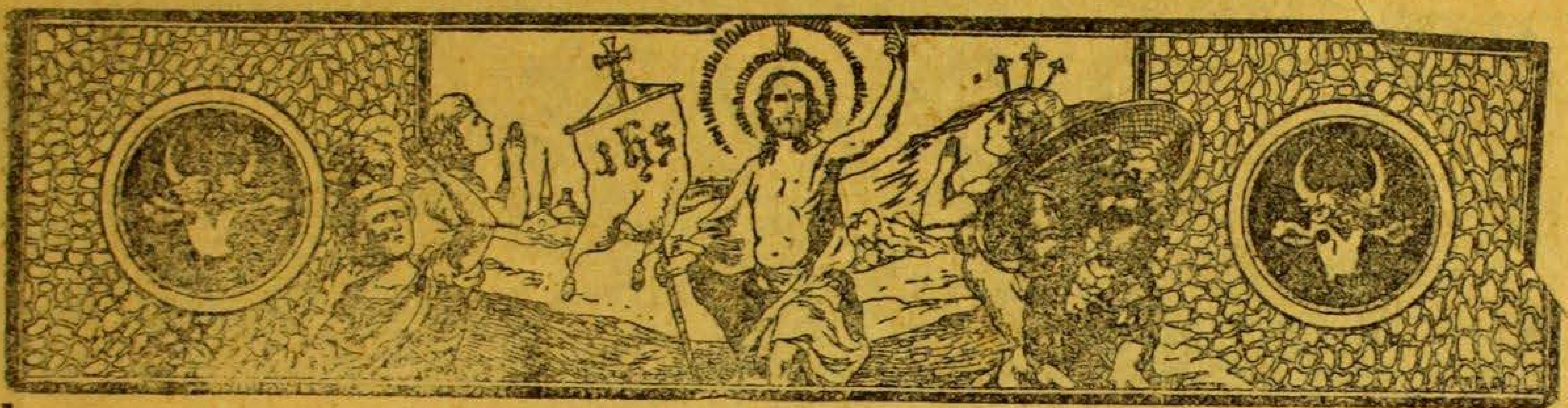
Zadnji četvrt: 18. u 8 sati 39 m. u večer.

Mladi mjesec: 26. u 7 sati 9 m. u večer.

Kakovo će biti vrijeme?

Početkom mjeseca vlažno, vjetrovito vrieme; 16—22 liepo toplo; 22—31 promjenljivo, kišovito.

U katoličkom poduzeću uvijek sudjeluj!

Travanj Broji 30 dana. April

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Srijeda	Hugo bisk.	††	5 42	6 27
2 Četvrtak	Francisko Paul.	††	5 40	6 28
3 Petak	Rihardo bisk.	††	5 38	6 29
4 Subota	Izidor bisk.	††	5 36	6 31
Evang.: Svečani ulaz u Jeruzalem. [Matej XXI. 1—9.]				
5 Nedjelja	Cvjetna. Vinko Fer.		5 34	6 33
6 Poned.	Celestin	††	5 32	6 34
7 Utorak	Hegesip	††	5 30	6 35
8 Srijeda	Alberto bisk.	††	5 28	6 37
9 Četvrtak	Veliki četvrtak	††	5 26	6 38
10 Petak	Veliki petak	††	5 24	6 39
11 Subota	Velika subota	††	5 22	6 41
Evang.: Angjel javlja uskrsnuće. [Marko XVI. 1—7.]				
12 Nedjelja	Uskrs		5 20	6 43
13 Poned.	2. dan Uskrsa		5 18	6 44
14 Utorak	Tiburij muč.		5 16	6 45
15 Srijeda	Lidvina		5 14	6 46
16 Četvrtak	Kalist		5 12	6 48
17 Petak	Rudolfo muč.	†	5 10	6 49
18 Subota	Apolonij muč.		5 9	6 51
Evang.: Isus se javlja učenicima. [Ivan XX. 19—31.]				
19 Nedjelju	1. po Uskrsu, Bijela.		5 7	6 52
20 Poned.	Agneta Montepulska		5 5	6 54
21 Utorak	Anselmo bisk.		5 3	6 55
22 Srijeda	Soter i Kajo pape m.		5 1	6 57
23 Četvrtak	Adalberto b. m.		4 59	6 58
24 Petak	Juraj mučenik	†	4 58	7 0
25 Subota	Marko evangjelista		4 56	7 1
Evang.: Isus pastir dobri. [Ivan X. 11—16.]				
26 Nedjelja	2. po Uskrsu Majka dob. savj.		4 54	7 2
27 Poned.	Petar Kanizij		4 53	7 4
28 Utorak	Pavao od križa		4 51	7 6
29 Srijeda	Petar muč		4 49	7 7
30 Četvrtak	Katarina Sijenska		4 48	7 8

Mjesečne promjene.

Prvi četvrt: 3. u 8 sati 42 m. u večer.

Pun mjesec: 10. u 2 sata 28 m. po podne.

Zadnji četvrt: 17. u 8 sati 52 m. u jutro.

Mladi mjesec: 25. u 12 sati 21 m. u podne.

Kakovo će biti vrijeme?

Početak mjeseca hladan, vlažan, 10—17 liepo blago vrieme; 17—25 promjenljivo, pod konac kišovito.

One pomaži glasom, koji su u Kat. Pučkom Savezu.

Svibanj Broji 31 dan. Majuš

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Petak	Filip i Jakov	†	4 46	7 10
2 Subota	Zaštita sv. Josipa		4 44	7 11
Evang.: Malo i ne će te me vidjeti. [Ivan XVI. 16—22.]				
3 Nedjelja	3. po Uskrsu Naš. sv. Križa		4 42	7 12
4 Poned.	Florian		4 41	7 13
5 Utorak	Pio V. papa		4 40	7 14
6 Srijeda	Ivan pred vratima		4 38	7 16
7 Četvrtak	Stanislav b. m.		4 36	7 17
8 Petak	Miholice	†	4 34	7 18
9 Subota	Gregorije Nazij.		4 33	7 20
Evang.: A kad dogje Duh istine. [Ivan XVI. 5—14.]				
10 Nedjelja	4. po Uskrsu. Isidor rat.		4 32	7 22
11 Poned.	Mamerto bisk.		4 30	7 23
12 Utorak	Pankracije m.		4 28	7 24
13 Srijeda	Servacije m.		4 27	7 25
14 Četvrtak	Bonifacij m.		4 26	7 27
15 Petak	Sofija djev. m.	†	4 25	7 28
16 Subota	Ivan Nepom. m.		4 24	7 29
Evang.: Ištite i primit ćete. [Ivan XVI. 23—30.]				
17 Nedjelja	5. po Uskrsu. Paskal priz.		4 23	7 30
18 Poned.	Venancij muč. } Prosni dani		4 22	7 31
19 Utorak	Ivan svećenik } Prosni dani		4 21	7 33
20 Srijeda	Bernardin priz. } Prosni dani		4 19	7 34
21 Četvrtak	Spasovo		4 18	7 35
22 Petak	Helena djev. Julija dj.	†	4 17	7 36
23 Subota	Desiderij b. muč.		4 19	7 37
Evang.: Kad dogje Utješitelj. [Ivan XV. 26—4.]				
24 Nedjelja	6. po Uskr. Pomoćnica kršćana		4 15	7 38
25 Poned.	Urban papa m.		4 14	7 39
26 Utorak	Filip Nerij		4 13	7 41
27 Srijeda	Magdalena Pazzijska		4 12	7 42
28 Četvrtak	Vilelmo b.		4 11	7 43
29 Petak	Maksim b.	†	4 11	7 24
30 Subota	Ferdinando prizn.	†	4 10	7 45
Evang.: Duh Sveti će vas naučiti. [Ivan XIV. 23—31.]				
31 Nedjelja	Duhovi		4 9	7 46

Mjesečne promjene.

Prvi četvrt: 3. u 7 sati 29 m. pre podne.

Pun mjesec: 9. u 10 sati 31. m. u večer.

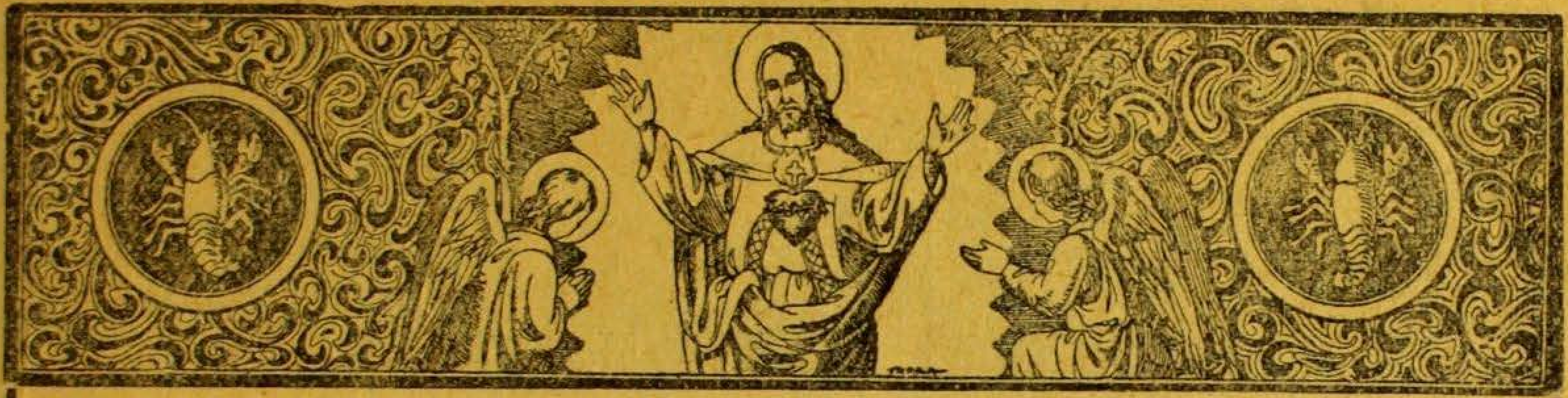
Posljednji mjesec: 16. u 11 sati 12 m. u večer.

Mladi mjesec: 25. u 3 sata 35 m. u jutro.

Kakovo će biti vrijeme?

3—9. kišovito, vjetar; 9—25. liepo, toplo vrieme; pod konac mjeseca kišovito.

Budi vjeran do smrti zastavi Pučkog Saveza!

Lipanj Broji 30 dana. Juniuš

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s.	m.	Sunce zalazi s.	m.
1 Poned.	2. dan Duhova		4	8	7	47
2 Utorak	3. dan Duhova. Erazmo		4	7	7	48
3 Srijeda	Klotilda ††		4	7	7	49
4 Četvrtak	Kvirin bisk.		4	6	7	50
5 Petak	Bonifacije bisk. ††		4	5	7	51
6 Subota	Norberto bisk. ††		4	5	7	51
Evang.: Budite milosrdni . . . (Luka VI. 36—42)						
7 Nedjelja	Sv. Trojstvo. Roberto		4	5	7	51
8 Poned.	Medardo b.		4	4	7	52
9 Utorak	Primo i Felicijan		4	4	7	53
10 Srijeda	Margarita Škotska		4	4	7	54
11 Četvrtak	Tijelovo.		4	3	7	55
12 Petak	Antonija m. †		4	3	7	56
13 Subota	Antun Paduanski		4	3	7	56
Evang.: Čovjek neki prigotovi večeru. (Luka XIV. 16—24.)						
14 Nedjelja	2. po Duhov. Bazilij V.		4	3	7	57
15 Poned.	Vid muč.		4	3	7	57
16 Utorak	Ivan Francisko Regio		4	3	7	58
17 Srijeda	Rajner pust. Adolf		4	3	7	58
18 Četvrtak	Marko i Marcelij.		4	3	7	59
19 Petak	Srce Isusovo †		4	3	7	59
20 Subota	Silverij p. Regina		4	3	8	0
Evang.: Izgubljona ovca. (Luka XV. 1—10.)						
21 Nedjelja	3. po Duhov. Alojzije		4	3	8	0
22 Poned.	Pavlin		4	3	8	0
23 Utorak	Ivan Hrvat isp.		4	3	8	0
24 Srijeda	Rodjenje sv. Iv. Krstit.		4	3	8	0
25 Četvrtak	Vilim		4	4	8	0
26 Petak	Ivan i Pavao †		4	4	8	0
27 Subota	Ladislav prizn.		4	4	8	0
Evang.: Obilati ribolov. (Luka V. 1—11.)						
28 Nedjelja	4. po Duhov. Leon II. papa		4	5	8	0
29 Poned.	Petar i Pavao		4	5	8	0
30 Utorak	Spomen sv. Pavla		4	6	8	0

Mjesečne promjene.

Prvi četvrt: 1. u 3 sata 3 minuta po podne.

Pun mjesec: 8. u 6 sati 8 minuta u jutro.

Posljednji četvrt: 15. u 3 sata 20 minuta po podne.

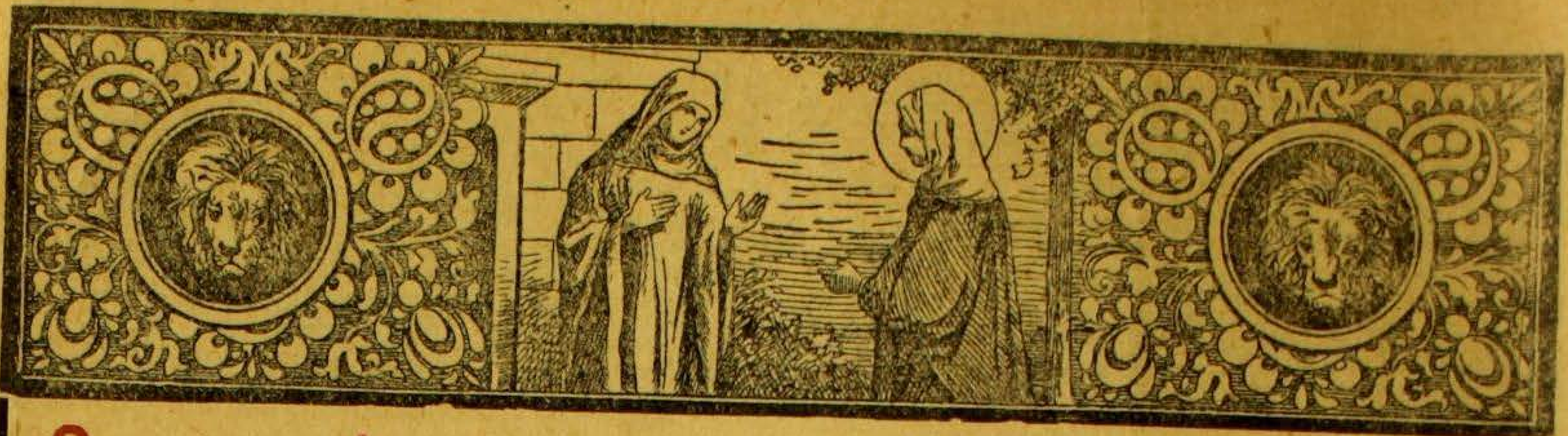
Mladi mjesec: 23. u 4 sata 33 m. po podne.

Prvi četvrt: 30. u 8 sati 25 minuta u večer.

Kakovo će biti vrijeme?

Početak mjeseca promjenljiv; 8—15. vjetrovito, vlažno vrijeme; 15. do 23. promjenljivo; koncem mjeseca liepo vrieme.

Kao vojnik pokoravaj se zapovijedima vodja Pučkog Saveza.

Srpanj Broji 31 dan. Julius

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Srijeda	Teobaldo		4 7	8 0
2 Četvrtak	Pohod Bl. Dj. Marije		4 7	7 59
3 Petak	Eulogije m.	†	4 8	7 59
4 Subota	Udalrik bisk.		4 8	7 58
Evang.: Ako ne bude pravda vaša veća. (Mat. V. 20—24.)				
5 Nedjelja	5. p. Duh. Ćiril i Metod		4 9	7 58
6 Poned.	Isaija prorok		4 9	7 58
7 Utorak	Vilibaldo b.		4 10	7 57
8 Srijeda	Elizabeta		4 11	7 57
9 Četvrtak	Brcko b.		4 11	7 57
10 Petak	Amalija dj.	†	4 12	7 56
11 Subota	Pijo I. papa m.		4 13	7 55
Evang.: Pomnoženje hljeba. (Marko VIII. 1—9.)				
12 Nedjelja	6. p. Duh. Ivan Gvalberto		4 14	7 55
13 Poned.	Margareta dj. m.		4 15	7 54
14 Utorak	Bonaventura ostoba		4 16	7 54
15 Srijeda	Rastanak ap.		4 17	7 53
16 Četvrtak	Skapular Bl. G.		4 18	7 53
17 Petak	Aleksije isp.	†	4 19	7 52
18 Subota	Kamilo		4 20	7 50
Evang.: Čuvajte se od lažnih proroka. (Mat. VII. 15—21.)				
19 Nedjelja	7. p. Duh. Vinko Paulski		4 21	7 49
20 Poned.	Ilija prorok		4 22	7 48
21 Utorak	Daniel prorok		4 23	7 47
22 Srijeda	Marija Magdal.		4 24	7 46
23 Četvrtak	Apolinar		4 25	7 45
24 Petak	Kristina dj.	†	4 26	7 44
25 Subota	Jakov apost.		4 27	7 43
Evang.: Nepravedni upravitelj (Luka XVI. 1—9.)				
26 Nedjelja	8. p. Duh. Ana m. Bl. dj.		4 29	7 42
27 Poned.	Panteleon m.		4 30	7 40
28 Utorak	Viktor p. m.		4 32	7 39
29 Srijeda	Marta dj.		4 32	7 38
30 Četvrtak	Judita m.		4 34	7 37
31 Petak	Ignacij Lojola	†	4 35	7 36

Mjesečne promjene.

Pun mjesec: 7. u 2 sata 59 minuta po podne.

Posljednji četvrt: 15. u 8 sati 32 minuta po podne.

Mladi mjesec: 23. u 3 sata 38 minuta u jutro.

Prvi četvrt· 30. u 3 sata 51 minut u jutro.

Kakovo će biti vrijeme?

Početkom mjeseca vrieme promjenljivo sve do 23; pod konac hladno, puno kiše, bura.

Svaku neprilikn člana Pučkog Saveza uzmi kao svoju neprilikn!

Kolovoz — Broji 31 dan. — August

Dani	Za katolike	Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Subota	Petar u okovima	4 36	7 34
Evang.: Isus plače nad Ieruz. (Luka XIX. 41—47.)			
2 Nedjelja	9. po Duh. Alfonzo	4 37	7 33
3 Poned.	Augustin b. zagr.	4 39	7 31
4 Utorak	Dominik	4 40	7 30
5 Srijeda	Sniježna Gospa	4 42	7 29
6 Četvrtak	Preobraženje Kristovo	4 43	7 27
7 Petak	Kajetan †	4 44	7 25
8 Subota	Cirjak	4 46	7 24
Evang.: Farizej i carinik. (Luka XVIII. 9—14.)			
9 Nedjelja	10. po Duh. Roman	4 47	7 22
10 Poned.	Lovrinac m.	4 48	7 20
11 Utorak	Suzana m.	4 49	7 19
12 Srijeda	Klara dj.	4 50	7 17
13 Četvrtak	Hipolit	4 52	7 16
14 Petak	Eusebij †	4 53	7 14
15 Subota	Velika Gospa	4 54	7 12
Evang.: Gluhenijemi. (Marko VII. 31—37.)			
16 Nedjelja	11. po Duh. Rok pciz.	4 56	7 11
17 Poned.	Liberat opat.	4 57	7 9
18 Utorak	Helena	4 58	7 7
19 Srijeda	Ludovik	5 0	7 5
20 Četvrtak	Stjepan kralj	5 2	7 4
21 Petak	Ivana Francis. †	5 3	7 2
22 Subota	Joakim	5 4	7 0
Evang.: Milosrdni samaritanac. (Luka X. 23—37.)			
23 Nedjelja	12. po Duh. Filip Benicij	5 6	6 59
24 Poned.	Bartol apost.	5 7	6 57
25 Utorak	Ludovik prizn.	5 8	6 55
26 Srijeda	Zefirin p. m.	5 10	6 53
27 Četvrtak	Josip Kal.	5 11	6 51
28 Petak	Augustin b. †	5 12	6 49
29 Subota	Glavosjek Iv. Krs.	5 14	6 47
Evang.: Deset gubavaca. (Luka XVII. 11—19.)			
30 Nedjelja	13. po Duh. Roza djev.	5 15	6 45
31 Poned.	Rajmundo prizn.	5 16	6 43

Mjesečne promjene.

Pun mjesec: 6. u 1 sat 40 minuta u jutro.

Zadnji četvrt: 14. u 1 sat 56 minuta u jutro.

Mladi mjesec: 21. u 1 sat 27 minuta po podne.

Prvi četvrt: 28. u 5 sati 53 minuta u jutro.

Kakovo će biti vrijeme?

Pečetkom mjeseca liepo, toplo vrijeme; oko 15—18 topla kiša; od 23. dalje hladnije vrijeme.

Svi za jednoga, jedan za sve!

Kolovoz Broji 30 dana. September

Dani	Za katolike	Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Utorak	Egidij	5 18	6 41
2 Srijeda	Maksima dj.	5 19	6 39
3 Četvrtak	Serafija dj.	5 20	6 37
4 Petak	Rozalija dj. †	5 22	6 35
5 Subota	Laurentij bisk.	5 23	6 33
Evang.: Nitko ne može 2 gosp. služiti. (Mat. VI. 24—33.)			
6 Nedjelja	14. po Duh. Zaharija pror.	5 24	6 31
7 Poned.	Marko Krizin m.	5 26	6 29
8 Utorak	Mala Gospa	5 27	6 27
9 Srijeda	Petar Claver	5 28	6 25
10 Četvrtak	Pulherija dj.	5 30	6 23
11 Petak	Emilijan bisk. †	5 31	6 21
12 Subota	Guidon isp.	5 32	6 19
Evang.: Mladić Naimski. (Luka VII, 11—16.)			
13 Nedjelja	15. po Duh. Amat bisk.	5 34	6 17
14 Poned.	Uzvišenje sv. križa	5 35	6 15
15 Utorak	Niceta	5 36	6 13
16 Srijeda	Ludmila ud. m.	5 38	6 11
17 Četvrtak	Rane sv. Franje	5 39	6 9
18 Petak	Josip C. †	5 40	6 7
19 Subota	Januarij b. m.	5 42	0 5
Evang.: Dogje Isus u kuću- (Luka XIV. 1—11.)			
20 Nedjelja	16. po Duh. Eustahij i dr. m.	5 43	6 3
21 Poned.	Matej ap. i evang.	5 44	6 1
22 Utorak	Mauricij m.	5 46	5 59
23 Srijeda	Tekla dj. m.	5 47	5 57
24 Četvrtak	Gerardo	5 49	5 54
25 Petak	Kleofa i Aurel †	5 50	5 52
26 Subota	Ciprijan	5 52	5 50
Evang.: Učit., koja je zap. najveća. (Mat. XXII. 34—46.)			
27 Nedjelja	17. po Duh. Kuzma i Damj.	5 53	5 48
28 Poned.	Većeslav muč.	5 54	5 46
29 Utorak	Mihovil Arkangjel	5 56	5 44
30 Srijeda	Jeronim prizn.	5 57	5 42

Mjesečne promjene.

Pun mjesec: 4. u 3 sata 1 minut po podne.

Zadnji četvrt: 12. u 6 sati 48 minuta u večer.

Mladi mjesec: 19. u 10 sati 33 minuta u večer.

Prvi četvrt: 26. u 1 sat 3 minuta po podne.

Kakovo će biti vrijeme ?

1—12. promjenljivo; 12—19. liepo vrieme, ovdje-ondje kišovito ; koncem mjeseca liepo, ugodno vrieme.

Gledajmo, što prije uplatit članarinu Pučkog Saveza za buduću godinu !

Listopad Broji 31 dan. Oktober

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Četvrtak	Remigij		5 59	5 40
2 Petak	Leodegar bisk. †		6 0	5 38
3 Subota	Kandid		6 1	5 36
Evang.: Isus izliječi gutom udarenoga. (Matej IX. 1—8.)				
4 Nedjelja	18 po Duh. Francisko		6 2	5 34
5 Poned.	Placid. i dr. m.		6 4	5 32
6 Utorak	Bruno isp.		6 5	5 30
7 Srijeda	Marko p.		6 6	5 28
8 Četvrtak	Brigita ud.		6 8	5 26
9 Petak	Abraham pat. †		6 10	5 24
10 Subota	Francisko B.		6 11	5 22
Evang.: Svadbeno ruho. (Matej XXII. 1—14.)				
11 Nedjelja	19 po Duh. Nikasij		6 12	5 20
12 Poned.	Maksimilijan		6 14	5 18
13 Utorak	Eduard		6 15	5 16
14 Srijeda	Kalist		6 17	5 14
15 Četvrtak	Terezija		6 18	5 12
16 Petak	Gal op. †		6 19	5 10
17 Subota	Hedviga ud.		6 21	5 9
Evang.: Isus izliječi sina kralj. čovjeka. (Ivan IV. 46—53.)				
18 Nedjelja	20. po Duh. Luka evang.		6 23	5 7
19 Poned.	Petar Alkaut.		6 24	5 5
20 Utorak	Ivan Keutski		6 25	5 3
21 Srijeda	Ursula dj. m.		6 27	5 1
22 Četvrtak	Kordula dj. m.		6 29	5 0
23 Petak	Ivan Kapistr. †		6 30	4 58
24 Subota	Rafael arhangjel		6 32	4 56
Evang.: Kralj čini račun sa slugama. (Mat. XVIII. 23—35.)				
25 Nedjelja	21. po Duh. Krisanto		6 33	4 54
26 Poned.	Demetrij		6 35	4 52
27 Utorak	Sabina muč.		6 37	4 51
28 Srijeda	Simon i Juda ap.		6 39	4 49
29 Četvrtak	Zenobij muč.		6 40	4 47
30 Petak	Klaudij muč. †		6 41	4 49
31 Subota	Volfgang b.		6 42	4 44

Mjesečne promjene.

Pun mjesec: 4. u 6 sati 59 minuta u jutro.

Zadnji četvrt: 12. u 10 sati 33 minuta prije podne.

Mladi mjesec: 19. u 7 sati 34 m. u jutro.

Prvi četvrt: 25. u 11 sati 44 minuta u večer.

Kakovo će biti vrijeme?

Početkom mjeseca liepo, toplo vrieme; 4—12 promjenljivo, kišovito; 12—19. hladno, puno kiše; 19—25. vjetrovito; konac mjeseca liep, ali hladan.

Nastoj što više članova sakupiti za Katolički Pučki Savez!

Studeni Broji 30 dana. November

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
Evang.: Farizeji kušaju Isusa. (Matej XXII. 15—22.)				
1 Nedjelja	22. po Duh. Svi sveti		6 43	4 42
2 Poned.	Dušni dan		6 45	4 41
3 Utorak	Huberto bisk.		6 47	4 39
4 Srijeda	Karlo Borom.		6 49	4 38
5 Četvrtak	Emerik		6 50	4 36
6 Petak	Leonardo †		6 51	4 35
7 Subota	Engelberto		6 53	4 34
Evang.: Isus uskrsuje djevojku. (Matej IX. 18—16.)				
8 Nedjelja	23. po Duh. Godelfrid		6 55	4 32
9 Poned.	Teodor mučenik		6 56	4 31
10 Utorak	Andrija		6 57	4 29
11 Srijeda	Martin bisk. •		6 59	4 28
12 Četvrtak	Martin p. m.		7 0	4 27
13 Petak	Stanislav Kost. †		7 2	4 26
14 Subota	Ivan Trogirski		7 3	4 25
Evang.: Kraljev. je neb. kao zrno gorušič. M. XIII. 31--35.)				
15 Nedjelja	24. po Duh. Leop. prizn.		7 5	4 24
16 Poned.	Edmundo		7 6	4 23
17 Utorak	Gregorij čudotv.		7 8	4 21
18 Srijeda	Roman prizn.		7 9	4 20
19 Četvrtak	Elizabeta ud.		7 10	4 19
20 Petak	Feliks de Valois		7 12	4 18
21 Subota	Prikazanje Dj. M.		7 14	4 17
Evang.: O sudnjem danu. (Matej XXIV. 15—35.)				
22 Nedjelja	25. po Duh. Cecil. dj. m.		7 15	4 16
23 Poned.	Klement p.		7 16	4 15
24 Utorak	Ivan od križa		7 18	4 14
25 Srijeda	Katarina dj. m.		7 19	4 14
26 Četvrtak	Konrad b.		7 21	4 13
27 Petak	Virgilij †		7 22	4 12
28 Subota	Sosten		7 24	4 11
Evang.: Bit će znaci . . . (Luka XXI. 25—33.				
29 Nedjelja	1 Nedjelja adventa		7 25	4 11
30 Poned.	Andrija ap.		7 26	4 11

Mjesečne promjene.

Pun mjesec: 3. u 1 sati 49 minuta u jutro.

Posljednji četvrt: 11. u 1 sat 37 minuta u jutro.

Mladi mjesec: 17. u 5 sati 2 minuta po podne.

Prvi četvrt: 24. u 2 sata 39 minuta po podne.

Kakovo će biti vrijeme?

Prva polovica mjeseca vrlo hladna; kad i kad topliji vjetar. 20—25. ugodnije, toplije. Pod konac snieg.

Vjeru i domovinu jednako ljubi, pa za nju budi na sve pripravan!

Prosinac Broji 31 dan. December

Dani	Za katolike		Sunce izlazi s. m.	Sunce zalazi s. m.
1 Utorak	Eligije b.		7 27	4 10
2 Srijeda	Bibijana dj. m.	††	7 28	4 10
3 Četvrtak	Francisko Ks.		7 29	4 9
4 Petak	Barbara dj. m.	††	7 30	4 8
5 Subota	Sava op.	††	7 31	4 8
Evang.: Ivan šalje učenike k Isusu. (Matej XI. 2—10.				
6 Nedjelja	2. adv. Nikola bisk.		7 32	4 7
7 Poned.	Ambrosije bisk.		7 33	4 7
8 Utorak	Bezgriješno sač. Dj. m.		7 35	4 7
9 Srijeda	Leokadija dj. m.	††	7 36	4 7
10 Četvrtak	Prenos kuće loretske		7 37	4 7
11 Petak	Damas p. m.	††	7 38	4 7
12 Subota	Maksencije	††	7 39	4 7
Evang.: Židovi poslaše svećen. k Ivanu. (Ivan I. 13—28.)				
13 Nedjelja	3. adv. Lucija dj. m.		7 40	4 8
14 Poned.	Spiridijon bisk.		7 41	4 8
15 Utorak	Kristijana		7 42	4 8
16 Srijeda	Albina dj. m.	††	7 43	4 8
17 Četvrtak	Olimpijada ud.		7 44	4 8
18 Petak	Oček p. Dj. Marije	††	7 45	4 8
19 Subota	Fausta ud.	††	7 45	4 7
Evang.: Ivan propovjeda u pustinji. (Luka III. 1—6.				
20 Nedjelja	4. adv. Amon. muč.		7 46	4 9
21 Poned.	Toma apostol		7 47	4 9
22 Utorak	Zenon muč.		7 47	4 9
23 Srijeda	Viktorija dj. m.	††	7 48	4 10
24 Četvrtak	Adam i Eva	††	7 48	4 11
25 Petak	Božić		7 48	4 11
26 Subota	Stjepan prvi muč.		7 49	4 11
Evang.: Šimon i Ana proročica. (Luka II. 33—40.				
27 Nedjelja	Ivan apostol		7 49	4 13
28 Poned.	Nevina dječica		7 49	4 13
29 Utorak	Toma biskup		7 49	4 14
30 Srijeda	David kralj		7 50	4 15
31 Četvrtak	Silvester papa		7 50	4 16

Mjesečne promjene.

Pun mjesec: 2. u 7 sati 20 minuta u večer.

Posljednji četvrt: 10. u 12 sati 32 minuta po podne.

Mladi mjesec: 17. u 3 sata 35 minuta u jutro.

Prvi četvrt: 24. u 9 sati 25 minuta prije podne.

Kakovo će biti vrijeme?

10—17. snieg i kiša; 17—24. snježne bure; konac mjeseca hladan, promjenljiv.

Svakog ću nagovarat, da stupi u najveće društvo u Katolički Pučki Savez!

Dr. Ivan Csernoch primas, strogonski nadbiskup itd.

Abecedni prigled imena svetačkih, koja se nalaze u ovom kalendaru.

Abdon 30. srpnja,
Adalbert (Vojtjeh) 23. trav.
Adam 24. pros.
Adelhaida 16. pros.
Agata 5. velj.
Agaton 10 siječ.
Agneta 21. siječ.
Akacij 9. trav.
Alban 23. lip.
Alberto 8. trav.
Albin 1. ožuj.
Aleksander (Skender) 26. velj.
Aleksij 17. srp.
Alfonzo 2. kol.
Alojsij (Vjekoslav) 21. lip.
Amalija (Ljubica) 10. srp.
Amat 13. ruj.
Ambrosij 7 pros.
Amon 20 pros.
Amos 31. ožuj.
Ana 26. srp.
Anastasij 22. siječ.
Anastasija (Taža) 15. trav.
Andrija 10. stud.
Andrija 30. stud.
Anselmo 21. trav.
Antonij op. 17. siječ.
Antonij Pad. 13. lip.
Apolinar 23. srp.
Apolonij 18. trav.
Apolonija 9. velj.
Arkadij 12. siječ.
Arsenij 19. srp.
Atanasij 2. svib.
Augustin H. 28. kol.
Augustin Zagr. 3. kol.
Avelin 10 stud.

Balbina 31. ožuj.
Barbara 4. pros.
Barnaba 11. lip.
Bartolomej 24. kal.
Basilij 14. lip.
Benedikto 21. ožuj.
Bernardin 20. svib.
Bibijana 2. pros.
Blaž. (Vlaho) 3. velj.
Bonaventura 14. srp.
Bonaficij 5. lip,
Brcko 9. srp.
Brcko 13. stud.
Brigita 8. list.
Brunon 6. list.

Cecilija 22. stud.
Celestin 6. trav.
Cesarija 13. siječ.
Ciprijan 26. ruj.
Ciril 5. srp.
Cirjak 16. ožuj.
Cirjak 8. kol.

Damas 11. pros.
Damjan 28. ruj.
Daniel 21. srp.
David 30 pros.
Demetrij 26. list.
Desiderij (Željko) 11. velj.
Desiderij (Željko) 25. svib.
Dionisij 9. list.
Dominih (Din.) 4. kol.
Doroteja 6. velj.

Edmundo 16. stud.
Eduardo (Slavko) 18. ožuj.
Eduardo (Sl.) 13. list.
Egidij 1. ruj.
Eleonora 21. velj.
Eligij 1. pros.
Elisabeta (Jelisava) 19. stud.
Emanuel 26. ožuj.
Emerik (Mir.) 5. stud.
Emilijan (Milan) 11. stud,
Engelberto 7. stud.
Erasmo 2. lip.
Ernest 12. siječ.
Eufrasija 13. ožuj,
Euherij 20. velj.
Eulalija 12. velj.
Eulogij 3. srp.
Eusebij 5. ožuj.
Eusebij 14. kol.
Eustahij 20 ruj.
Eustahij 29. ožuj.
Eva 24. pros.
Ezekiel 10. trav.

Fabijan 20. siječ.
Faustin 15. velj.
Felicijan 9. lip.
Feliks (Srećko) 14. sij.
Feliks (Srećko) 20. stud.
Feliks kap. (Srećko) 21. svib.
Ferdinando 30. svib.
Filip ap. 1. svib.
Filip Ben. 23. kol.
Filip Ner. 26. svib.
Florijan (Cvjetko) 4. svib.
Franciska 9. ožuj.
Francisko B. 10. list.
Francisko P. 2. trav.
Francisko S. 29. siječ.
Francisko Ser. 4. list.
Francisko X. 3. pros.
Fuska 13. velj.

Gabriel 24. ožuj.
Gal 16. list.
Genoveva 3. siječ.
Gerardo 24. ruj.
Gertruda 7. ožuj.
Gervasij 18. list.
Gjuraj 24. trav.
Gotfried 8. stud.
Gorginij 9. ruj.
Gregorij I. 12. ožuj.
Gregorij Čud. 17. stud.
Gregorij Naz. 9. svib.
Guntram 28. ožuj.

Hedviga 17. list.
Hegesip 7. trav
Helena (Jelka) 22. svib.
Helena (Jelka) 18. kol.
Heraklej 11. ožuj.
Hermagora (Mohor) 12. srp.
Hermenegil 13. trav.
Hiacinto 16. kol.
Higin 11. siječ.
Hipolit 13. kol.
Honorat 16. siječ.
Hrisogon 24. stud.
Hristina 24. srp.
Huberto 3. stud.
Hugon 1. trav.

Ignacij (Vatroslav) 1. velj
Ignacij Loj. 31. srp.

Ilija 20 srp.
Irenej (Bartol) 15. srp.
Isaija 6. srp.
Isidor (Židor) 4. trav.
Isidor 10. svib.
Ivan Berchm. 13. kol.
Ivan ev. 2s. pros.
Ivan F. 12. lip.
Ivan Kap. 23. list.
Ivan Krst. 24. lip.
Ivan od Boga 8. ožuj.
Ivan Matski 8. velj.
Ivan Mil. 23. siječ.
Ivan Nep. 16. svib.
Ivan pr. vrati 6. svib.
Ivan Trogirski 14. st.
Ivan Zlat 27. siječ.
Ivan i Pavao 26. lip.
Ivana Franc 21. kol.
Ivana ud. 24. svib.
Ivana glav. 29. kol.
Ivon 19. svib.

Jakov 1. svib.
Jakov 25. srp.
Januarij 19. ruj.
Jeronim (Jerko) 30. ruj.
Joahim 30. ožuj,
Josip Kal. 27. kol.
Josip 19. ožuj.
Jovita 15. velj.
Juda 28. list.
Julij 12. trav.
Julijan 28. siječ.
Julijan 17. velj.
Julijana 16. velj.
Justina 7. list.

Kaj 22. trav.
Kajetan 7. kol.
Kalist 14. list.
Kamil 18. srp.
Kandid 3. list.
Kanut 19. siječ.
Karlo (Dragutin) 4. stud.
Katarina 25. stud.
Katarina S. 30. trav.
Kasimir 4. ožuj.
Kilijan 8. srp.
Klara 12. kol.
Klaudij 30. list.
Klement 23. stud.
Kleofa 25. ruj.
Klet 26. trav.
Klotilda 3. lip.
Konrad 19. velj.
Konrad 26. stud.
Kordula 22. list.
Kozma 27. ruj.
Krescencij 19. trav.
Krispin 25. list.
Kunigunda 3. ožuj.
Krivin 4. lip.

Ladislav (Vladislav) 27. lip.
Lamberto 17. ruj.
Lavr. (Lovro) 10 kol.
Lazar 17. pros.
Leander 27. velj.
Leopegar 2. list.
Leokadija 9. pros.
Leon (Lav) I. 11. trav
Leon II. 28. lip.
Leonardo 6. stud.
Leopoldo 15. stud.
Levin 14. stud,
Liberat 17. kol.
Ludm. (Milka) 16. ruj
Longin 15. ožuj.
Lucija 13. pros.
Lucijan 7. siječ.
Ludovik 18. kol.
Ludovik 25 kol.
Luka 18. stud.

Macedonij 12. rujna
Magdalena 22. srp.
Magdal. P. 27. svib.
Makarij 2. siječ.
Maksencij 12. pros.
Maksim 2. siječ.
Maksim 29. svib.
Maksimilijan 12. list.
Mamerto 11. svib.
Mansvet 3. ruj,
Marcel 16. siječ.
Marcelijan 18. lip.
Marcelin 9. siječ.
Marcijan 6. ožuj.
Margarita 28. siječ.
Margarita 10. lip.
Margarita 13. srp.
Marko 15. trav.
Marko Križ. 7. ruj.
Marta 29. srp.
Martin Dav. 11. stud.
Martin 12. stud.
Martina 30. siječ.
Matej 21. ruj.
Matija 24. velj.
Matilda 14. ožuj.
Mavricij 22. ruj.
Mavro 15. siječ.
Medardo 8. lip.
Metodij 5. srp.
Mihael 29. ruj.
Miholjice 8. svib.
Monika 4. svib.

Nemesij 19. pros.
Nestor 26. velj.
Nicefor 13. ožuj.
Niceta 15. ruj.
Nikasij 11. list.
Nikola 6. pros.
Norberto 6. lip.

Oktavijan 22. ožuj.
Okton 23. ožuj.

Panfil 1. lip.
Pankracij 12. svib.
Panteleon 27. srp.
Pashal 17. svib.
Pavao ap. 29. lip.
Pavao obr. 25. siječ.
Pavao pust. 15. siječ.
Pavlin 22. lip.
Pelagije 26. kol.
Peregrin 26. trav.
Petar Alkan 19. list.
Petar Dam. 23. velj.
Petar muč. 29. trav.
Petar Nol. 31. siječ.
Petar okov. 1. kol.
Petar ap. 29. lipnja
Petronila 31. svib.
Pij V. 5. svibnja
Pij I. 11. srp.
Placid 5. list.
Polikarpo 26. siječ.
Prim 9. lip.
Prospes 25. lip,
Protasij 19. lip.

Rafael 24. list.
Rajmundo 31. kol.
Rajner 17. lip.
Regina 7. ruj.
Remigij 1. list.
Rihardo 3. trav.
Roberto 7. lip.
Rok 6. kol.
Roman 28. velj.
Roman 9. kol.
Roman 18. stud.
Romualdo 7. velj.
Roza (Ruža) 30. kol.
Roza 4. ruj.
Rozalija 4. ruj.

Rudolfo 17. trav.
Ruperto 27. ožuj.

Sabina 29. kol.
Sabina 28. list.
Saturnin 29. stud.
Sava 5. pros.
Sebastijan 20. siječ.
Senen 30. srp.
Servacij 13. svib.
Severin 8. siječ.
Silverij 20. lip.
Silvestar 31. pros.
Silvin 17. velj.
Simeon 18. velj.
Simforijan 22 kol.
Simon 28. list.
Simplicij 2. ožuj.
Skolastika 10. velj.
Sofija 15. svib.
Sosten 28. stud.
Soter 22. trav.
Spiridion 14. pros.
Stanislav (Stanko) 7. svib.
Stanislav K. 13. stud.
Sjeean muč. 26. pros.

Stjepan kralj (Krunoslav) 20. kol.
Sulpicij 20. trav.
Susana (Žuža) 11. kol.

Tadej 28. list.
Tekla 23 ruj.
Telesfor 5. siječ.
Teobalde 1. srp.
Teodor (Božidar) 9. stud.
Teodosij 11. siječ.
Terezija 15. list.
Tiburcij 14. trav.
Timotej 24. siječ.
Tit 4. siječ.
Toma Akv. 7. ožuj.
Toma az. 21. pros.
Toma bisk. 29. pros.
Toma Nov. 18. ruj.
Turibij 16. trav.

Udalrik 4. ruj.
Ursnla 21. list.

Valburga 25. velj.
Valenti (Zdravko) 14. velj.

Većeslav 28. ruj.
Venancij 18. svib.
Vendelin 20. list.
Veronika 4. velj.
Vid 15. lip.
Viktor 30. ožuj.
Viktor (Vladoje) 28. srp.
Viktorija 23. pros.
Viktorin 5. ruj.
Vilhelmo 28. svib.
Vilibaldo 7. srp.
Vincencij (Vinko) 22. sijec.
Vincenec. Fer. 5 trav.
Vincencij P. 19. srp.
Virgilij 27. stud.
Vital 28. trav.
Volfgango 31. list.
Vrban 25. svib.
Vuk 31. list.

Zaharija 6. stud.
Zenobij 29. list.
Zenon 2. ruj.
Zenon 22. pros.
Zosim 11. ožuj.
Zivko 28. trav.

I Prestupna godina 1913.

Ima 366 dana; 52 tjedana i 2 dana. Proste su godine (veljača imade 28 dana): 1914., 1515. Prestupne su godine (veljača imade 29 dana): 1916., 1920., 1924., 1932. Ovi mjeseci imadu 31. dana: januar, marciuš, majus, julius, augustuš, oktober, december. 30 dana imadu: april, juniuš, september, novemvber (ap., jun., sep., nov.). Februar imade 28 dana.

		Dužina dana	Dužina noći
Najkraći dani u godini:	december 22.	8 s. 23 m.	15 s. 37 m.
	december 23.	8 s. 24 m.	15 s. 36 m.

		Dužina dana	Dužina noći
Najdulji dani u godini:	juniuš 18.	15 s. 57 m.	8 s. 03 m.
	juniuš 19.	15 s. 58 m.	8 s. 36 m.

II. Početak godišnjih doba.

Proljeće počinje 21. ožujka u 7 s. po podne — Ljeto počinje 22. lipnja u 3 s. po podne. — Jesen počinje 23. rujna u 5 s. prije podne. — Zima počinje 22. prosinca o ponoći.

III. Zabranjeno vrieme.

Zabranjen je ples, sviranje i svadba od prve nedjelje adventa do tri kralja i od čiste sriede do biele nedjelje.

IV. Što znače neki kalendarski znaci i pokratice ?

S. = sat; m. = minuta; b. = biskup; rp. = rimski papa; m. = mučenik; d. = djevica; op. = opat; pust. = pustinjak; ud. = udovica; † = uzdržanje od mesa; †† = crkveni post.

Tablica o plodenju domaćih životinja.

Ako je začaće:	Konj	Krava	Bivol	Magarac	Ovca i koza	Krmče	Pitomi zec.
Sieć 1	pros. 6	listop. 12	rujna 27	siečn. 1	lipnja 3	travn. 30	velj. 1
„ 10	„ 15	„ 21	lištop. 6	„ 10	„ 12	svib. 9	„ 10
„ 20	„ 25	„ 30	„ 16	„ 20	„ 22	„ 19	„ 20
„ 30	sičnja 4	stud. 10	– „ 26	„ 30	srpnja 2	„ 29	ožujka 2
Velj. 10	„ 15	„ 21	stud. 6	velj. 10	„ 13	lipnja 9	„ 10
„ 20	„ 25	pros. 1	„ 16	„ 20	„ 23	„ 19	„ 20
„ 28	velj. 2	„ 9	„ 24	„ 30	„ 31	„ 20	„ 30
Ožuj. 10	„ 12	„ 19	pros. 4	ožuj. 10	kolov. 10	srpnja 7	travn. 10
„ 20	„ 22	„ 29	„ 14	„ 20	„ 20	„ 17	„ 20
„ 30	ožujk. 4	siečn. 8	„ 24	„ 30	„ 30	„ 27	„ 30
Trav. 10	„ 15	„ 19	siečn. 4	travn. 10	rujna 10	kolov. 7	svib. 10
„ 20	„ 25	„ 29	„ 14	„ 20	„ 20	„ 17	„ 20
„ 30	travn. 4	velj. 8	„ 24	„ 30	„ 30	„ 27	„ 30
Svib. 10	„ 14	„ 18	velj. 3	svib. 10	listop. 10	rujna 6	lipnja 10
„ 20	„ 24	„ 28	„ 13	„ 20	„ 20	„ 16	„ 20
„ 30	svibn. 4	ožuj. 10	„ 23	„ 30	„ 30	„ 26	„ 30
Lip. 10	„ 15	„ 20	ožuj. 5	lipnja 10	stud. 10	listop. 7	srpnja 10
„ 20	„ 25	„ 30	„ 15	„ 20	„ 20	„ 17	„ 20
„ 30	lipnja 4	trav. 10	„ 25	„ 30	„ 30	„ 27	„ 30
Srp. 10	„ 14	„ 20	travn. 5	srpnja 10	pros. 10	stud. 6	kolov. 10
„ 20	„ 24	„ 30	„ 15	„ 20	„ 20	„ 16	„ 20
„ 30	sprnja 3	svib. 10	„ 25	„ 30	„ 30	„ 26	„ 30
Kolov. 10	„ 14	„ 20	svib. 5	kolov. 10	siečn. 10	pros. 7	rujna 10
„ 20	„ 24	„ 30	„ 15	„ 20	„ 20	„ 17	„ 20
„ 30	kolov. 2	lipnja 10	„ 26	„ 30	„ 30	„ 27	„ 30
Rujna 10	„ 12	„ 20	lipnja 5	rujna 10	velj. 10	siečn. 7	listop. 10
„ 20	„ 22	„ 30	„ 15	„ 20	„ 20	„ 17	„ 20
„ 30	rujna 4	srpn. 11	„ 26	„ 30	ožuj. 2	„ 27	„ 30
List. 10	„ 14	„ 21	sprnja 6	listop. 10	„ 12	velj. 6	stud. 10
„ 20	„ 24	„ 31	„ 16	„ 20	„ 22	„ 16	„ 20
„ 30	listop. 4	kolov. 10	„ 26	„ 30	travn. 1	„ 26	„ 30
Stud. 10	„ 14	„ 20	kolov. 5	stud. 10	„ 11	ožujka 9	pros. 10
„ 20	„ 24	„ 30	„ 15	„ 20	„ 21	„ 19	„ 20
„ 30	stud. 4	rájna 10	„ 25	„ 30	svibn. 1	„ 29	„ 30
Pros. 10	„ 14	„ 20	rujna 5	pros. 10	„ 11	travn. 8	siečn. 10
„ 20	„ 14	„ 30	„ 15	„ 20	„ 21	„ 18	„ 20

Po ovoj tablici svaki gazda lahko može izračunati, kada će mu se kobila oždrebriti, krava oteliti, krmača oprasiti itd. Tablica je po 10 danih sastavljena, al se lahko može izračunati dan ždrebenja i onda, ako ne 1, 10, ili 20 već i drugi koji dan se desilo. Na primer ako se je krmača cvililą sinčnja 5-og, odda uzmi siečnja pri gledaj što u nadpisu „krmče“ odgovora ovom terminu. Naći češ : travanj 30. Poklem se je 5 danih kasnije cvilila, 5 danih kasnije će se i oprasiti, daklem vibnja petog. I to je poznato, da vrieme prieme poroda nije uvieke točno. Muški porod kasnije dogje na sviet, nego ženski. Boležljiva mater neurednije se ždriebi od zdrave i jake. Ako i ovo u obzir uzmemo onda kobila može biti zdriebna od 330 do 429 danih krava steona od 240 do 330; bivolska krava od 290 do 310: ovca od 140 do 160; koza od 146 do 144; krmača od 110 do 134 danih. Pitomi zecovi su skotni od 28 do 32 dana. Kokoš na 16—20 jajah sjedi 20 do 22 danah; pućka na 12—10 jajah 27—28 danih; gnska na 12—15 jajah 28—32 dana; patka na 15—18 jajah 27—32 dana.

Godina 1914.

Kano sjena ginu danci,
Sve je mjena i sve sanci;
Minu ljeta i vjekovi
Pred nama je život novi.

Tako ovo ljeto prodje
I gle novo već nadodje;
Sve je skrito iza vela
Ne bi l' koga sreća srela?

Al opet i ta će proći,
I ozbiljan dan nadoći,
Prem svak želi dobre sreće
Doći svakom ipak ne će

Novo ljeto bolje prosi!
A Ti Bože molbu rosi,
Podaj svakom, što si želi
Pa da stobom radost djeli.

Odsad Bože ne dopusti,
Tužnu prošlost da izusti
U tom ljetu i koj stvorak,
Jer to čini život gorak.

I o prošlih slasti sjeta
Sadašnjosti često smeta.
Što ti Bog ne udijeli:
Imati si to ne želi!

Mira.

Pučki Savez.

Napisao: **Dr. Csernoch Ivan** knez primas Ugarske i nadbiskup ostrogonski.

Pučki Savez je društvo svih katolika u Ugarskoj. Vjerski imade fundamenat, jer nastoji oživotvoriti katoličke ideje. Osim toga svim vjernim sinovima ove naše domovine želi pomoći, zato je i pravo domoljubno društvo.

Ovo društvo nastoji na svim linijama pomoći članovima svojim, kako u političkom, tako i u gospodarskom pogledu. Cielo društvo nastoji u duhu katoličke pravednosti urediti.

Dok je još duh katoličke crkve cielo društvo nadahnjivao nije bilo od potrebe nikakovo katoličko društvo. Vjernici su u neprestan m dodiru bili sa crkvom i od nje su primali direktivu u svakom svom radu. Ali se s vremenom ovaj odnošaj sve više oslabio, te su kojekakve strane i pogibeljne ideje i misli obuzele društvo. Nastali su cieli razdori. Nastale su političke stranke, koje se ili nisu brigale za vjeru ili su i proti njoj radile. Na kulturnom polju, kao i kod odgoja su nastale protivne struje. U borbi za vremenitim dobrima se udomačile pogubne nauke. Nekoji su započeli otvoreni boj proti crkvi katoličkoj. Crkva je junački odbijala sve navale i napadaje. Ali politički i kulturni neprijatelji crkve nisu ovako otvoreno istupiji. Oni su naglašivali neprestance, da se crkva ne ima miešati u političke, kulturne i gospodarske stvari. U tom su oni sasvim neovisni.

Donekle i imaju pravo. Jer crkvi nije to zadaća, da upravlja državama, da poučava u raznim svjetovnim znanostima ili da vodi gospodarstvo, nego da posveti duše i da je dovede do njihovog svrhunaravskog cilja. Pa ako su se i svećenici bavili i sada se još bave politikom ili svjetovnim znanostima, ne čine to po svojoj svećeničkoj dužnosti ili po odregjenju

crkve, već po svojim čovječjim i gradjanskim pravima. Crkva si uviek samo na *vjersko-normalnom polju* prisvajala božansko poslanstvo.

Ali oni političari i učenjaci, koji su toliko naglašivali svoju neodvisnost od crkve, nisu ostali u onom svom djelokrugu, u kojem bi s crkvom u slozi neodvisno mogli izvršavati svoja prava. Zaboravili su na to, da kao što crkva imade granice svog djelovanja, isto tako i državi i znanosti odredjuju granice njihova svrha. *Oni su prošli na crkveno polje, te su na štetu spasa duša počeli rušiti.* Političari su priečili crkvu u njezinom djelovanju, te su joj krnjili božanska prava. Rušili su joj hierarhičko uredjenje, uzeli joj imovinu, ograničili joj slobodu, isključili ju iz škola. Učenjaci su nezvani počeli tumačiti božansku objavu, te su i vjeru nastojali iskorjeniti iz srca ljudskih. Radnički su vodje nastojali materialno stanje pobolšati rušenjem moralnih zakona, te su strahovitu borbu započeli proti crkvi kao čuvarici moralnih zakona.

Proti ovim izgredima morala je i crkva zauzeti svoje stanovište, pa je radi uspješnije obrane podigla razna društva. Nastale su na katoličkom temelju političke stranke, znanstvena — gospodarska — i socialna radnička društva samo da uzmognu crkvu obraniti od napadaja sa svake strane. *Da se probudi katolička samosviest, razviju i velike sile, da se probudi zanimanje za sveopće dobro, da se svi katolici sakupe u jedan tabor zato je načinjeno novo društvo: Katolički Pučki Savez.*

Ovo društvo vrši u dušama predradnje. Ono raspršuje predsude, donaša svietlost onamo, gdje je do sada tama vladala. U katolicima budi privrženost prema crkvi. Uči je na katolički način misliti, da se s crkvom raduju i žaloste. Daje im znati, da to nije sramota i znak siromaštva već junačtvo i slava biti članom crkve od Krista utemelenje. Ovo društvo uči katolike, da su doduše slobodni u svom mišljenju, *ali ni u političkom, znanstvenom i socialnom životu nesmiju proti crkvi raditi, niti se smiju složiti s onima,*

koji crkvu napadaju. Katoličko svoje osvjedočenje moraju ponieti sobom svakamo, jer vjera obuzimlje cielog čovjeka, pa ga i svakamo prati.

Dapače ga i dalje prati nego išto drugo. Otprati ga preko sjene smrti, preko hladnog groba, do života vječnog. Ovog vjernog prijatelja nesmijemo zatajiti ni u političkim, znanstvenim i socialnim borbama već gledajmo da upute njegove uviek sliedimo. — *Ako drugi ponesu sobom svoje bezvjerstvo u politiku, u znanost, u školu, u umjetnost, u socialna pitanja : to možemo i mi svoju vjeru ponieti onamo kao svog angjela čuvara.* To traži od nas, ne samo naše spasenje već i državna, kulturna i socialna dobrobit. Jer su katolička načela najsigurniji temelj društvenog reda i pravog domoljublja, te najobiljniji izvor prave dobrobiti i napredka. *Kad dakle Katolički Pučki Savez ova načela propovieda u cieloj domovini, onda ne probudjuje samo vjerski život katolika, već očvršćuje i temelje države — koje takodjer mnogi sada ruše — vjernost prema kralju požrtvovno domoljublje, uči i širi pravu znanost, te daje ljudima znati, da se mogu gospodarski udružiti, a da ne moraju vjeru svoju zatajiti.*

Pučki Savez zato svojim ovim djelovanjem ne zaslužuje samo blagoslov od crkve, nego i potporu državne vlasti, priznanje znanosti i zahvalnost sviju pravih socialista.

Katolički je Pučki Savez na vjerskom katoličkom temelju, ali ne vriedja ničiju vjeru, dapače rado prima svakog poštenog čovjeka u svoje kolo. Propovjeda i naglašuje, da se crkva brani i da se katoličke istine i u političkom životu provedu, ali se ne bavi politikom. Nigdje ne traži što nas rastavlja, već ono što nas sjedinjuje.

Katolici su u Ugarskoj osjetili potrebu Pučkog Saveza : Jer 5 godina poslie osnutka se već 291·220 katolika sakupilo pod njezinim barjakom. *Nad ovim se liepim uspjehom od srca radujem, ali tjeskobno tražim one sto hiljade koje još nisu članovi.* **Očinskom ljubavi i pastirskim srcem je molim, da se sakupe što**

prije oko Pučkog Saveza, jer je to vježbaonica svih katoličkih akcija. Neka omoguće, da si Pučki Savez još više proširi svoj djelokrug, pa da uz poučavanje, organiziranje, pravobran i gospodarski napredak uzmogne se čim više baviti i obrtničkim radnicima, da je organizira na kršćansko socialnom temelju i da je tako iztrgne iz neprijateljskih ruku.

Ako će se Pučki Savez u dosadašnjem svom smjeru razviti, to će mu djelovanje biti strahovito i blagotvorno. Strahovito za neprijatelja, ako bi se osudio crkvu napasti, a blagotvorno za ljude dobre volje, koji i na zemlji traže mir Kristov.

Zalutala lastavica.

Spjevao: **Ivan Ev. Šarić.**

Zalutala lastavica,
Zaostala sirotica.

A na nebu žarko sunce
Zapadalo za vrhunce.

Lastavica uzdahnula,
Žarkom suncu doviknula:

„Kaži meni, sunce drago,
Je li blizu nebo blago?

Ja sam tužna zalutala,
Za drúgama zaostala.

Pa mi krilo ko slomljeno,
Pa mi srce ko ranjeno.

Kaži meni, sunce drago,
Je li blizu nebo blago?“

Lastavica dok pitala
Sunce palo i noć pala.

Po zadnji put lastavica
Uzdahnula sirotica:

„Kud mi pade za vrhunce
Drago moje žarko sunce?

Vikni meni, sunce drago
Jeli blizu nebo blago?“

Petrov novčić.

U nekojim crkvama nadjemo škrabice, na kojima su sa strane napisane riječi: *Petrov novčić.* Kladio bih se, da ima mnogo ljudi, koji ne shvaćaju smisao ovih riječi. Imade opet i takovih, koji svu svoju znanost imadu iz social-demokratskih listova. Takovi onda dakako naprijed iznašaju, kako je Petrov novčić težak porez, da papi nijesu od potrebe naši filiri, jer da je on tako bogat, da su kod njega još i željezne lopate zlatne.

Pogledajmo najprije, da li je *Petrov novčić* doista porez. Petrov je novčić veća-manja svota, što je šaljemo svetome ocu, da imade čime namiriti velike troškove za upravljanje Crkve. Idem li tražiti izvor toga običaja, prolistat moram natraške cijelu povjest Crkve i moram doći do Gospodina Isusa Krista, koji je sa svojim učenicima živio iz dohodaka, što su im davali pobožni ljudi. Istina, da se onda još jedva imao brinuti za drugo, nego za odijelo i živež, ali sveto je pismo zato dalo zakon za sva vremena, kad kaže: *„pravedno je, da od oltara živi onaj, koji oltaru služi"* Apostoli, učenici, a kasnije biskupi i svećenici se nijesu mogli baviti zanatom prosjačenja; navješćanje vjere i skrb za vjernike sasma ih je zabavila, te su tako morali s oltara živjeti.

Kasnije je razvitak crkvenog života još veći teret navalio na vjernike.

Osnovale su se crkvene općine, bilo se dakle brinuti za siromahe; trebalo je graditi crkve, morali su namirivati bogoslužne i vjerovjestničke troškove, jednom riječi: čim je postao samostalniji mogućniji, rašireniji crkveni život, tim je više trebalo novaca.

Medju prvim stóljećima iza apostolskih vremena nadjemo već mjesta, što pokazuju, kako su se vjernici brinuli, da imade Crkva stalne dohodke. Teško je to išlo u prva tri stoljeća, jer ne samo, da rimska država kršćansku vjeru nije držala pravom, već ju je kroz mnoga vremena nastojala strašnim progonima uništiti. Pa ipak je Crkva već u ovo vrijeme imala pokretni i nepokretni svoj imutak.

Rimski car Septimije Sever (koji je vladao od god. 193 do god. 211.) izdao je zakon, koji su kršćani za se upotrijebili te su si i kao pogrebna društva mogli sakupiti dosta imutka.

Kad je Konstantin Veliki izdao znameniti list slobode, promijenilo se stanje kršćanske Crkve. Carevi, kraljevi, plemići i mnogi drugi su priskočili Crkvi u pomoć. Darovali su njoj zemlje, utemeljili su župe, crkve, gradili samostane. Tako su nastali po cijelom svijetu takozvani crkveni posjedi, kojima

nije papa ili možda cijela Crkva bila gospodar, nego dotična crkvena općina ili biskupija ili crkva uvijek pod paskom crkvenih oblasti.

Tko si dozove u pamet ovaki razvitak stvari, razumije, da se ovo osjeguranje dohodaka dogodilo s obzirom na Crkvu i uspjeh bio je taj, da su iz ovako darivanih i na vječna vremena osjeguranih imutka mogli namirivati troškove za gradnje crkava i za uzdržavanje službe Božje, svećeničkog uzgoja, propovijedanje riječi Božje.

Ali naravno, svaka je obćina, svaka crkva sama nastojala pokriti svoje izdatko, pa tako ne vidimo, od kuda su uzeti oni izdatci, koji su potrebni za upravu cijele Crkve. Ili pitanje jest, kakove su dohotke imali pape, kao poglavari cijele Crkve?

Puno bismo o tom mogli napisati, ali mi ćemo spomenuti samo najglavnije. Tijekom vremena dobili su pape što baštinom, što darovnicama u današnjoj Talijanskoj crkvenu državu. Što je ova nosila, to je bilo papino. Osim toga bilo je i raznih crkvenih poreza, što su plaćali svećenici, kraljevi i narod. Pomoću ovog novca je mogao papa uz upravu Crkve i mnoga sveučilišta, škole utemeljiti i velikim žrtvama braniti interese kršćana proti pogana. Tako su primjerice pape Ugarsku pomagali u bojevima proti Turaka sa više vojska i više milijuna zlata.

Tako je to bilo sve do 1871. godine.

Ove je godine Talijanska revolucijonalna vojska osvojila papinsku državu i glavni grad Rim. Nastalo je talijansko kraljevstvo, kojemu je glavna svrha bila oplijeniti papu i talijansku katoličku Crkvu od svega pokretnog i nepokrega imutka. Svetome ocu nije drugo preostalo osim Vatikana u kojem stanuje i crkva Svetoga Petra, koja je gradjena kraj Vatikana. Glava dvijestoosamdeset milijuna ljudi, te ravnatelj cijele kršćanske velike Crkve, sada je evo već više od četrdeset godina zatvoren u jednoj zgradi. Možda je ugodno ovo robstvo, ali ipak je robstvo, što najbolje dokazuju štražari talijanske države, koji mačevima, oboružani dan i noć hodaju oko zidova Vatikana Tako straže svetog oca, kao stražari robove u tamnici. U takovom evo stanju mora namjesnik Isusa Krista na zemlji, nasljednik svetog Petra apostola, oplijenjen od svega imutka i slobode upravljati Crkvom

Kad su neprijateljske vojske počele osvajati nekoje dijelove crkvene države, katolici cijelog svijeta su sažaljenjem bacali poglede prema Rimu i i u mnogim se državama čuli poklici: „Vratimo svetome ocu, što su mu uzeli.“ Oduševljen je katolički puk utemeljio društvo Svetog-Mihaela, kojemu je medju ostalima bila i ta zadaća, da sakuplja od članova i nečlanova dobrovoljnu milostinju, te da ju pošalje svetome ocu.

Deveti je Pijo papa blagoslovio takova društva, koja su se kasnije osobito u Njemačkoj, Austriji, Engleskoj i Talijanskoj raširila. Što su ovi dobri ljudi od vjernika molili za svetog oca, nazvali su *Petrovim novčićem.*

Ovaj naslov nijesu oni sami dali, jer je već hiljadu godina bio poznat. Engleske, švedske, norveške i danske su crkve već prije hiljadu godina sakupljale za svetoga oca novac svake godine. Taj bi se stari Petrov novčić možda mogao nazvati i porezom, ali što je sakupljalo društvo Svetoga Mihaela, a kod nas se sakuplja u škrabice, nikako nije porez, jer niti je ustanovljena količina, a niti onaj, koji sakuplja ne traži od nikog *pod „moraš."* Dobrovoljan, iz vjerskog uvjerenja izručan dar jest Petrov novčić, tko ga dade, u Božje ga ime dade; svaki dade koliko može. Tko ne da, polagat će račune radi škrtosti pred Bogom, ne pred ljudima, jednom riječi: Petrov novčić nije porez i tako sam na prvo pitanje dao odgovora.

Drugo, da li je papi od pótrebe Petrov novčić?

Dok sam bio djak, stanovao sam kod rodjaka kanonika. Starac bio na daleko poznat svojom darežljivošću, pa su i dolazili siromaši sa svih strana iz daleka k njemu.

Kao dijete, znao bih se ljutiti, zašto daje starac pomoć lijepo odjevenim gospodskim ljudima, pa u crno odjevenim gospodjama, kad su mu ispripovijedili svoje jade. Nikad ne ću zaboravit, što mi je rekao jednom zgodom: — Sinko moj, ova siromašna žena zato nosi šešira, jer rupca nema, dok joj šešir ostao iz prijašnjeg vremena. Kamo li sreće za nju, da se rodila u siromašnijem stanju. Pod rupcem bi sigurno laglje podnijela svoju bijedu, nego li pod šeširom!

Zato sam naveo ovaj primjer, jer ima mnogih, koji krivo misle zato što u papinskoj palači imade mnogo umjetnina, kipova, kaleža, misnica i drugih dragocijenosti spremljenih. Jer što su ove dragocenosti? Odijelo i šešir iz davnih vremena, kad još nijesu orobili pape od svih njegovih dohodaka, kad su dakle još mogli i umjetnost potpomagati. Što vrijede sada ove umjetne dragocjenosti? Prodati se ne mogu, jer je talijanska država zakonom zabranila prodavati ih, nasuprat se neprestano mnogo troši na njih, jer se moraju uzdržati u redu.

Crkvena uprava takodjer mnogo stoji. Tko samo ma i malo razmisli sve, uvidi, da to drugačije ne može biti. Koliko stoji uprava jedne države! Svetoga oca mori briga cijeloga svijeta. Mora se brinuti za misije, čitava talijanska Crkva ne može drugdje tražiti pomoć no u pape, mora platiti neizmjerno mnogo činovnika, koji obavljaju crkvene poslove. Ta papa dobije na dan poštom dvadeset i dvije tisuće listova sa svih strana svijeta!

On sam na svoju osobu troši vrlo malo. Jedan dvorski čovjek rekao je jedanput, da svetome ocu dostaje za živež na

dan poldruga lira, to jest jedna kruna i četrdeset filira. Nasuprot samo na činovnike u Vatikanu ode na godinu preko pol milijuna kruna.

Zar ne uvidjaš brate, da sveti otac treba doista ovaj Petrov novčić? Ne traži velike svote, ne traži od nas krune, već novčiće. Tko imade više, neka dade više tko imade malo, neka dade novčić, kao što je dala ona sirota udovica, pa joj ipak gospodin Isus Krist pohvalio dar. Sveti je Petar apostol, prvi papa, nekoć kao vrlo siromašan čovjek počeo propovijedati u Rimu. Za njegove su se potrebe brinuli tamošnji ljudi.

Nasljednik svetog Petra poslije devetnaest stoljeća stanuje takodjer u Rimu, u onom istom dijelu grada poput roba, opljenjen od svega — braćo, vratimo se natrag k ljubavi i privrženosti starih kršćana. Po jedan Petrov novčić u škrabicu, vruća molitva k nebu, to je sve, što traži sveti otac od nas. Milijun ovakih novčića oslobodit će ga užasnih materijalnih briga, vruća molitva od milijuna ljudi dati će mu milost i jakost, da ladjom Petrovom, Kristovom Crkvom u svima pogiblima snažno upravljati može.

Cvijetak.

Spjevao: Ivan Ev. Šarić.

Raste cvijetak u toj noći gluhoj
A hrani ga s neba mjesec blagi,
Napaja ga sitna rosa tio.

I ja tako na toj zemlji suhoj
Rastem k Tebi, o moj Bože dragi,
U tu bašču Ti me zasadio.

I munje Tvoje sad križaju,
I zvijezde Tvoje sad blistaju,
I Tvoja je ta vedrina,
I Tvoja je pomrčina,
I Tvoji su najcrnji oblaci,
I Tvoji su zlatni sunca traci:

Radi sa mnom što Ti volja, Bože moj,
Ti baščovan, a ja sitan cvijetak Tvoj!

Crkva i škola.

Priredila: Marija Zvošec.

U mnogim selima je ovo dvoje jedno uz drugo. Pa to je i dobro. Crkva i škola, molitva i znanje blizi su si rodjaci, pače i sestre. Kod obadviju se uči i uzgaja. Tuj i tam se predavaju riječi istine i morala, a katolik uvidja, da mu je to potrebno za duhovni i tjelesni život. Posao počinje škola. Prvo sijanje vjerskih i znanstvenih istina se tuj obavlja. Kad nije prvi posao dobar, težak će biti i dvojben i dalnji. Ako se tuj mjesto sjemena vjerskih i znanstvenih istina posije drač u dušu djeteta, onda ni crkva ne će uspjeti, da što nadoknadi i popravi. Crkva i škola se moraju podupirati. Svećenik i učitelj moraju ulijevati u dušu djeteta istu nauku. Čudnovato, da se ovaj tjesni odnošaj škola i crkve često u mnogim i katoličkim općinama zaboravi. S crkvom se ponose. Za nju su spremni na svaku žrtvu. Da njim se crkva oduzme, ne bi nikada dozvolili.

Da njim se podržavi crkva, drže za nemoguće. Kod povećavanja, popravljanja ili kod nove gradnje rado se sile, da sakupe potrebiti novac. Lijep, hvale vrijedan je to običaj još od našik predja. Gdje koje crkve imadu zahvaliti svoj opstanak gotovo izvanrednim žrtvama. Zato i imade u nekim malim mjestima upravo remek crkvi. Podigoše ih na javno štovanje Boga, a sebi ovjekovječiše ime. Žalosno vidimo, dok crkva može još na izvanredne žrtve računati, dotle se sve više uskračuje novac za mjesto, bez kojega crkva ne može višiti svoj posao.

Dobre katoličke i bogate općine sve više nastoje skinuti sa sebe teret škola. Čim se nadje koji čovjek, koji dan za danom ističe školski namet i kako država rado pripomogne općini, odmah će se naći više njih, koji će sve to odobravati. Počet ni ci drugo ni ne trebaju. Baš su to i čekali. Sada već svom parom nastave svoj posao. Dokažu, da bi mi sigurno propali pod onim teretom, koji su naši starci rado pridonesli. Sigurno nas čeka glad, ako brzo ne izručimo školu svoju onoj državi, koja imade toliko pameti, da nam škole našim novcima uzdržava

Znadem za općinu, koja se ponosi i sasvim pravedno na svoj gospodarski napredak zadnjih deset godina. Krasnu imade crkvu, općinsku kuću i dvije škole, koje su dobro opremljene i sa svim opskrbljene.

Škola je nedavna sagradjena. Puno je stojala, ali nitko nije prigovarao radi nameta,, niti su prosili kakovu pripomoč. Ali se dogodi, da su ljudi bili prisiljeni radi trgovca, da osnuju

zadružni dučan. Dučan bijaše otvoren usred radosti gradjana i vike trgovca. Liepo napredovao. Nijedan trgovac nije propao. Jedino se to postiglo, da su i drugi trgovci morali sniziti ciene i dobru robu naručiti. Nisu više mogli pretjerane ciene udarati. Kod zadružnog dučana se najviše brigao i trudio domaći župnik. Najviše se na njega ljutili oni, koji nisu mogli onako guliti ljude kao prije. Jedan se sjeti, kako bi se mogao župniku najbolje osvetiti. *Izdade lozinku: škole ćemo mu oduzéti.* I započme govor o silnim školskim nametima, o koristi, ako se škola predaje državi. Brzo nastane i ciela stranka. Na općini o tom razgovarali, na pijaci to raspravljali. U samom školskom odboru započmu prepirke.

Na župnika sve ovo djelovalo kao grom iz vedrog nebo. *Do sada nitko nije prigovarao ni školskom nametu, ni učiteljima ni školskom napredku djece.* Od kuda taj neprijateljski pokret? Od kuda tako velika želja za državnim školama? Nije mogao otkriti tu tajnu

U to je vrieme držao pisac ovih redaka skupštinu u onoj općini. Još prije skupštine razgovarajuć sa katolicima one općine dogje rieč i na škole. Iztražívajući uzroke, zašto da se podržave škole, došli smo i do dučana. *Jer se otkrilo, da je pitanje škola nastalo malo kasnije kako je otvoren zadružni dučan.* Medju ovim dogodjajima evo sveze.

Kad sam to saznao, nije mi bilo teško dokazati ljudima, da podržavljivanje škola nije ništa drugo nego osveta za dučan. *Jer se katolicima u gospodarskom pogledu više nije mogla nanašati šteta, sada su nastojali katolike u duševnom pogledu zavesti time da su je krivim razlozima nastojali sklonuti, da žrtvuju svoje jedno svetište naime školu.*

Sigurno je to, da se državi predavaju škole iz ovakih razloga. *Pa da naši neprijatelji mogu postići svrhu svoju tomu je krivo, što katolici ne uvidjaju izvanrednu važnost katoličkih škola kod odgoja djece.* Zato se i dadu toliko puta od neprijatelja zavesti. Ne misle na to, da puno izgube, a gotovo ništa ne dobe. *Izgube pravo na školu, te se izlažu pogibelji, da im se djeca ne će učiti kršćanski misliti i raditi, jer što čuju od svećenika na tjedan kroz dva sata, to se lahko razruši pod drugim vremenom.* Mnogo imade takih žalosnih primjera ne samo po inozemstvu, nego i kod nas doma.

Ne koristi nam ni u gospodarskom pogledu ništa, izručiti se državi. Vidjeli smo već mnogo ugovora, kojima država preuzme vjerske škole. Mirnim srcem možemo kazati, da si po tom ugovoru ne samo ne će olahkotiti, već će si i pogoršati svoj položaj. *Pa ako se i gdje čini na prvi pogled, da će im biti lakše, ta je olakšica samo prividna. Ako si i država preuzme kakav*

teret na sebe, to ona znade taj teret prenesti na gradjane, jer se škole uzdržavaju porezom sviju gradjana. Kako raste broj državnih škola, tako rastu i izdatci za ove škole. A ti se izdatci našim porezom namiruju. Ako se prema tomu i čini, da ovdje ondje općine dobro prodju, kad izruče svoje škole, to je samo prividno dobro, jer i na dalje moraju sami plaćati školu svoju samo pod drugim naslovom i preko države.

Nerazumljiva, dapače i griješna je lakoumnost nekih katolika, koji napustaju školu svoju. Tako ju moramo ljubiti kao crkvu, tako rado žrtvujmo za nju, kao za kuću Božju, tako nam je potrebno, da naše ostanu, kako je nužno, da imamo crkvu. Ovo je dvoje nerazdijeljivo, pa ako se silom i razdieli, to je na štetu i crkvi. U današnjim teškim i griješnim prilikama nas jedino kršćanska vjera može sigurno voditi. Ali njezin je temelj u školi i crkvi. Ako dopustimo da se i jedno od toga razori, otstrani, ni drugo ne će nam moći samo pomoći.

Podržavljenje škola slijedit će podržavljenje crkva. Ako ne ćemo ovo zadnje, ne dopustio ni prvo.

Balkansko pitanje.

Od nas na jug proteže se liepa, ali i gorovita zemlja, opkoljena od triju strana morem — zove se Balkan. Više naroda stanuje ovdje i to Rumunji, Bugari, Grci, Srbi. Albanci i Turci.

Turci su sredínom XIV. stoljeća došli na Balkan pod carem Solimanom. Poslie jednog potresa u maloj Aziji, došli su Turci na misao da dogju u Evropu. Vanrednom su brzinom zauzeli skoro sieli poluotok i podjarmili ondjašnji narod. Glavni im grad bio Drinopolje Koncem su stoljeća već do Dunova došli. Godine 1526 su već i našu domovinu podjarmili, a za tri su se već godino spremali proti samom Beču.

U to je vrieme bila europska Turska najveća. — Dvijesto je godina trajala naša borba sa Turcima, dok nisu bili 1686 nadvladani i brzo protjerani iz Ugarske. Ali im je ostao još cieli Balkan osim Dalmaeije i Crnegore.

Do sto je godina Turska ostala ovako nepromjenjena. Ali godine 1812. započela je borba s Ruskom. U tom su boju Rusi nadvladali Turke. Mir je bio sklopljen u Bukarestu, te su Turci morali Besarabiju napustiti Rusima. — Ovim se ratom započela grozovita borba balkanskih naroda za svoju slobodu, koja nije gotovo ni prestala do danas.

Od tog se vremena Balkan zvao gnjezdom oluje u Európi išto zato, jer je više europejskih vele-vlasti interesirano u tom kako je razdieljen Balkan.

Jer ovdje imade najviše slavenskih naroda, ti se za nje osobito zanima Ruska. Ali i Austria pa Taljanska takogjer imadu svoj interes na Balkanu radi neposrednog susjedstva. A ostale europejske velevlasti opet budnim okom gleđaju, da se nebi Austrija ili Taljanska balkanskim narodima silno ojačala. Zato svaki balkanski preokret silno uzrujava cielu Európu, pa čim se koja važna stvar dogodi na Balkanu, odmah se sve velevlasti spremaju na vrat. Ali najviše se uviek spremaju Rusija i Austrija. U tom je taj *balkanski problem.*

Od balkanskih su si kršćanskih naroda najprije Grci izvojštili slobodu. Ova im bijaše priznata godine 1830. U to vrieme dogje Moldava i Rumunjska pod Rusku zaštitu Dapače i sama Srbija si izvojšti slobodu nakon 16 godišnje krvave borbe. Rumuska se 1856 godine oslobodila Ruske zaštite, a tri godine kasnije i turske prevlasti. Nastade Rumunjsko kraljevstvo.

1877 opet nastade boj medju Ruskom i Turskom. Opet su Turci nadvladani, te je u Sanstefano skopljen mir 3 ožujka, godnie 1878. Ovim je mirom osigurana Bugarska. Veliku većinu europske turske bila bi dobila po ovom mira Bugarska. Turskoj bi bilo ostalo samo nešto na jugu i oko Carigrada. Ali su europske velevlasti na berlinskom kongresu drukčije zaključile. Bugarskoj su oduzeli skoro dvije trećine posjeda. Ovom je zgodom Turska priznala potpunu neovisnost Srbije i Rumunjske. Bugarska je još bila podredjena Turskoj, Bosnu i Hercegovinu i Novibazar okupirala je Austrija, a Crnagora je dobila Antivari i Dulcigno.

1908. je godine i Bugarska proklamirala svoju neodvisnost, te se sjedinila s Rumelijom. Bosnu i Hercegovinu je Austrija sasvim anektirala (6 karta).

Prema tomu je godine 1908 pod vlašću sultanovim samo Novibazar, Albania, Macedonija i Tracija. U Albaniji stanuju kršćani i turci. U Macedoniji Grci, Bugari, Srbi i Turci. Nijedan gotovo narod ne voli tursku vladu. Grci teže za Grčkom, Srbi k Sribiji, Bugari opet k Bugarskoj. Albanci bi još najvjerniji bili sultanu, ali se ipak neprestance bune radi nepravedne uprave. S druge je strane jasno da i neodvisne susjedne države gledaju, da dogju u posjed ovih zemalja, gdje im njihova krv stanuje. Zato je svakomu bilo jasno, koji je samo malo poznavao balkanske prilike, da ovako ne može dugo ostati. Berlinski kongres nije gotovo ništa koristio. Kršćanski su se narodi u Turskoj neprestance bunili. Svi su gotovo bili naoružani. Znali su se skupiti u bande, te bi prave bojeve vodili sa turcima i

turskim oblastima. Novac i oružje bi dobivali iz Srbije, Bugarske i Grčke, moguće i iz same Rusije.

A sama je Turska opet silno oslabila radi unutarnjih razmirica i svadja. U Carigradu se takogjer bune Turci. Vlade se neprestance mienjaju. Vojnici politiziraju. Jedna urota za drugom sliedi. Politička su umorstva i atentati na dnevnom redu. Ova unutarnja bolest Turske nije ostala sakrivena susjednim narodima, koji bi se i onako bili radi povećati na štetu Turske, i koji su osvjedočeni, da se nisu još dovoljno osvetili za sve nevolje, koje im je Turska kroz više stoljeća naniela.

Bugarska, Srbija, Grčka i Crnagora sklope ugovor — nakon dugotrajnog potajnog dogovaraja — proti Turskoj. Svrha im je bila navaliti na Tursku, zauzeti veći dio te ga medjusobno razdieliti. U ugovoru bijaše odredjeno, koliko koja država mora vojnika slati na bojno polje i kako se moraju podupirati. O tom ugovoru Europa nije znala ništa Jedino je Ruska bila upućena u tu stvar. Kad su se već u jeseni 1912 silno počeli spremati na boj, opazi Europa, što se sprema. Saveznici izjave diplomaciji, da ne misle na drugo, nego da olahkote položaj svojoj kršćanskoj braći u Turskoj. Europejske velevlasti sve načine, da odvrate saveznike od rata. Ali im nije uspjelo. Jer je Crnagora naviestila Turskoj rat. A saveznici su se sada pozivali na ugovor, po kojem su morali jedan drugoga podupirati u ratu. Tako je započeo ovaj balkanski rat.

Turci su svagdje bili nadvladani. Bugari su je redom potukli u najodlučnijim bitkama. Dok su Bugari na jednoj strani gotovo uništili Tursku vojsku, nije bilo teško ni ostalim saveznicima, da preostalu tursku vojsku nadvladaju. I osvojili im cielu europsku tursku. Turci su mislili, da je vlada kriva njihovom porazu. Nastane revolucija. Ali ni nova vlada nije mogla više zaustaviti nesreću. Bugari su došli do Čataldže, te je i sam Carigrad bio u pogibli, da će past u ruke Bugarima. Turci uvide, da im pomoći nema. Zamole za mir. U Londonu započnu dogovori o miru. Rasprave se zategle. Jedanput se i prekinule Boj opet započme. Bugari zauzmu Drinopolje, Grci Janjinu, a Crnogorci Skadar. Sada se sklopi mir, po kojem je Turska izgubila skoro sav svoj posjed u Europi (VI. karta).

Tako je evo Turska polagano propadala, te je se više nitko ne boji, dok je prije bila strah i trepet ciele Europe.

Junačka duša.

Priredila: *Cecilija Lukačić.*

Jedan trgovac mi je nedavno slijedeći dogadjaj pripovijedao. Moje zvanje i zanimanje zahtijeva, da mnogo putujem. Jednog putovanja iz Pečuha do Pešte ne ću nikad zaboraviti. U Pečuhu sam unišao u vlak. Upravo kad je vlak morao krenuti, otvorio je kondukter naš odjel, pustivši unutra jednu milosrdnu sestru, koju je pratila jedna gospodja.

Budući u ženskom odjelu ne bijaše mjesta, morale su k nama unići. Redovnica je pozdravila suputnike i čedno se uvukla u jedan kut. Bijaše jošte mlada, najviše ako je imala 25 godina. Na lijepim, finim crtama lica odrazivala joj se tuga, a oči joj bjehu uplakane. Nijesam katolik, ali sam uvijek imao veliko štovanje prema milosrdnim sestrama, koje u bolnicama i na ratnom polju bez razlike vjere brižno njeguju sve ranjenike. Moj susjed, jedan stari gospodin, kako se čini, sigurno takodjer u velike štuje ove redovnice. Baš malo prije što je unišla u naš odjel zapalio si cigaru, ali ju cijelu bacio kroz prozor. Budući je vlak imao malo zakašnjenja, redovnica je bila neprestano zabrinuta, da ne bi vlak zakasnio, jer tako u Sárbogárdu ne bi imao priključka.

Brzojavno bijaše pozvana k zadnjoj uri umirućeg joj oca, pa ako sada zakasni na vlak u Sárbogárdu, ne će doći danas u svoj rodjeni dom.

Svi smo držali, da ćemo usprkos zakašnjenja ipak toliko dostići, da će biti priključka. Redovnica sjedne donekle umirena u kut, a micanje ustiju izdalo nju, da za umirućeg oca moli krunicu, što je drži u ruci i pribira zrna. Suputnici su cijenili bol redovnice, te su tek tiho medjusobno razgovarali.

U Dombováru ih je više otišlo dole. Na mjesto došla su dva mlada gospodina, koji su svojim glasnim vladanjem svratili na se pozornost svih putnika. Najprije su radi zakašnjenja vlaka prigovarali i ružili željezničko ravnateljstvo, a zatim su počeli raspravljati o politici. Mladji, koji je imao po prilici 19 godina, već je dulje vremena gledao oborenim očima moleću sestru; najednom svrne razgovor na vjerske stvari baš zato, da time sestru uznemiruje, da nju žalosti.

Ispripovijedio je, da je nedavno imao posla u Mária Gyudu. Tako je dakle i on bio dijelnik mnogih milosti, blagoslova, pa barem jednu godinu ne će trebati moliti, istina, da je i tamo zaboravio moliti. Njegov drug nagradio je ovu „uspjelu šalu“ grohotnim smijehom. Osokoljen tim počeo je govoriti o samostanima i o redovnicima a kad-kada izrekao je

pogledavši na sestru najgluplje i najbezobraznije stvari.

Ludo se smijao s drugom, a ostali putnici ili nijesu čuli ili nijesu htjeli čuti, što oni pripovijedaju. Napokon postane još smjeliji, te se usudio pitati sestru, što njoj je dao duhovni otac za pokoru.

Sestra pocrvenila ali bezobraznika niti ne pogleda. Kraj mene sjedeći gospodin ljutito pogleda mladića, te reče: „Čujete Vi mladiću, podnosili smo do sada bedasto pripovijedanje vaše, ali ne dozvoljavam da se prema jednoj redovnici bezobrazno vladate."

Milosrdna ga je sestra zahvalno pogledala i ostali suputnici mu odobrili. I ja sam ustao stisnuvši ruku plemenitome starcu.

Ali ove su riječi djelovale poput ulja na ognju. Časak samo sjedio je mladić kao poparen, ali onda se digne i ljutito poče vikati: „Čujete, ja sam si ovdje mjesto platio kao i Vi, čini se, vi ste jedan preobučeni ježuita, no onda se odmah možete latiti posla. Znate što, dajte brzo ovoj sestri od riješenje, jer teško, da se pod vašom propovijedju nije rastresla u molitvi. Hahaha."

Drugi se je mladić opet smijao, ali ostali su im se putnici prijetili, da će ih prijaviti kod željezničkog ravnatelja.

Ali se stvar drugačije razvila.

Mladića je boljelo, što je od starog gospodina tako tvrdu lekciju dobio za svoju neuljudnost i da su svi putnici proti njemu. Radi toga se htio osvetiti sestri.

Dalje je grdio vjeru, samostane, te reče da su samostani mjesta samo za zdvojne ljude. — Napokon je svršio slijedećim riječima:

— Šteta, što ste vi tako mlada otišla u samostan. Vi ste lijepa, pa bi se možda ipak mogla udati.

Ili vas je kakova tajna tuga dovela do toga? Sad su se već svi suputnici razljutili; redovnica problijedi i odgovori: „Gospodine, vaši su vicevi sigurno duhoviti, ali ja nemam smisla, da ih razumijem, niti sam u takovom raspoloženju, da je cijenim. Nemojte me s njima vrijedjati, ako već ne iz drugih razloga, a to iz ljubavi prema svom ocu, jer je vaš otac bio dobar katolik.

— Moj otac? Što vas briga za mojega oca reče mladić — Vi dakle znate, da je moj otac katolik? E, dat ću vam pet kruna za vaše bolesnike, ako dokažete, da ste poznala moga oca. Nijesam ni znao, da su osim pape i opatice nepogrešive.

— Pet si kruna samo zadržite, možda će vam kada trebati ili siromašnoj svojoj majci možete dati, to vam je i duž-

nost. A da dokažem, da vam oca poznam ispripovijedit ću jedan dogadjaj.

Vi ste me sami prisilili na to svojim vladanjem. Vi imate jednog brata, koji je bio prije pet ili šest godina u kući bankira K. zvanog blagajnik. Kad se jednom pregledavala kasa, pronašlo se, da manjka 30.000 kruna. Blagajnik nije savjesno vršio svoje dužnosti. Varao je i krao. Bankir je već htio poduzeti korake proti vašeg brata. Tada dodje sam otac bankiru. Vas je takodjer sobom doveo. I molio bankira, da mu se smiluje, obazirući se na sijedu glavu njegovu; na mladjega sina, kojeg će budućnost takodjer uništiti, ako li nevjerni blagajnik dodje pred sud. Bankir se smilovao s obzirom na vrijednog vam oca i vas i oprostio krivcu, koji je samo službu izgubio. Vaš je otac radi toga za malo vremena umro. Usmrtila ga je tuga. Bankir taj bijaše moj sada umirući otac. „Nastala je grobna tišina. Samo jecaj redovnice prekinuo je tu tišinu. Mladić je problijedio ne rekavši više ni riječi. Na najbližoj se je postaji preselio sa svojim drugom u drugi odjel.

Silno nas se dojmio ovaj dogadjaj. Zgražali smo se nad nezahvalnosti mladića, a prema redovnici gojili smo još veće štovanje, koja se u cvijetu mladosti svoje odrekla svijeta, bogatstva i sjaja, da može svu svoju ljubav, jakost dati za siromahe, da se može sasvim posvetiti njegi bolesnika i da za sve to dobije od svijeta poniženje i sramotu za nagradu.

Prošlo je po prilici deset časaka, kad najednom nastane veliko komešanje. Iz svakog se odjela čula vika za pomoć — željeznica iskočila iz tračnica. Na sreću, putnicima se osim straha ništa nije dogodilo.

Osim dviju željezničkih činovnika samo su četvorica dobili veće ozljede. Medju ovima bijaše i onaj neuljudan mladić.

Jedna mu noga prelomljena a i glavu si je jako ozlijedio. Ležao je bez svijesti.

Budući je bila postaja blizu, odnijeli su ranjenike u čekaonu. Poslali su odmah po liječnika, ali taj je bio baš zaposlen u jednom podalekom selu, pa su tako i više sati morali čekati s njima. No naša je suputnica, redovnica pomagala. Odmah se stvorila medju ranjenicima Najprije se pobrinula za mladića, koji je nju tako teško vrijedjao. Njegova ozljeda bila je najozbiljnija. Dobra je redovnica lijepo izprala i povezala rane. Kada je došao liječnik, pomagala mu povezati prelomljenu nogu.

Kad je uvidila, da će ranjenik po svoj prilici noću biti u velikoj vrućini, ponudila se, da će prekinuvši svoj put bditi u noći nad mladim bolesnikom. Kad su kod željeznice sve uredili, putovao sam dalje zakašnjenjem od nekoliko sati.

Drugi dan sam čitao u novinama, da je bankir K. prijašnje noći oko 11 sati umro.

Kćerka, milosrdna sestra, mogla mu je samo hladno čelo cjelivati. Tako se osvećuje junačka duša, koja je Kristovim duhom napunjena.

U naručaj majke!...

— Cecilija. —

O, da mi je bit u naručaju majke,
Ko u djetinjstvu slatke moje bajke!
Želja ta mi često hrli
I u duhu majku grli;
Al' sudbina gorka toli
Ne ublaži moje boli!

Tudjina me drži na uzdama svojim
I ne pušta jadnu u krajeve k svojim;
Domovinu da posjetim,
Zavičajni kraj pogledim
Nasladjujuć zadnji puta,
Krasnim krajem tol ganuta!

*
* *

Samo vjera me još sveta jači,
Samo slatka me još nada tješi,
Samo ljubav još me sveta nuka,
Da ostanem kod tog tudjeg puka.

Vjero sveta jači me u borbi,
Slatka nado tješi me u boli,
O ljubavi, podaj mi ustrajnost,
Bodri me, uči na ustrpljivost!

Kako se živi na Balkanu.

Piše: **sestra Mira.**

Mnogi se zanimaju sada, kakav je život na Balkanu? Ciele se ove godine neprestance krvavi bojevi vodili za ovu zemlju. Mora dakle vriedna biti ona zemlja, za koju se toliko ljudske krvi žrtvuje!

Mene je sudbina ovamo bacila.

Živila sam sama u Turskoj skoro godinu dana. Kao učiteljica sam radila ondje, te sam imala prilike mnogo toga vidjeti i čuti. Mislim, da će moja opažanja i druge zanimati.

Na samom putu do Prizrena sam puno toga doživila. Da ne zaboravim ništa, odmah sam si zabilježila sve važnije dogadjaje Mislim, da će s toga i svi čitatelji ovog kalendara sa zanimanjem pratit moje doživljaje.

1. Na putu do Biograda.

U nedjelu 20. kolovoza 1911. podjosmo 4 milosrdne sestre iz Zagreba; ja najstarija i 3 mladje od mene u Prizren, odnosno dvije u Skoplje, a dvije u Prizren. U večer u 9 sati uz bolni rastanak milih si dviju rodjenih sestara i dvoje rodjene braće, kao i ostalih milih sestara što ostavih u Zagrebu odemo na riječ i želju poglavara bez riječi i plača u tudjinu.

Da je ta bol i prjegor skopčan sa žrtvom razumije se po sebi. Ove žrtve ne bih doista za ovaj svijet podnesti mogla, već jedino za Boga, komu sam se posvetila.

Na kolodvor pratila nas č. sestra Asistentica sa još jednom sestrom. Izvadila nam putnu kartu i podala novac nešto austrijski, a i turskih 5 Napoleona dobismo na put, (od kojih svaki vrijedi 20 K.)

Iste večeri, već prije odlaska vlaka evo poteškoća. Č. s. Asistentica, kao zamjenica vrhovne glavarice, izvadila nam karte do Zemuna, predala meni kao najstarijoj.

Mi se oprostismo, pričekasmo prvi dolazeći vlak; još nam je č. s. Asistentica kazala, da imademo samo jedan prijelaz u drugi vlak i to u Brodu, prem kako vidjesmo kasnije, tri puta morasmo prelaziti i to u: Brodu, Vinkovcima i Indjiji.

Čim dogje prvi vlak, mi odmah na nj. Ali neka neobična slutnja mi kaže: „Pitaj kamo ide vlak?" — Mi uz žamor silnih sokolaša, koji su se sa svojih izleta vraćali u svoje domovine, nijesmo ni vike konducteura razumjele. Upitam ga kamo će vlak, a on će: „U Peštu." Mi u najvećoj brzini dogjemo dolje. Nato pristupi njeki mladi kondukter i upita nas za vozne

karte. Pokažem mu, a on će: „Časne sestre, morate si promjeniti karte. Vaše karte ne vrijede, te imadete još 70 fil. za pojedinu, da nadoplatite.

Tako se evo nadjem u neprilici, jer mi dobivamo obično toliko novaca, koliko nam za put treba, a po gotovo bojah se jer nam bijaše veliki put kroz cijelu noć i drugi dan do 12 sati.

Slučajno opazim velč. gosp. Jezuitu, koji nam je duhovne vježbe držao, te ga zamolim za savjet. Bog mu platio, baš me dobro naputio na željezničkog poglavara, neka njega upitam. Taj spomenuti već kondukter je još uvjek naše karte u rukama nosio, a nas je i strah bilo, da nam se medju tolikom svjetinom ne izgubi, a mi bi mogle još i ostati.

Tako dodjem do željezničkog poglavara; upitah ga „Molim gospodine zašto da nam karte ne vrijede? Vidim što piše a evo ovaj gosp. — pokazujuć na konduktera, veli da ne vrijede.“ Nato ga je vrhovni glavar pred svom svjetinom izgrdio. I nadošao vlak, mi u nj' u 9 sati i 10 časaka. Ponajprije rekoh: Hvala Ti mili Bože sada si nas doveo na pravi put. Na ulazu u vlak, zamolih vlakovodju južne željeznice žensku kupeu. On nam rado dao posebnu kupeau u koju nitko više nije smio unići. Tako pomalo zadrijemasmo, nu taj san, više umara, nego odmara. I sretno prispjesmo u Brod-slavonski. Tuj se i opet sastasmo sa spomenutim patrom Jezuitom, jer se je vozio u Djakovo. On nas obodrio, mi krenusmo dalje. Put do Indije bio je baš lijep. Čim dogjemo na drugi vlak, tu nam dade malu kupeu, napunjenu samim srbima i to muškim pušačima. Dogje i jedna predslika skore nam budućnosti. Jedna bula (Turkinja) sa četvero dijece se vozila s nama. Mi ju promatrasmo bolnim srcem, znajući, da je to tip budućih nam zemljakinja. Sjedila je doduše i ona, nu ne na klupi, kao mi drugi ljudi, već na smradnom podu, sa djecom svojom kao živinče. Sva umotana okrenula se u kut, da je ne ugleda, koje muško oko, jer bi onda prekršila svoj koran (pismo zakona). Tješismo se, da taj put nije dugačak, ima trajati samo 2 sata, i mi prispjesmo u Zemun Zemun čudnovato djelovao na mene. Zato i rečem sestrama: „Zaostaje naš Zemun grad daleko od ostalih naših gradova, čistoćom i ljepotom, a bome i za mnogim selima našim. Opaža se da ima doseljenika, tudjinaca. Diže se prašina, da nemožeš ni pogledati otvorenim okom. Ne vidiš domaćih prijaznih lica, već sve tugje. Puk je većim dielom erdeljski švaba, tako da ga i pravi Njemci teško razumiju.

I mi se dovezosmo k milim našim sékama, koje njeguju ovdje bolesnike, baš u 12 sati. — Tuj ugledasmo opet čistoću i mir. Pošto se naručasmo, podjemo iza svršenih naših molitava na počinak. Zaspasmo baš slasno od 1 sat po poldan do pet

sati po poldan drugoga dana, — dakle 28 sati smo spavale — bez da se ikoja probudila. Mile naše sestre, pustile nas da spavamo, nasladjujući se u našem neobičnom snu.

Dan 21. kolovoza, sprovele smo u Zemunu, kojega smo iz prozora spavaonice promatrale, te nam se pričinio mnogo lijepšim, nego dok se po njem vozismo; naime sav u zelenilu, kao da je čitav grad u šumi sagradjen.

Na večer istoga dana, oprostimo se s milim sekama i poslijednjim gradom domovine naše Zemunom, te put Biograda, kojeg vidjesmo već iz prozora zemunske naše bolnice. Diže se ponosno na brežuljku u zelenilu.

2. Put po Srbiji.

Od Zemuna dalje nijesmo same putovale, jer naskoro treba zboriti u jeziku Albaneskom, turskom i novac posrbiti i poturčiti, t. j. promjeniti ga u srpski, a kasnije u turski u čemu smo mi nevješte, jer sve po prvi puta putujemo u tudjinu. Pratila nas jedna č. sestra, koja je već 9 godina kao učiteljka u Prizrenu djelovala, a sada je u Zemunskoj pisarni namještena. I evo nas sada na pragu Biograda, na mostu Dunava. Vozio nas sestrinski kočijaš zemunske bolnice. Tu krasotu, što ju ugledasmo na 21-og u večer, teško je, upravo nemoguće opisati. — Prekrasno je bio Biograd rasvijetlen električnim svjetlom. Divne mu se palače iz zelenila ponosno dižu u najvećem sjaju, kao da nam počast i zajedno prvi pozdrav hoće da iskažu. Blagi vjetrić, ublaživao je silnu žegu, što se je slegla na Dunav, a dvostruko zvijezdano nebo odsjevalo u najkrasnijoj prirodnoj krasoti. Divne lampe toga grada, i sjaj rasvijetlenih kuća, sve podvostručeno odmnijeva u Dunavu. Rekoh si u duši: prerano nam te ostavit, krasoto okrajka naše domaje! Slatki spomenu Dunava! Prodjemo Dunav i evo nas u Biogradu. Tuj čekasmo preko pol sata na kolodvoru. Tuj nam je vrijeme prikračivao krasan perivoj uz svirku gramofona, koji je izvadjao magjarski politički govor i magjarske pjesme. Prem da je od nas bio u dosta velikoj udaljenosti, dao bi se ipak razumjeti, da ga nije šum željezničkih kotača prekidao. U tom dočeku dojurili i za nas crni srpski kotači. Ali još prije nego li ćemo unići u vlak, valja nam otvoriti pakete na pregled, i promjeniti novac. Taj posao bi sretno obavljen, jer su nam oprostili otvorenje naših kofera, stavili na njih pečate i odpremili nas sa pašušima, koje smo si u Zemunu nabavile. Dok smo u dvorani na kolodvoru čekale, najednom nas Srbi okruže sa svih strana, da ne mogosmo izaći. Mi smo za njih rijetko vidjene pa nas gledahu, kao njeko čudo; a mi se bo-

jasmo, da su moguće i pijani, jer su to bili srpski sokolaši, koji su putovali sa izleta, u Zagrebu.

To opazi naša voditeljka, koja je otišla izvadit nam karte. Ona zamoli jednog službenog gospodina, da ih odstrani. On dostojanstveno kaže: *„Molim Vas gospodo odstranite se, gospa* — pokazujuć na sestru, — *neda s njima govoriti."* I tako je došlo do nješto oštrije prepirke medju sokolašima i činovnikom, dok ga napokon posluhnu i udalje se.

Mi odosmo iz tog kruga, pred vlakom napisasmo par karata poglavarima i podjosmo u vlak.

Dobili smo i tuj posebnu kupeu uz doplatu konductera. Na tom vlaku bilo svijeta sva sila, ležahu kao snoplje po tlu hodnika: Turci, Srbi, Bugari. Tu se nije moglo na hodnik zaći osim da se gazi po svijetini od koje je najviše bilo Srba. Grozno su proklinjali upravu svoje države.

Nakon po prilici četvrt sata pustio je konducteur k nama, koje bijasmo prije od njega zaključane jednoga Bugara sa gospojom, koji se vraćahu iz kupka abacijskih. Gospodin je naskoro ostavio kupeu, jer je mislio, da sa redovnicama nesmije biti.

Gospa njegova stala me nagovarati u Bugarskom jeziku. Ispripovjedala svoje dosadanje putovanje. Malo ju doduše razumjeh u početku, ali slavjenski je to jezik ipak se razumjesmo. Ta me gospa zavoljela tako, da je stala od naše voditeljice zahtjevati, neka me pusti s njom. — Ona kad opazi njenu želju i da nas upozna malo sa običajima tih južnih naroda, dade mi znak da šutim, te da pustim neka izvadja malo šale s njom.

Bugarka sve to jače stala tražiti, da podjem s njom, jer da sam njena simpatija, da je imućna, da će mi biti kod nje lijepo, da neima djece i t. d. — Na to će naša voditeljka: „Pa šta mi daš za nju?" — „E šta Ti tražiš?" — Već je bila u nadi, da će me dobiti, te se nasloni na moju prtljagu i malo zadrijema. Kad se za čas probudila, ona opet van sa željom, da sam njena Naša joj voditeljka ponudi od ostalih triju sestara mladjih od mene koju. Ali ona neće. Ponudila joj bolničarku, da ju može u bolesti njegovati, ali uzalud. Veli da ne treba. Onda kuharicu i učiteljku; ni tih ne treba već samo mene Nato će njoj sestra voditeljka: — neka oprosti, ali ona me ne može prodati, jer se kod nas djevojke ne prodavaju, već mi za vjeru Kristovu putujemo medju strani svijet, da poučavamo djecu u vjeri katoličkoj i potrebnim stvarima za život, te da i bolnima pomažemo.

Ona se ražalosti i zašuti. Tako se vozismo do Niša, do jutra. Ovdje se razidjemo s Bugarkinjom. Njoj težak bio taj rastanak, te je još za posljednji pokušaj poslala svoga gosp.

supruga da zamoli našu voditeljku — „*Gospu da me proda.* — Jedva me pustila iz vlaka da prijedjem u drugi vlak.

Baš se nasmijasmo glupim običajima tog naroda. Ima bogatstva, a neima Boga, ni pameti.

3. Put po Turskoj.

U Nišu prijedjosmo u turski vlak. Tuj smo dobili soldački vagon sa 5 predjela, tako da bi svaka u svom odjelu i plesati mogla. Iz Niša dodjosmo u Vranje, kamo smo prispjeli u 12 sati baš na objed; a kod njih bje 4 sata.

Tu bi imale biti pregledane, ali Turci s nama blagi, fini ne htjedoše naših stvari vizitirati, već nam dali posebnu najljepšu kupeau. Još prije ulaza u vlak objedovasmo u Vranju turski gulaš. Pozvala nas ondješnja gostioničarka, koja je za mladih svojih godina u našem samostanu u Zagrebu polazila škole. Fino se pogostismo uz vrlo jeftine novce. Za sve platismo samo 63 novčića u našem novcu. (U njihovom novcu medjedi, meteling) Iz Vranja se dopeljamo u Skoplje (Üsküp). Dosadanja vožnja trajala je od nedelje na večer do srijede 2 sata po poldan.

4. Turski grad Skoplje.

Tuj smo imale šta vidjeti Predivne li palače turske! Poput naših cigana koritara. A odijelo? — od crvenila krpancija i šarenila bi se još pomješao miomiris turski k tomu — pa gotovo.

To je velegrad, ima doduše i njekoliko ljepših zidanih kuća, ali u njima stanuju konzuli ili druga austrijska gospoda.

Tuj je opet kod naših sestara redovnica bio počinak do drugog jutra. Dvije seke ostavismo ovdje, a nama trima val a još dalje poći još 3 sata do Farizovića vlakom, a odanle 12 sati vožnje na kolima do odredjenog nam cilja.

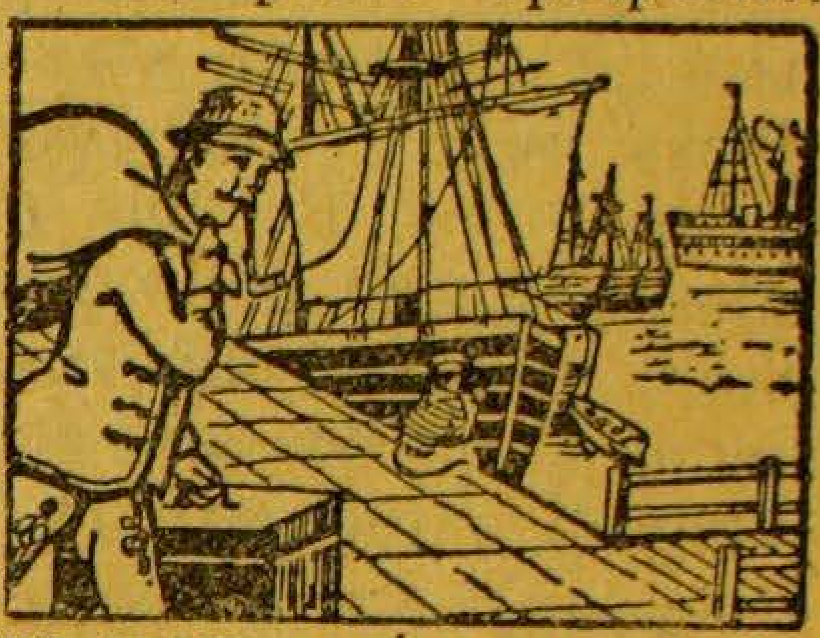
Kuća naših sestara je takodjer uredna poput ostalih u našoj domovini. One tude njeguju bolesnike. Tu imadu bolnicu, pučku školu i zabavište. Počem od Vranja do Skoplja vlakovodje bijahu turci, koji ne ulaze u kupeu već iz vana tik uz vlak ima pričvršćenu dasku po kojoj dodje do prozora onoga odjela, gdje su ženske. Po gotovo k nama kao redovnicama se uviek liepo vladali Ovaj vlakovodja što je k nama tako do prozora došao upita našu voditeljku: „*A gdje ti je Frano?*“ — pokazujuć na pašuše. „Ona ga začudjeno upita, pa kakav Frano?“ „Pa gdje ja imam Frana? — „U Beču.“ — Nato će mu voditeljka: „Dosta nam je daleki put do Albanije; nijesmo

UZBUNJENA SVADBA

Svako će se još živahno sjećati one velike nesreće, koja je stigla našu peljoprivredu prije nekoliko godina, kad no je duga suša i proljetni mraz sa velikim udarcem kroz više godina pokvario žetvu. Mnogo je obitelji tada palo na prósjački štap, pa kome je bilo mogučno, otišao je sa ostatcima svoga imetka u Ameriku.

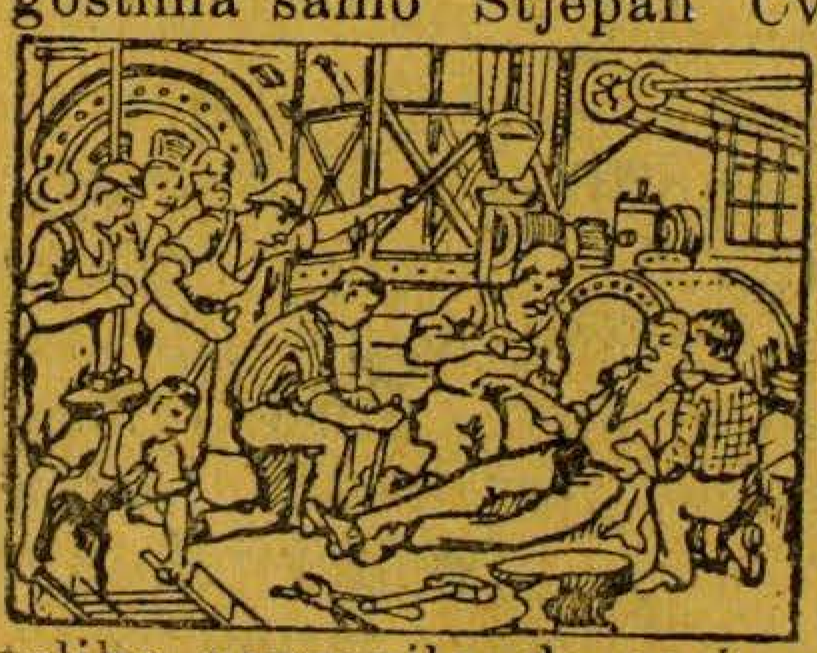
Ko pozna ganutljivo domoljublje i veliku privrženost k rogjenoj grudi našeg naroda, taj znade, koliki mora biti taj udarac, što našem čovjeku tisne u ruku putničku palicu.

I stanovništvo sela K . . . u veliku je oskodicu palo i većina stanovnika, slomljeni od udaraca sudbine, prodavsi sve svoje imanje, iselili su se u Ameriku. Megju iseljenicima bio je i na stasitiji momak sela, Stjepán Cvejić, ćija je bila vjerenica Ruža S . . ., koju nije mogao uzeti za ženu, jer ga je taj veliki udarac sudbine posve upropastio.

Odlučio je dakle, pa će i on otići pokušati sreću u Ameriku i nadao se je, da će sa Božjom pomoći toliko zaraditi, e će moči, kad se vrati na ljubjenu rogjenu grudu, uzeti za ženu izabranicu svog srca.

Vrijeme je prolazilo, a Stjepan Cvetić, nagonjen od nade, da če jednom srečan postati sa svojom vjerenicom, radio je danju i noću. — Stanje Stjepanovo toliko se je poboljšalo, da je već mogao misliti na povratak u domovinu. Zaradio je već toliko, da može na svom rogjenom mjestu stvoriti sebi kućanstvo i ázeti za ženu onu, koju je toliku ljubio i koju nije mogao — ma da je živio megju tugjim narodom i u tugjoj zemlji — nikako zaboraviti. Odlučio je dakle, da će se sa najbližom lagjom povratiti u domovinu. Stiglo je vrijeme odlaska lagjinog, a Stjepan radosna srca stupio je na lagju, da opet vidi ljubljenu rogjenu grudu. Kad su stigli na kopno, Sjepan je bio prvi, koji je otišao s lagje i žurio se na željeznicu, da što prije stigne u svoje selo. Velika je radost vladala u selu, kad se je pročulo, da se je Stjepan Cvjetić povratio iz Amerike, ali se je najviše radovata vjerenica Stjepanova, koja je već mislila, da nikad više neće vid ti svog vjerenika. Sa kratko vrijeme obdržavane su zaruke. Već je bio ustanovljen i dan svadbe, pa kad je stigao tesko očekivani dan, Stjepan Cvjetić je bio najsrećniji čovjek na svijetu. I svatovi su se već bili iskupili, kad se odjedanput iz susjedne sobe začu glasan plač i jauk i naričući izigje majka, da se je njezinoj kćeri naprasno pozlilo i da je pala u nesvijest. Veliki se je strah stvorio megju gostima samo Stjepan Cvjetić je ostao miran te je zamolio prisutnog

velečasnog gospodina, da umiri goste, dok se on vrati. Stjepan se jebrzo vratio sa jednom uglastom bocom u ruci i zamolio je majku bolesnice, da sa ovim sredstvom dobro protrlja svoju kćer i da nekoliko kapi naspe u vodu i sa šećerom neka dade svojoj kćeri. Poslije pola sata radosno je zvan Stjepan i gosti u sobu bolesnice i svako je sa radošću vidio, kako se je rumenilo nevjestino povraćalo, srce i opet u repu kucalu i stanje njezmo toliko popravilo, da se je mogla svadba obdržati. Stjepan je pripovjedao jedan slučaj koji se je desio u Americi.

Dogodilo se je jedanput, da se je jednom od njegovih drugova, prije nego što su otišli iz tvornice, naprasno pozlilo i da je pao u nesvijest. Većina njegovih drugova nisu izgubili glavu, nego su mirno

izvadili iz žepa bočicu, iz nezinog sadržaja nekoliko kapi nasáli na komadić šećera, utisnuli su u usta bolesnikova zatim iz boce nasuli na glavu i vrat bolesnikov i dobro ga protrljali. Stjepan je čudeći se vidio, da se bolesnik polagano vraća k svojoj svijesti i da se za kratko vrijeme vrlo dobro osjeća. Drugog danu á tvornici zanimao se je koe svakog, jeli već ko čuo za ovo sredstvo i saznao je, da ono sredstvo nije ino, nego glasoviti Svijetski fluid, što ga ljekarnik u Szabadszállásu, Josip Vajna proizvodi po propisu Marije Viragove i razašilje ga u cijeli svijet, jer je koristan protiv svake bolesti, osobito liječi bolest pluća, srca, bubrega i želudca, sigurno mu je djejstvo protiv kostobolje i reumatizma, odjedanput ukine čestu glavobolju, grčeve, bôl u kukovima. „Svijetski fluid“ sigurno je sredstvo kod zimnice, groznice, influenze, onesviješćenja, kolike, bolova u ušima i očima, nosu i ždrijelu, protiv sušice, blijedosti. žutice, legjo- i prsobolje, kaslja, gušenja, astme, protiv bolova od teškog dihanja dapače i trakavice protjeriva. Ima ljudi, koji su se, upotrijebivši ovo sredstvo, odrekli od pića. Koristile je ovo sredstvo i protiv drugih bolesti, dapače kod ukinuća bolnog bodenja u bukovima, trganja u zubima i u mišićima, smrdijivog ukusa ustiju. Otećena noga od tog sredstva plasne. Pomaže kod otoka želuda, slezene i jetre. Izliječi uhvaćenost nogu i ruku, bolest u grkljanu i svaku bolest, koja potiče od zle krvi. Najbolje je sredstvo protiv vrtoglavice, bezsanice, suviše opterećenog želudca i bolova u dônjem dijelu trbuna. Velečasni pak, koji je takogjer poznavao taj „Svijetski fluid“, obučavao je narod u seju, da bez ovog sredstva kuća ostati ne smije i reče, da ga svako nabavi, jer se treba pisati samo ovo jednostavno pismo :

Štovanom gosyodinu Josip Vajna, ljekarnik

Szabadszálás.

Štovani gospodine ljekarnice !

Molim Vas, da mi pošaljete od pravog „Svijetakog fluida“ 12 bočica za 4 krune 80 filira, zajedno sa uputstvom za uporabu. Čim paket stigne, ja ću na posti isplatiti cijenu njegovu, zajedno sa postarinom. Moja je adresa : (Potpis).

Dakle kome god fali mo šta, neka se povjerjivo obrati k **ljekarniku**

Josip Vajna u Szabadszállásu

(Poštanska županija), koji razašilje „Svijetski fluid“ u svaki kraj svijeta : U 12 malih bočica ili 2 velike boce, od kojih se može napuniti 14 malih bočica, ali cijena im je samo 4 krune i 80 filira, te poštarina.

ovaj puta mogle prije u Beč k Franu, daj se Ti podpiši za sada mjesto njega, a drugi ću puta prije k Franu! — On je naime tražio podpis „*Njegovog Veličanstva.*“ Nato je on napisao nješto sa kvakama i točkama naopako, — po turski i odnio pašuše.

5. U Farizoviću.

Nakon počinka u Skoplju odemo željeznicom dalje do Farizovića. Ali vlak tako polagano išao, da bi ga pješice prestigli.

Za 12 sati se jedva dovezosmo u Farizović. Vlak redovito neide dalje, ali nas, je ipak ovajputa odvezao dalje i to do najbliže livade, gdje smo svi morali izaći iz vlaka, te su nas špricali kao kod nas vinograde. Ali ne sa galicom, već sa karbolom. I iste tabane (potplate) smo im morali podati na špricanje. To nas je bar malo ohladilo, jer je i onako ovdje užasna vrućina. Sada ponovno dogjemo u vlak pa nas dovede natrag u Farizović. Mi dogjemo ovdje u parohiju (farof) katoličkog svećenika, ali on nije bio doma, već u Crnoj gori. Stan toga siromašnog svećenika nalikuje našim vincelirskim kućama, prem da je na kat sagradjen.

Ovamo bi imala prispjeti od našega austrijskog konzula Prohaske pratnja za nas, ali još neima nikoga, te ne preostaje drugo, već prenočiti ovdje. I prenočismo tuj, na daskama od zemlje za pedalj povišenim, na kojima je nješto tvrda u crvenim plahtama omotano. *Oh! taj strah, to spavanje, nedao Bog nikome okusiti!* Ta cijele noći od nas triju nijedna nije ni oka stisla. Ti južni komarci, vručina, pucanje vani i krika Turaka, kojih nijesmo razumjele, i same, nijesmo znale što sve nije nam smetalo; a pošto je tu bio ovih dana i tihi vjerski rat, nikada nije kršćanska glava sigurna za život, ni za čas; tako i mi očekivasmo kroz te prozore, koji ni svih stakala neimaju, svaki čas olovnu kuglju i konac životu. U tim časovima moljasmo krunice, litanije i pokajasmo se za grijehe, te mišljasmo kako umrijeti bez sv. popudbine, ispovjedi nije baš ugodno. U drugu ruku rekosmo spokojno: „O Bože, ako nam je tu smrt u posluhu, onda neka krv mučenika, krv posluha opere sve grehe naše.“ Tako se posve umirismo, ali sna neima.

6. Put kočijom do Prizrena.

Već u 3 sata sljedećega dana krenusmo bez straha u Prizren. Vozio nas Turčin u kočiji, koja je tek malo naličila našim, a zovu je „pajton“. Ima kod Turaka i ljepših kočija

zovu se „štrem“. Štrem ima gore pokrov i to okrugli, dva uska prozorčića, sa svake strane po jedan, a unutra njeka izdubina od tvrdih dasaka, te malo slame. Vele u takvoj ćemo finijoj iz Prizrena, dok u Farizoviću još neimaju takove. Čitateljima za razumjevanje moram reći, to su tako zvana ciganska kola. Ta i putem mi ne vidimo ino nego cigančad, premda nam sestra veli, koja ih pozna, da su to Turci. Mi razlike ne vidimo.

Medjutim, došao je ipak kavaz *Konzula Prohaske* naoružan, da nas prati u Prizren, jer je tu pogibao u svako doba, da Turci navale na putnike i da je orobe. A njihovih naseobina vidjesmo mnogo po gorama i u podnožju gora.

Pratio nas svemožni Bog i mi se nijesmo bojale ma i žrtvom bile. Kavaz je u kolima sjedio, prem naoružan ni sebe nebi obranio, da njih mnogo navali. Obično su došli naoružani konjanici po sestre Nu mi junaci ne čekasmo ih već smjelo naprijed! I prispjesmo u 1 sat mjesto u 3 po poldan u Prizren, jer je Turčin nesmiljeno tjerao konje. samo da si počine. Oni naime imaju 40 dnevni post tako zvani „ramazan“ kada nesmiju od 3 sata u jutro pa do zalaza sunca ništa jesti niti piti, pa ni vode, dočim vina ni rakije nikada ne piju.

7. Počinak na putu.

U mjestu Suha-Rijeka baš u 10 sati stao je Turčin da se odmorimo, i tursko kljuse dobilo malo hrane i vode. Tu je bio han (hotel). Ah da mi ga opisati! Teško to čovjek može vjerovati, dok sam ne vidi. Čim dogjemo u dvorište, uveo nas turski dečko (momak) u sprat svoga hana, jer on znade, da nama ne dolikuje medju ostalom svjetinom biti. Uzme metlu i veli: „Virgjine ajde!“ Mi za njim, sad je najprije izmeo sobu, zemljani pod, da nam je prašina u grlu zapinjala, jer nas nije htio u svoj turski smrad smjestiti. Imao je doduše i par komada ispletene slame uz ćilime, na koje nam ponudio da sjednemo. Al' kako? *na pod, na pete! Uz smjeh i bol učismo se praviti stolce od vlastitih naših peta* Razgledamo malo po sobi. Kroz strop gledasmo u kuhinju, gdje nam je kavu kuhao i sa zosom u maljušnom findžanu (šalčiki) donio. To njihova etiketa zahtjeva, primiti se mora. Nema u tom hanu stola ni stolca ta stanovnici ovdješnji toga ne poznadu. U jednom zidu ima pepela od ugaslog ognjišta koji se na zemljano tlo ruši, po čemu vidjesmo da i u tom hanu kad kada kuhaju.

Stjene hana bez svake simetrije: niti četverokut ni trokut, klinovi, jedan čavao, drugi treska, treći komad šibe i to jedan gore, drugi dolje utučen u zid. Zid razljupan, ni vapna se ne vidi, samo od starog plota šipke provirujú. Jedva se može ra-

zabrati. kad je taj zid možda prije 50 godina bio malo pobjeljen. Mjesto prozora ima 3 luknje, tako zvane „pengjere." Ti prozori ne imadu stakla, već na jednom priljepljen komad papira, na njem tursko pismo, drugi ni toga neima, treći komad daske.

Jedan se uvijek zrači, a to je i dobro. Tako se mi odmorismo i onda ajde do našeg Prizren velegrada. Put cio od Farizovića do Prizrena prekrasan. Plodan kraj, romantični prijedjeli, divno urešene ceste, prekrasna čistoća u gorama i dolinama, koje obiluju raznim biljem, a ponajviše duhanom i po nješto dinjama, ljubenicama. Vidi se, da bi te predivne brdine mogle ploditi i vinogradima, ali oni toga ne sade, jer im Koran brani vino piti.

Šume predivno očišćene, tu se zec nebi imao gdje da sakrije. Ima tu i divnih klanaca, gorskih puteva, zavojica i potočića diljem podgorja mnogo. Poljane posvuda plodne, samo bliža okolica Skoplja i Prizrena je pustoš Medjutim narod ne treba stradati jer se svega iz obližnjih sela dovesti može.

8. U Prizrenu.

I evo nas! Prispjesmo k cilju, već vidimo Prizren. Sada se nalazimo na rijeki Bistri, koja je prilično široka a dubljina joj je sada preko kolnih kotača, te i nas šprica koje sjedimo u njima. Turski nas konji bezbrižno vuku preko te rijeke, a mi u strahu, da će nas Turčin sve potopiti! I ne utopismo se! Preveo nas. I mi već ulazimo u sam Prizren.

Ulice uske, da se dvoja kola ako se sastanu jedna i druga moraju u hanove i dučane trkati i rušiti. Tako se i s nama kola zaljetala u jarke, pa opet na povisoko kamenje i o krovove hanova i dučana. Mislile smo da nećemo žive glave iznijeti do samostana.

Kako je sav kolni put do samog Prizrena predivan; tako u samom njemu sve protivno. Tuj se kuće u cijelom gradu jedne čitave ne nadje. Sve krnjavo, prozori bez oblika, jedan može biti pol metra visok, drugi metar treći i 60 cm. Ma bili i svi na istoj kući to Turčinu ne smeta niti mu ukusno oko vrijedja. Tako i stjene; jedna duga, druga kraća. Psi po ulicama vucare kože jaraca i koza ubijenih, čije meso ljudi ovdje jedu. A pasa ima ovdje sva sila.

Džamija (crkvi) ima taj grad 30, a na svakoj baš nama za ulazni pozdrav, mjesto kršćanskog katoličkog zvona, koje se ovdje nikada ne čuje; na svim tornjevima džamija iz sveg grla viču hodje (turski svećenici) „Alaaáh! Alaaáh!" Tako oni Boga slave.

Pomislih si sada: „O gospode Bože kad bi naš narod u svojoj pravoj vjeri imao toliko mara, toliko žrtava doprinio svome milom Kristu, doista svi bismo sretniji bili!“

Turčin jadan gladan 40 dana od 3 sata u jutro do zapada sunca ništa ne jede niti ne pije; vina i opojnog pića nikada ne okusi, niti svinskog mesa ne jede sve samo zato, da ne prekrši svoj krivovjerski koran (zakon svoj.) Koliko smo mi nemarniji.

U Prizrenu je samo jedna katholička crkva i ta neima zvona, i jedna kapelica, to je naša. Imamo i jednog katolićkog nadbiskupa, koji je zajedno nadbiskup Skopljanski.

Prve nedjelje našeg dolaska ovamo, držao je sam Nadbiskup sv propovjed u albaneskom jeziku, te si mi upamtile više puta opetujuće riječi: „Jezu Krišti ala Turka, Jezu Krišti ala Franka.“

Od svega „Jezu Krišti ala Turka“ nam se dublje usadilo u srcu, jer se kod tih riječi ozbilnije sjetismo gdje smo.

U ostalom smisao te propovijedi nijesmo ni mogle razumjeti.

Još jedno valja mi osobito istaknuti, što mi se osobito svidjalo, naime da Turčin neće Boga kleti ni za živu glavu, i nju bi radje izgubio i život dao, nego da to učini. Pa ako njemu tko Alaaha prokune, on će ga handžarom (nožem) — što ga uviek sobom nosi — posjeći i umoriti.

Dobro bi bilo, da se i mi ugledamo u taj njihov primjer.

Sve su ove krajeve Turci ove godine izgubili. Sada će ondje Srbi gospodariti. Neznam hoće li katolicima bolje biti pod Srbima.

Ali je sigurno, da će od sada veća sigurnost ondje vladati. Polja će se liepo obradjivati, te će cieli onaj kraj poprimiti ljepše lice.

(Na godinu dalje.)

Šale.

Učiteljica: Tko te šišao?
Dijete: Pek!
Učiteljica: A tebe Ferdo?
Dijete: Smetlar!

} Djeca neznadu razlike medju zanatlijama.

Dvije časne sestre: jedna veća, druga mnogo manja polazeći putem sretnu oca s djetetom.

Dijete: Tata, tata, gledaj mamu i dijete!

Gnojenje jesenskog sjetve umjetnim gnojem.

Priredio DR. ALEKSIJE pl. KÁKOSY.

Kad znademo, da u Njemačkoj kat. jutar zemlje nosi poprječno 12·8 metercenti pšenice, onda se zaista pravom čudimo, zašto kod nas ne donosi zemljište više od 7 centi. Na ovo je lako odgovoriti. U kulturnoj na ime Njemačkoj svaki gotovo gazda svoje žito sije u zemljište, koje je pognojeno umjetnim gnojivom, dok se kod nas ljudi još nijesu sprijateljili s umjetnim gnojem ni danas; premda je dokazano, da bez superfosfatnog umjetnog gnoja naša zemlja ne može donijeti velike žetve, jer ne obiluje fosfornom kiselinom, koja je potrebna u velikoj mjeri za dobro zrnje. Budući dakle da su naše zemlje vrlo siromašne na fosfornoj kiselini, ne mogu dati obilna ploda ni na ječmu ni na pšenici.

U našim oranicama ne će biti dostatne fosforne kiseline ni onda, ako se gnoje često i s mnogo domaćeg gnoja, jer obični gnoj od konja i kravà sadržava tek *malo* fosforne kiseline. Razlog, da je domaći t. j. ne umjetni gnoj skoro bez fosfora, leži u tom, što naše gazde ne hrane svoju živad zrnjem, u čemu ima fosfora, te bi na taj način fosfor gnojem opet došao na zemljište, nego oni zrnje radije prodaju t. j. povuku ga na tržište, a zemlja ostaje bez fosfora. Riječju: umjesto da se fosfor, koji je nužno potreban oranici, daje natrag zemljištu: gazde ga radije povuku iz gospodarstva! Čine pak to manji gazde t. j. najveći dio poljodjelaca zato, jer su tako naučili tijekom vremena od svojih pregja. „Tak mi je radio djed i otac, — tak činim i ja“, — vele ljudi. No to nije uvijek ispravno. Ako zémlja ne dobije u nužnoj mjeri fosforne kiseline, koja se nalazi u umjetnom gnoju t. zv. superfosfatu, onda ne može roditi u obilju zrnja.

Kako se gnoji? Hoće li imati dobre pšenice i to u lijepoj mjeri, tada ne štedi od katastralne rali barem 150—200 kilograma superfosfata, koji se pametno t. j. jednolično ima rasipati po zemljištu prije zadnjeg oranja pod žito.

Danas se umjetnim gnojem radi već po čitavom svijetu, gdje siju žita. Ne ćemo ići daleko, nego pogledajmo samo susjedne županije po Ugarskoj n. pr. Šomogj, Šopron i Mošon, zatim njitransku i požunsku. U Šomogju nosi *tako gnojeno* zemljište više, nego najbolje oranice u Njemačkoj. Poprječno 12—14 m. centi pšenice po rali. U njitranskoj i požunskoj županiji, gdje imade mnogo veleposjednika, koji su uzeli umjetni gnoj već odavna, nema gotovo seljaka, koji ne bi i sam rabio superfosfata, jer je očevidno, da zemlja s ovim pognojena drukčije

izgleda za žetve, nego li najbolje gnojeno tlo s jednostavnim gnojem. Gazda griješi, ako zanemari gnojiti umjetnim gnojem.

Kad bi svaki poljodjelac tako gnojio, imao bi 3—4 centi više pšenice, a to znači, da bi imao godišnjih 60—80 kr. po rali čistog dobitka, koji se danas potpuno izgubi.

U pjeskovito tlo se redovito pšenica ne sije, ali ako se sije, onda treba rabiti kalijev superfosfat i to 200 kg. na jedno jutro. Pijesak na ime nema ni fosfora ni kalija u većoj mjeri.

Neki gazda iz ugarske plodonosne nizine piše, da uopće od 10 godina po prilici rabi superfosfat pa isporegjuje svoje parcele s onima, koje nijesu gnojene umjetnim gnojem. Došao je do rezultata, da 150 kg. umjetnog gnoja čini, da je dobio 150, paće i 250 - 300 kg. više zrnja po rali, nego na zemljištu bez superfosfata.

Danas više ne sije pšenice u zemljište, koje nije gnojeno umjetnim gnojem.

Neki drugi gospodar piše iz Torontalske županije, gdje je srce prave i skupe pšenice, da je iskusio, da pšenica kod njih za 6—8 dana *prije zazrije* u zemlji, koja je superfosfatom (u običnoj mjeri t. j. 150 kg. po kat. rali) pognojena, nego li u zemljištu bez umjetnog gnojiva. Na dalje, da je dobivao redovito po rali 200—400 kg. zrnja više, nego li prije, ili kako mu je donijelo zemljište, kojeg nije htio gnojiti umjetnim gnojem.

Neki treći gazda veli, da je upotrijebio po rali 3·75 kg. superfosfata, a dobio je za 713 kg. pšenice *više*, nego prije!...

Nema dvojbe, da superfosfat utječe na obilje pšenice i ječmena, ali ujedno *čini, da žito dozrije za 6—8 dana prije*, nego u zemlji, koja nije superfosfatom pognojena. To je pak od ogromne važnosti za ugarske poljane, gdje se u velikoj žegi zrnje redovito *utisne* pa na vrijednosti (i cijeni) mnogo gubi. Dok se od sada može žetva započeti prije velike ljetne vrućine pa i zrnje će ostati onda lijepo.

Još nešto čini umjetno gnojenje: jača slamu t. j. pšenica se ne će leći, dakle ne će ni trunuti. Čini nadalje, da zrnje ne žuti (hrgji) i da je zrno dobro razvijeno. To pak znači, da će biti u takovoj zemlji mnogo dobre, prve vrsti pšenice, a razmjerno malo lošije, silnije. Ostaje pak ovo djelovanje fosfatovo *i za slijedeću ljetinu*, dakle i za slijedeću vrst žila, koje će biti takogjer jače, ljepše i teže na zrnju, a čvrsto na slami, pak se fosfat krasno isplati.

Dogodi se, da u jesen nije moći zbog nevremena gnojiti fosfatom, a žito slabo niče, onda se smije posuti zemljište ili kasno u jesen ili pak zimi na posijanu već zemlju, ako nema snijega. I ovaj način gnojenja jest dobar, jer su gazde u Békésu dobili za 7 centi više žita po rali.

Ječam (ječmen) daje po fosfatu još više, nego pšenica, jer ga redovito ljudi siju u lošiju slabiju zemlju od pšenice, zatim i zbog toga, što ječam ima mnogo silnih korijena, koji mogu dobro vući snagu u sebe. U običnoj zemlji gnoje raž (hrz), kao i pšenicu: 150 do 200 kg. fosfata po rali. Ako se sije, što redovito biva, u pijesak, onda treba pod raž 200 kg. *Kalijeva superfosfata* za jednu ral.

Ako se pomisli, kako je lijepa razlika, kada se gnoji fosfatom, a *cijena* je umjetnom gnojivu tako *niska*, da ga i siromak može lako kupiti: *onda je upravo nemar, što ga ljudi ne rabe još svagdje*!

25 godina se rabi fosfat ondje, gdje ljudi racijonalno gospodare, t. j. gdje od zemlje — makar i malene — mogu *živjeti,* a ne moraju *kuburiti,* gledajući, kako im zemljište bez fosfata uvijek sve i sve manje rodi pak su došli do uvjerenja, *da je jedino umjetni gnoj ono sredstvo, što zemljište* čuva, *da uvijek jednako rodi; da* više *rodi, nego najbolje gnojeno tlo s jednostavnim gnojem iz štale.*

Tko bude ovako postupao, imati će uvijek dobre žetve — ako se kakova druga veća nesreća ne dogodi — jer to potvrgjuje iskustvo.

Pitanje je sada, *kako* ćeš gnojiti? Evo ovako: kupi barem 150 kg. superfosfata za jednu ral pa ga posij po zemlji pred zadnjim oranjem, prije nego siješ zrnje. Obesi si vreće ili plahtu (šator) oko vrata, kao kad bi sijao žito. U vreće uzmi 20—25 kg. fosfata pa ga *polagano sij;* drži korak za korakom, baš kao da siješ. Bacaj gnoj na desno i lijevo. Pazi, da ga rasiješ lijepo, jednolično t. j, da bude svagdje nešto, a ne budu ovdje-ondje kupovi, drugdje pak ništa! (Zatim oreš, vlačiš i posiješ zrnje; drugog posla nemaš.) Ako je tko još uvijek nevjerovani Tomaš pak ne će sijati fosfata, neka barem *proba* pol rali s 80 kg. fosfata pognojiti, da vidi kako će rod izgledati. No toga neka ne propusti! Ako ostavi kraj ove pol rali drugu polovicu bez fosfata, vidjeti će kod žetve veliku razliku. Neka onda *važe zrnje*, da se osvjedoči, kako je *nužno* gnojiti naše zemlje umjetnim gnojem.

Vidjeti će na *svoje* oči, da mu *višak* kod zrnja i vrijednosti *dobre* slame fosfat trostruko naplate.

Time postigne takav uspjeh, kakova ne će imati ni od jednoga stroja (mašine). Kad vidi plod prve *i druge* godine, sigurno ne će više sijati žita bez fosfata.

Gdje ćeš si nabaviti fosfat? Možeš ga kupiti najzgodnije putem *udruga,* (szövetkezet). Zašto? Jer ove kupuju iz najbolje ruke t. j. *ravno* iz fabrika, pak ćeš dobiti *dobru* robu uz čednu cijenu, jer ove ne će kraj velikog svog kupovanja — i

drugog prodavanja — da baš iz prodavanja fosfata zasluže svoj kruh. Zgodno je, da se gazde dogovore, *koliko* fosfata trebaju. Neka jave svoju želju udrugi pa će onda ona ravno iz centrale (Budapešt, VIII., József-körut 36.) naručiti za *sve*.

Može se fosfat rabiti i za drugo bilje, ne samo za žito. Jednako vrijedi za sjenokoše, repu, vrt, djetelinu i gorice (lozu.) *K proljetnom žitu* treba već u jesen kod oranja posijati 150—200 kg. fosfata, zatim vlačiti. Višak bude kod žita do 400 kg. *Pod repu* treba u proljeće kod sijanja posijati 200 kg. gnoja. S dobrom branom mora se gnoj pomiješati sa zemljom. Rod bude od 40—100 centi više.

K *djeteli* i *djetelici* uzmi (i kod drugih trava) do 200 kg. fosfata pa ga sij, a zatim povlači.

Rekviranje ratnih konjeva u Carigradu.

Za *sjenokoše* kupi po rali 2 centa kalijeva superfosfata. Svake *druge* godine u jesen posij pred vlačenjem. Ako u proljeće oko marciuša posiješ još i 30 kg. čilske salitre na jednu ral, imati ćeš izvrsnu sjenokošu. Dobiti ćeš skoro još jedanput toliko sijena i otave.

Za *gorice* (lozu, vinograd) u dobroj zemlji treba po rali 3 centa superfosfata; u pijesku pako 3 centa kalijeva superfosfata kupiti. To posipaš u jesen, zatim pokriješ zemljom. Čini svake *druge* godine.

Osim toga *svakog proljeća* posij još 100 kg. čilske salitre. Polovicu pred iskapanjem, a drugu polovicu t. j. 50 kg. pred prvom kopnjom posij. Kad lozu (trs) iskapaš, posij saliter u jarak (jamice) megju trsjem. Drugo posipavanje prije okapanja obavi jednolično t. j. svagdje jednako sij po tlu salitru.

Gazde su na taj način dobili u Ugarskoj po rali (katastr. rali) do 30—40 hl. vina. Evo, kako se može lijepo povećati i pospješiti rod svega, ako nešto žrtvuješ. Vinograd i polje će uz umjetni gnoj skoro dvostruki rod donijeti!

Spavanje čete na bojnim poljanama.

Mojoj nebeskoj majci!

— *Mira.* —

Kad bih ja zvonašce bilo,
Da tiho zazvonim;
Uvijek bih zvonilo milo
Glasom tajinstvenim:
„Zdravo o Marijo!“

Kad bih ja ptičica bila,
Da glasno zapjevam;
Tad bih srcem punim milja
Htjela da odmjevam:
„Zdravo o Marijo!“

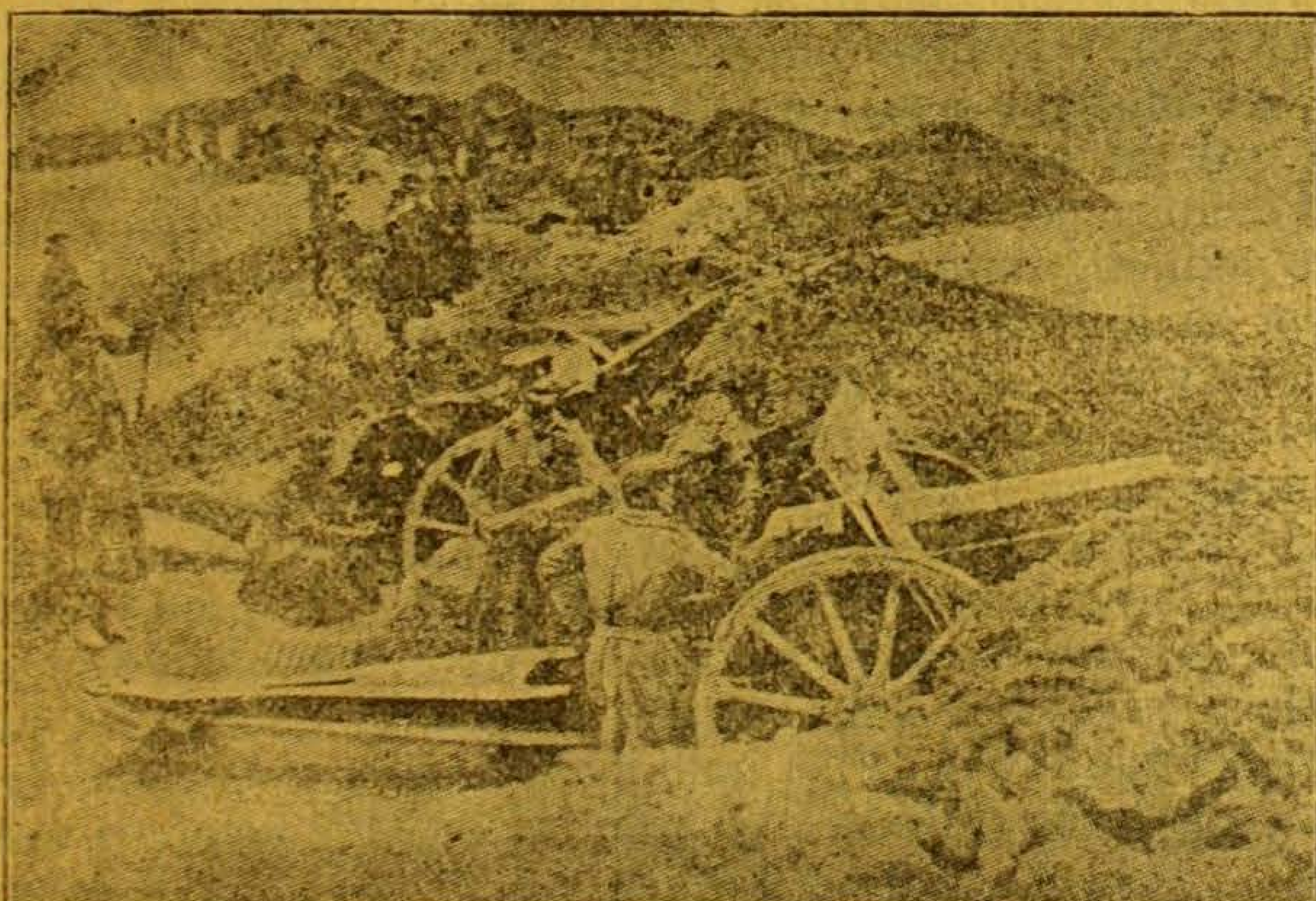
Kad bih ja ružica bila,
Da mirim do nogu Tvojih;
Tad bih opet k Tebi sretna
Prodrijela mirisom svojim:
„Zdravo o Marijo!“

Crveno svijetlo.

Napisala: Sestra Gabriela.

U jednoj siromašnoj kućici leži na smrtnoj postelji siromašna majka udovica, a kraj nje kleči dvoje djece. Bijaše to petnaest godišnji dječak Vilim i nešto mladja djevojčica Agneza, njegova sestrica.

Prava je to siročad bez oca i majke, a i bez kuće i kućišta. Jer će za koji dan, doći vjerovnici, prodati im kućicu i

Zgodom primirja su bugarski topnici sve svoje topove ukopali u zemlju te ih tako obranjivali.

podijeliti medjusobom novac, buduć je po očevoj smrti dug sve to veći bivao. Velika bijaše njihova žalost.

Malo po malo sakupe se ljudi za sprovod, gosp. župnik izmoli nad pokojnicom običajne molitve. Zatim krene sprovod na groblje, zvonašce je tužno glasilo, a djeca gorko plakala. Tako pokopaše i majku, jedinu sreću i blagodat siročadi. Napunjeni gorkom žalošću vratiše se djeca u svoj očinski dom, u kojem će zadnji puta prenoćiti. Sjutra dan dodje u kućicu Petar Beni, skrbnik uboge djece, čovjek imućan, ali tvrd za sirote.

Njemu se pokojna majka mnogo zadužila, stoga se je sada za pravo držao, da kućica njemu pripada.

Vilim i Agneza primiše ga spoštovanjem i ponudiše mu, da sjedne, što on rado primi i sjedne. Zatim stane licemjerno sažaljivati i reče: „Doista djeco, vi ste vrlo nesretni! Ovdje više ne možete ostati, buduć ste premladi, da vodite gospodarstvo, zato ću Vam se opet ja smilovati, kao što sam to već često učinio.“ Djeca počeše gorko plakati.

— „Ne koristi vam plakati — reče oštro — ti Vilime ćeš kod mene ostati, jer si dosta jak i zdrav, a i onako trebam služinčad. Za Agnezu ću gdjegod u gradu naći zgodnu službu.“ Nato ustane i razgleda kućicu, zatim nastavi: „Gledat ću, da ju moguće što bolje prodam, da se barem donekle isplate dugovi; ali kako je sve zanemareno ... Možda će još i to na moja ledja pasti!“ uzdahne, kao da se sprema na veliku žrtvu.

— „Oh!“ pomisle siromašna djeca, „kako bi smo bili sretni, da možemo ovdje ostati.“ Ali dakako ne usude se ništa kazati niti protusloviti, jer nije bilo nikoga, da ih štiti i obrani.

Potom zapovjedi djeci, da si spreme haljine i što još hoće sobom ponijeti, zatvori kuću i povede djecu u svoj stan. Sada nadogju za njih gorki dani u kući skrbnikovoj. Na posao su doduše privikli već u očinskoj kući, ali taj rad bi im rijetko zasladila koja ljubazna riječ. Uviek bi im se oštro zapovijedalo i postupalo nemilo kao s robovima. Jednoga dana dodje Petar iz grada kući s glasom, da je Agnezi našao službu. Ova sirotica skupi brzo sve svoje stvari oprosti se s bratom i očinskom kućicom. Agneza stupi u službu k jednoj dobroj pobožnoj gospodarici. Kako je i sama Agneza bila vrlo dobra, to ju gospodarica brzo zavoli. Više godina je služila kod nje Agneza, ali na svog brata Vilima nije zaboravila. Pismeno se oni razgovarali.

Ali na jedanput prestali su listovi Agnezini. Vilim si nije znao protumačiti što je tomu uzrok. Piše još nekoliko puta Agnezi, al odgovora nema. Pomisli, da je Agneza oboljela ili umrla. Žalosnim srcem odluči saznati uzrok tomu. Podje u grad. Tamo saznade, da se Agneza sa svojom gospodaricom preselila naglo u Ameriku.

Vilim odluči, da će ju i tamo potražiti. Vrati se k svomu skrbniku, oprosti se od njega, pomoli se na grobu majke svoje, te ode i on u Ameriku.

II.

U jednom dijelu Sjeverne-Amerike prostire se nepregledna pustara, gdje se visoka trava poput morskih valova talasa. Svečanu tišinu, prekida tuj i tamo koja grabljiva ptica ili urlik divlje zvjeradi, koje tamo na pretek imade. U toj strašnoj pustoši stoji jedna jedina kućica, u kojoj stanuje čuvar željezni-

čke postaje. Inače se na daleko i široko ne vidi ni žive duše, kamo li kuće ili čak sela. Za čuvara takove postaje biralo bi ravnateljstvo čovjeka hrabra i pouzdana, a buduć je tuj bila i postajinska kasa, na koju su razbojnici često provaljivali, to bi se čuvar postaje često borio na život ili smrt, a dogodilo se često da bi koji platio smrću službu svoju.

Vilima ovamo baci sudbina u službu. Već je deset godina ovdje službovao, ali bez nade, da će si sestru naći.

Jednoga dana podje Vilim po svom običaju, da pretraži želj. prugu.

Idući tako najednoć čuje, kako netko plače i jeca. Požuri onamo, odakle je glas k njemu dopirao, pa opazi po prilici trogodišnjeg dječaka, gdje leži u travi sav iznemogao od glada i žedje.

Pun sažaljenja, prigne se Vilim i uzme dječaka u svoje krilo, otare mu suze i stane ga milo tješiti, da će ga odnijeti k majci. Dade mu nešto kruha i vode, zatim ga upita, kako mu je ime. Dijete odgovori, da se zove Vilim, a kako je dospjelo ovamo nezna ni samo.

Čuvar postaje se vrlo obradova dječaku, jer je nosio njegovo ime, a bijaše posve sličan njegovoj sestri Agnezi. Jer je već bilo prilično kasno, ne preostade mu drugo, nego da se povrati kući. Prije nego li se udalji, htjede znati, da li je tko u blizini tražeći dijete. Stoga izvadi revolver i ispali ga dva— tri puta. Ali uzalud, nitko se ne oglasi. Uzme dakle dijete i povede ga u svoju kuću te se spremi na počinak. Drugi dan prijavi čuvar postaje ravnateljstvu, da je našao jednog dječaka, koji je onamo zabludio, neka bi se ono propitalo za roditelje, ako se možda gdje u blizini nalaze.

III.

Prošlo je medjutim više dana, kako se dijete našlo, ali se nitko ne javi za dječaka. Ovaj se posve priljubio uz svoga othranitelja, koji se brinuo za njega, kao najbolja majka.

Osobito je veselilo dječaka, kad bi mu ovaj pokazivao svjetiljku za davanje znakova pri dolasku noćnih vlakova.

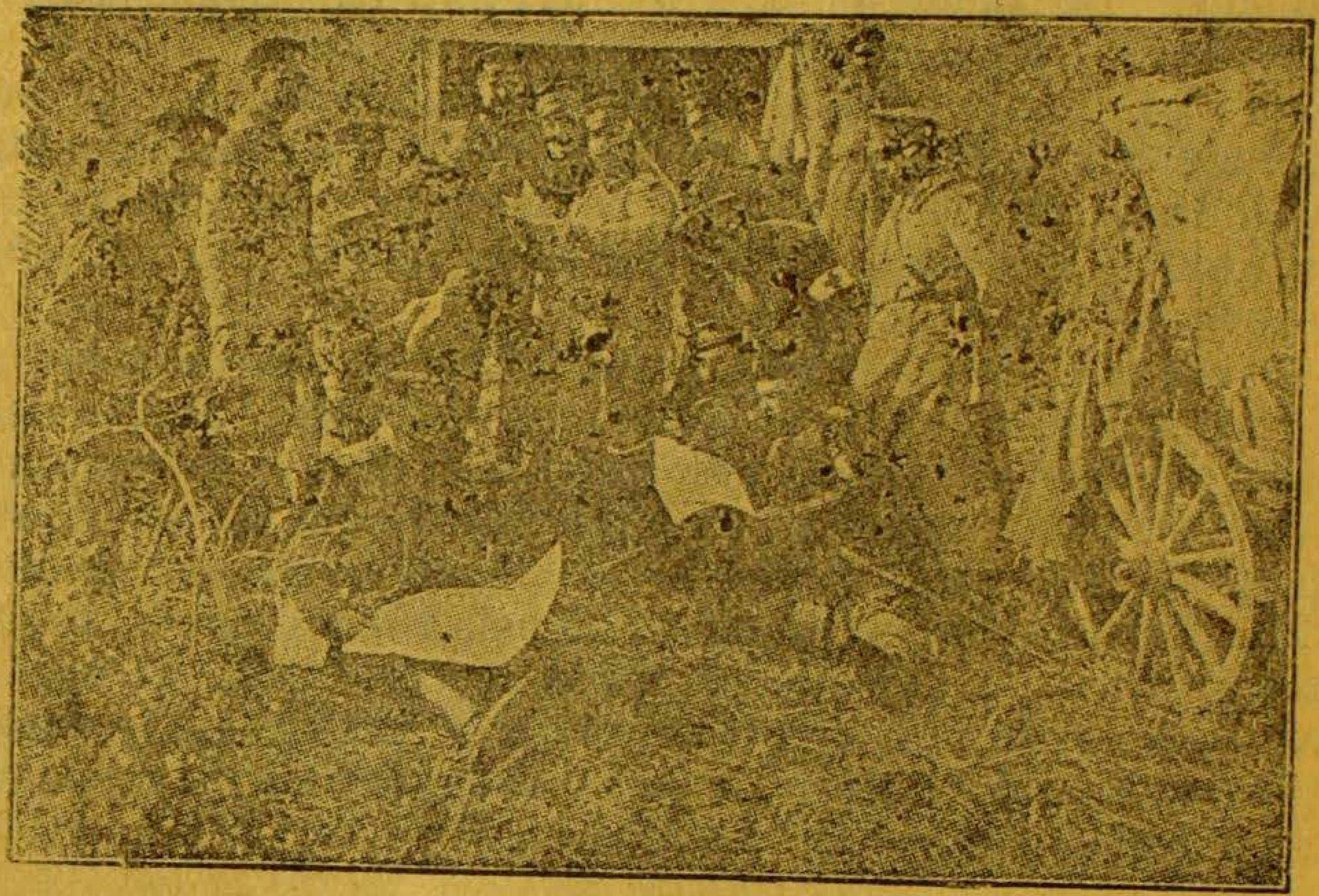
Bijaše pako u toj svjetiljki osim obične staklene ploče još zelena i crvena. Bijeli sjaj je značio, da vlak može dalje, zeleno svjetlo, da polaganije ide, a crvena, da vlak stane.

Kadgod bi se mališ raztužio za majkom, tad bi mu Vilim drage volje pokazivao raznobojne ploče, okretajuć lampicu sad na jednu sad na drugu stranu, a mali Vilim bi radosno pregledavao i po cijele satove se time pozabavljao.

Jedne večeri izadje Vilim iz kuće, da se naužije svježega zraka. Na stolu ostavi zapaljenu svjetiljku kao pripravu za skoro dolazići vlak.

Dok se on mirno šetao, iz šikarja se začuje, kako se netko polagano približava. On htjede izvaditi revolver, ali u taj čas obuhvati ga mreža, nato skoče dva razbojnika i obore ga na zemlju. Jedan naperi na njega revolver, drugi mu krpama napuni usta.

Svežu mu ruke i noge, polože ga na tračnice, te ga za ove pričvrste tako jakim konopcima, da se bijednik nije mogao ni maknuti. Svršivši ovako prvi zločin, požure se prema postaji, da počine i drugi zločin, naime, da orobe želj. kasu.

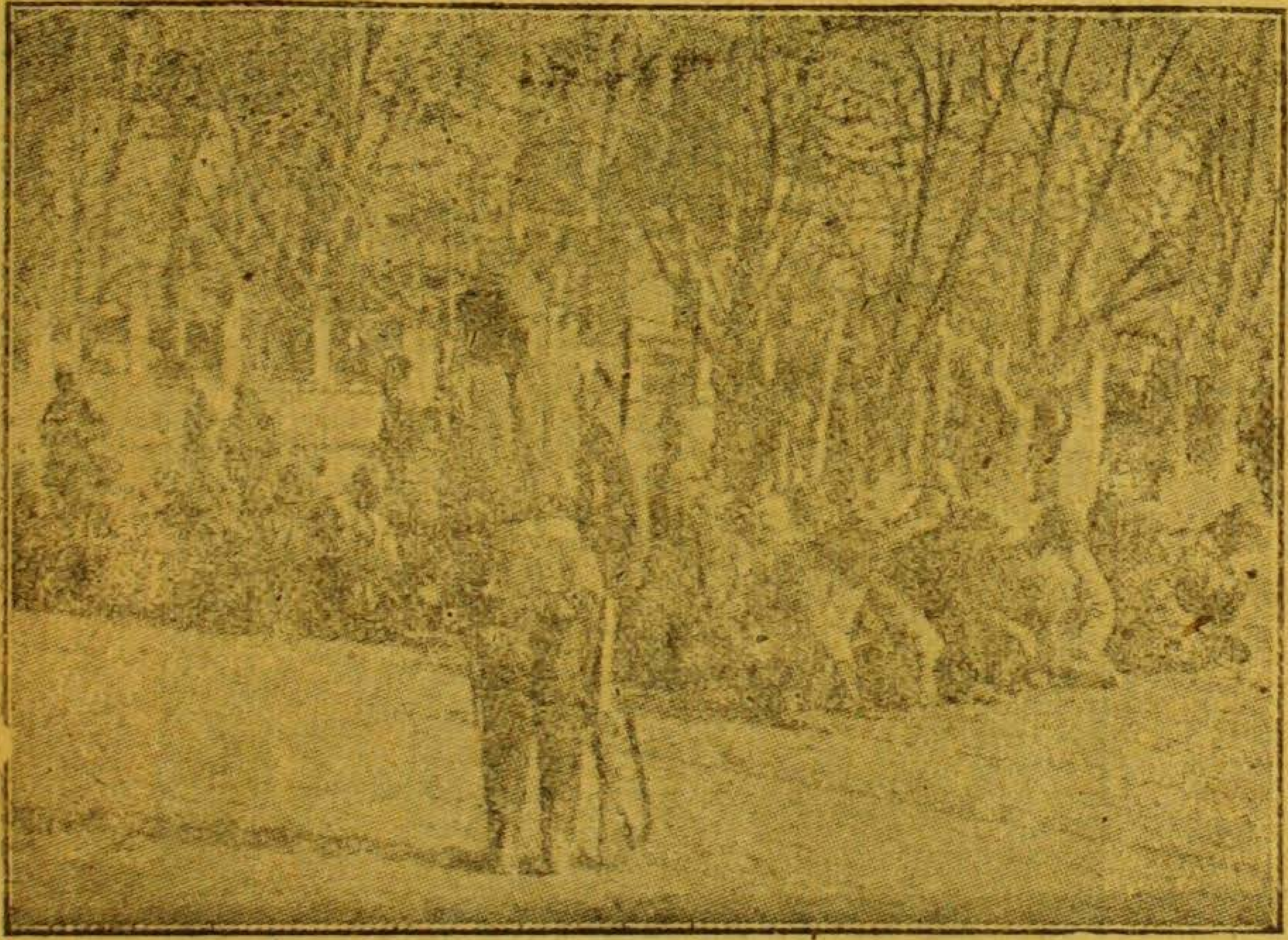
Kor bugarskih generala, koji kod obsidanja Drinopolja prigledava bojno polje.

Vilim pokuša se izbaviti. Al badava. Pripravi se na strašnu smrt, koja će ga stići za nekoliko sekunda. Već se zemlja potrese pod njim. Vlak se približava. Čuje i sam šum. Njemu više pomoći nema.

Ali gle čuda! Najednoć zazviždi željeznica i stane upravo na onome mjestu, gdje je čuvar ležao. Na pola ga nadju svezana na tračnicama. Kad otvori oči i vidi, da vlak posve blizu njega stoji, zatim pogleda prema stražarnici. Vidi kako *crveno svijetlo — kao zaustavljajući znak prodire kroz prozor* i baca svoj crveni sjaj na tračnice. Putnici misleći, da se kakva nesreća dogodila, poskakaše iz svojih vagona. Svi se preplaše videći stražara privezana uz tračnici, upravo pred lokomotivom. Raz-

riješe mu užeta a on ukratko ispripovijedi napadaj razbojnika. Zatim podju u stražarnicu. Mali Vilim sjedio tuj na stolcu i pleskao ručicama radujući se crvenom sjaju, koji se odsijevao po sobi, ne znajući, da je upravo tom nedužnom zabavicom spasio život svome othranitelju.

Sav radostan pohrli sada stražar prema dječaku, uzme ga u svoje krilo i grčevito stisne na svoje grudi. Zatim padne na koljena i pred svim prisutnima poviče glasno: „Hvala Ti dobri Bože! Sad znam zašto se vlak obustavio, ovo nevino dijete, kojemu sam pred malo dana ja spasio život, donijelo je i meni spasenje!“

Katanski bigunci na smrt odsugjeni kod Turaka.

Na te riječi ganuše se mnogi od putnika, izvade novca i darovaše ga djetetu. Vilim, kao vrijedni i pošteni stražar, bude za svoje dobro djelo pohvaljen i od želj. ravnateljstva nagradjen svotom od hiljadu dolara.

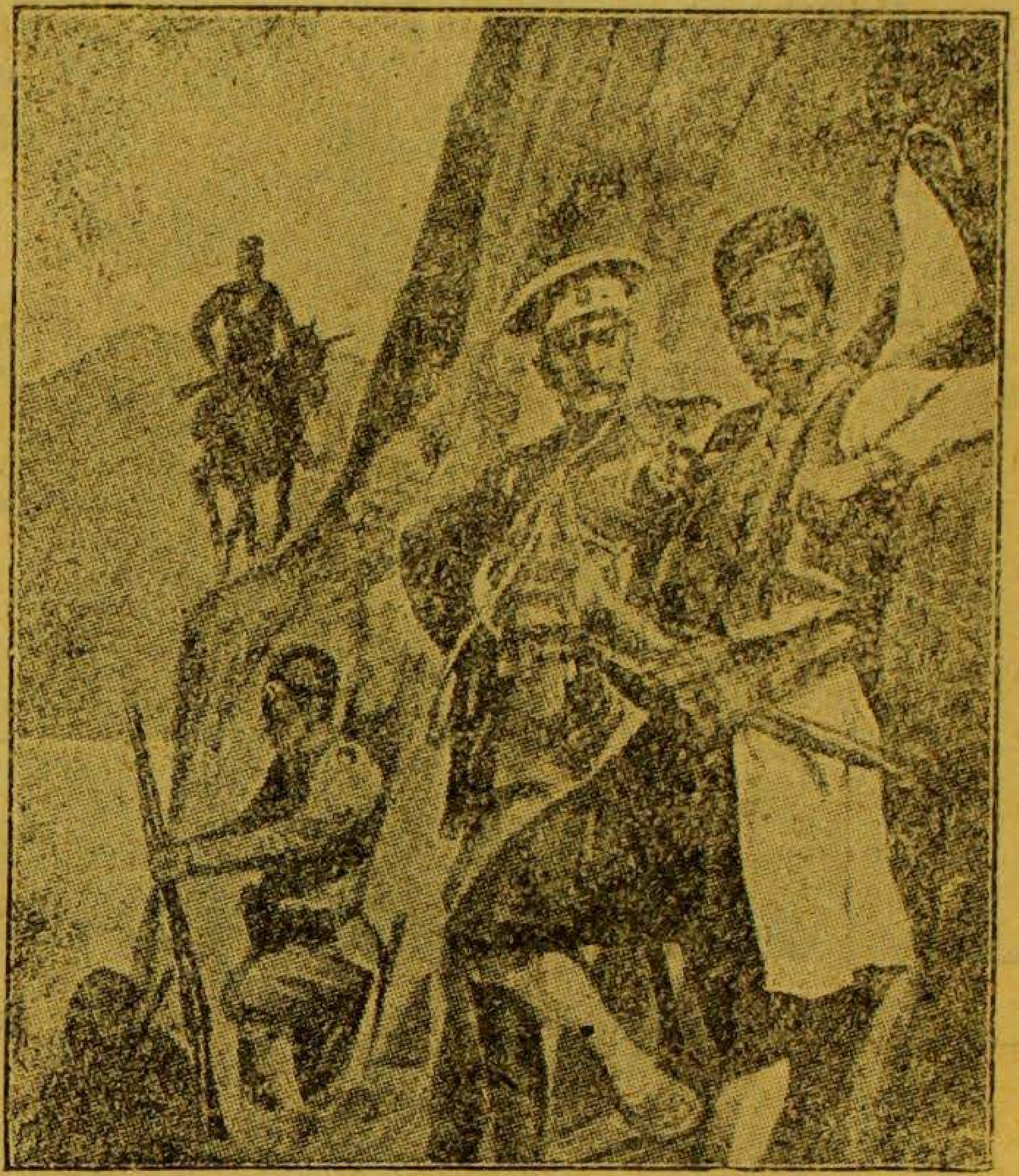
Dobri čovjek pokupi sav darovani novac i nagradu te ga spremi kao glavnicu za budućnost djeteta.

Vijest o tom čudesnom dogadjaju raširi se brzo na sve strane, a to dočuju i roditelji dotičnog djeteta, te odmah drugi dan krenuše vlakom do spomenute posta e.

U majci toga djeteta prepozna Vilim svoju sestru Agnezu, a sad nastane neopisivo veselje, ne samo radi čudesnog sastanka ljubljene braće nego osobito zato, što je Bog po nejakome djetetu očuvao Vilima od najokrutnije smrti.

Sada je Vilim saznao zašto mu sestra nije tako dugo pisala. Teško je naime obolila. Čim je pak malo prizdravila otputova s gospodaricom u New-Jork. Tuj se spozna s jednim vrijednim mladićem i udade se za njega. Pošto su obojica bila vrlo marljiva i štedljiva stekoše si priličnu svotu novaca, zatim krenuše s malim sinčićem u svoju dragu domovinu.

Putujući kolima preko velike pustare zaustaviše se na jednom hladovitom mjestu, da malo otpočinu. Medjutim je djeteta u velikoj travi nestalo. Zabrinuti roditelji podjoše ga tražiti, pa budući ga ne mogoše naći, a noć sve tamnija bivala, vratiše se na počinak.

Crnogorski nadzornici.

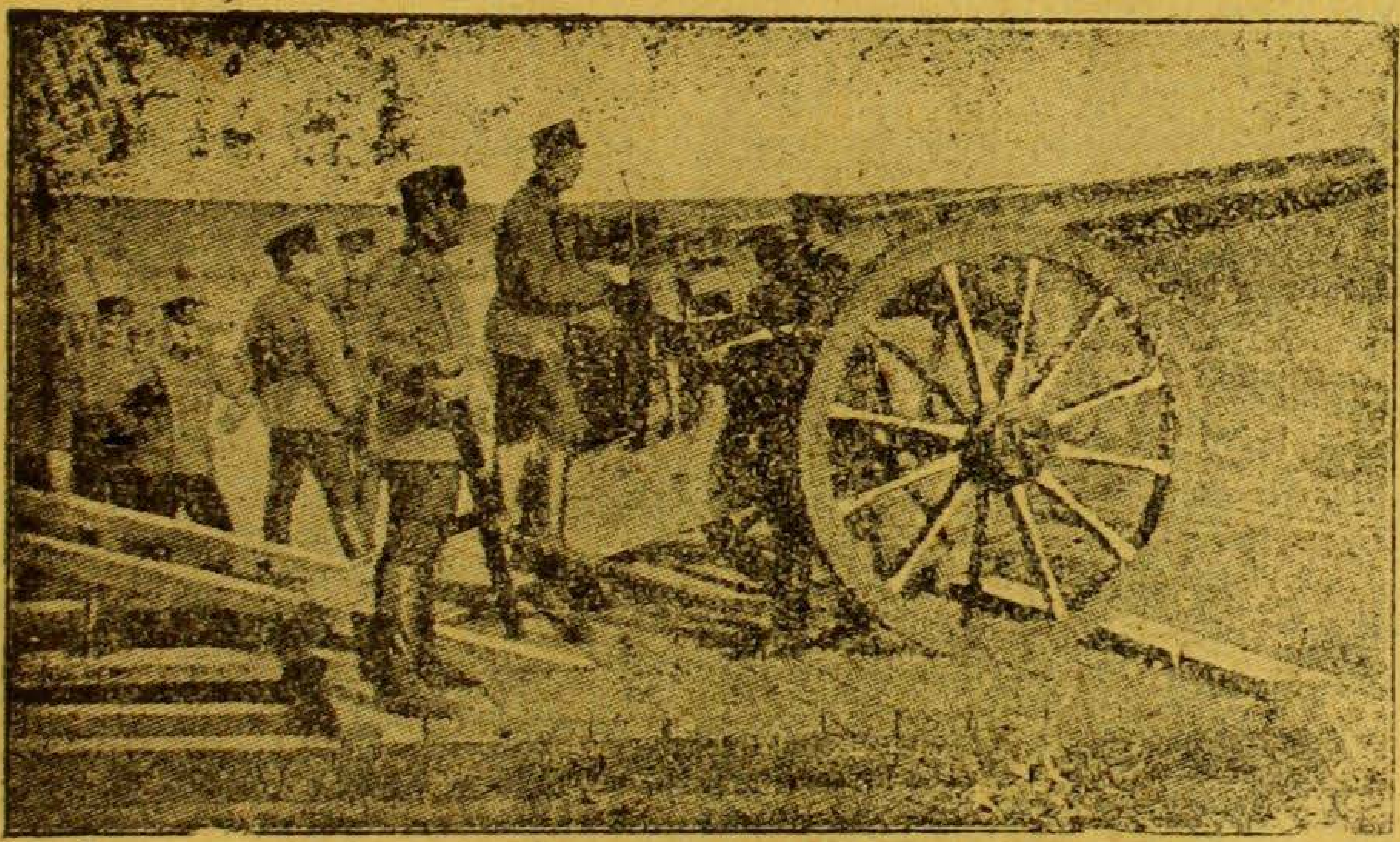
Istoga dana naišao je Vilim na dijete i odnio ga u svoj dom, pa budući se nitko ne javi, odluči dječaka kod sebe zadržati, da mu bude potpora i utjeha u starosti. Sada se svi zahvale Bogu za sva dobročinstva, kojima ih dosele opsipavao preporučujuć se u daljnju zaštitu Njegove svete Providnosti.

Vilim zamoli otpust iz službe, zatim krenu svi zajedno put mile si domovine u svoje rodno mjestance.

Petar Beni se silno začudio kad mu Vilim isplati kućicu jedinu uspomenu milih si roditelja.

Pošto je ova već stara i trošna bila, dade na njezino mjesto sagraditi novu, koja je bila mnogo veća i ljepša.

Tuj se i nastane: Vilim, njegova sestra Agneza, sa svojim mužem i malim sinčićem živeći u ljubavi i slogi. Oni su rado dozivali sirote u svoj stan djeleći im obilno milostinje, da se barem donjekle oduže Bogu za sva udijeljena dobra.

Teški obsidajući top prid Drinopoljem.

Mojoj majci.

Spjevao: Ivan Ev. Šarić.

Poljubit ću, majko, ruku tvoju:
Ona mene u crkvu vodila,
Ona meni košuljicu šila.

Poljubit ću, majko, oko tvoje:
Ono mene milano gledalo,
Ono za me k nebu se dizalo.

Poljubit ću, majko, usta tvoja:
Ona mene Očenaš učila,
Ona mene stoput poljubila.

Krvavi ušenac.

Na deblu, granama i mladicama jabuke na zaštićenoj strani od vjetra, sunca i kiše opažamo katkada u proljeću ili ljeti, a još više u jeseni neku bielu pahuljastu vunastu tvar pod kojom se nalaze sive malene životinjice, tako zvane uši. Na manjim mladicama nagjemo dvie-tri takove životinje i mladice još posve zdravo izgledaju; na većim mladicama ima ih već mnogo više, a same takve mladice su ranjene i više puta ima na njima velikih kvrga, kao da su otekle; takovih kvrga, oteklina ima još više na granama, gdjeje i veći broj uši.

Katane čuvaju brzojavne stupove, jedan je već smrznuo.

— Svemo tomu je uzrok krvavi ušenac. — Taj veliki nepri-jatelj naših jabuka prenešen je u Európu iz Amerike Najprije su ga opazili u Englezkoj oko god. 1800. U Austpo-Ugarskoj su ga našli 1889, a u Hrvatskoj 1894. Krvavi ušenac je do-bio svoje ime odatle, što iz njega istiće neka ćrljena tekućina,

kad ga zdrobimo. Ima ih više vrsti, a osebina njihova je, da nikad ne idu na lišće drveta, nego samo na koru (drvo). Ako je drvo na samo posagjeno, pa ima slabu krunu, a zemlja je rahla, to sigje taj ušenac ina koren drveta, katkada na metar duboko u zemlju. — Najragje ide na jabuku, samo rijetko kada na krušku, kutinu ili koje drugo drvo. Za voćke je vrlo štetan. Pod glavom naime ima dugo rilo, koje zabode u još tanku, glatku koru i onda siše iz drveta sok. Uslied toga nastanu na grančicama rane, koje teško zarastu, a jer ušenac neprestano siše sok iz drveta, to drvo počme slabiti, dok sasvim ne propadne. Radi slabosti mladice ne mogu dozreti, i tako pozebu u zimi. Staro, od krvavog ušenca jako opsjednuto drvo propadne za 6 ili 7 godina ako ga ne ćemo marljivo čistit. Ako ipak ostane u životu, onda ne će donosit roda, nego će izgledat kao da ga je oganj posve opržio. On je tim opasniji, što se vanredno brzo i jako množi. U kratko vrieme se samo od nekoliko njih namnoži mnogo milijuna.

Hoćemo li dakle, da nam krvavi ušenac ne uništi voćke, to upotrebljavajmo sva sredstva protiv njega. S uspjehom se može uništiti samo onda, ako ga uništava svaki u svom voćnjaku. Bude li to činio samo neki pojedinac, a drugi ne, onda ga nikad ne bude iz svog voćnjaka istriebio, pošto će mu ga ili ptice ili vjetar iz susjednih voćnjaka u velikom broju opet donieti. Zato bi i najbolje bilo, da se izda stroga naredba, da je svaki dužan svoje voćnjake čistiti od krvavog ušenca. U Magjarskoj se krvavi ušenac mora uništavati. Tko to zanemari može oblasno kažnjen biti do 100 kruna i općinsko poglavarstvo može na njegov trošak očistit dati.

Što se tiče raznih sredstava, za uništenje njegovo u prvom redu treba da pazimo nije li koja voćka po njemu posve uništena ili bar jako oštećena. Ako je, onda je najbolje takovu voćku isjeći i spaliti. Najzgodnije vrieme za to je zima. Nemojmo žaliti za takovom voćkom, jer ne bude li ona uništena, to će ona cielomu voćnjaku jako škoditi, a ona sama će se prije ili kašnje i onako usušiti.

Voćke, koje nisu jako zaražene oslobodit ćemo od ušenca ovako: Po zimi moramo s nožem iščistiti sve rane voćke. Okrajke rane ćemo na glatko odrezati i sve odstraniti, što bi priečilo mazanje. Očišćene rane ćemo onda namazati drvenim ili ugljenim katranom. Ovaj katran moramo prije mazanja u otvorenoj posudi 2—3 ure grijati, da se iz njega odstrani sve što bi moglo voćki škoditi i da postane gušći, pa da se tako lakše maže voćka. Svaka rana se ima tako namazati, da pod katranom svaki ušenac pogine i da se drugi u ranu ne naseli. One grane, koje su jako zaražene treba odrezati i spaliti. Kad

poslie drvo istjera pogledati treba, nije li možda još gdje zaraženo i treba zaražena mjesta namazati. To ćemo toliko puta činiti, dok se ušenac ne uništi.
Hoćemo li po ljetu uništavati ušenca, to ćemo uzeti 10 deka prostog sapuna, 2 litre petroleja i 1 litru vode. Sapun mora biti suh, te razrezan na male komade; ovi komadići se stave u litar vode (najbolje u kišnicu) i sve to ćemo pustiti vreti; poslie priliemo k tomu 2 litra mlakog petroleja, pa ćemo sve dobro miešati. Kad se sve to zgusne onda stavimo u 15 litri vode, pomišemo i stim mažemo voćke.

Treće stedstvo protiv krvavog ušenca je „voćni karbolineum" od Schachta. Ovo sredstvo je izvrsno, ali malo pre-

Ratni vojs ovogje prid kruljlin Nikitom.

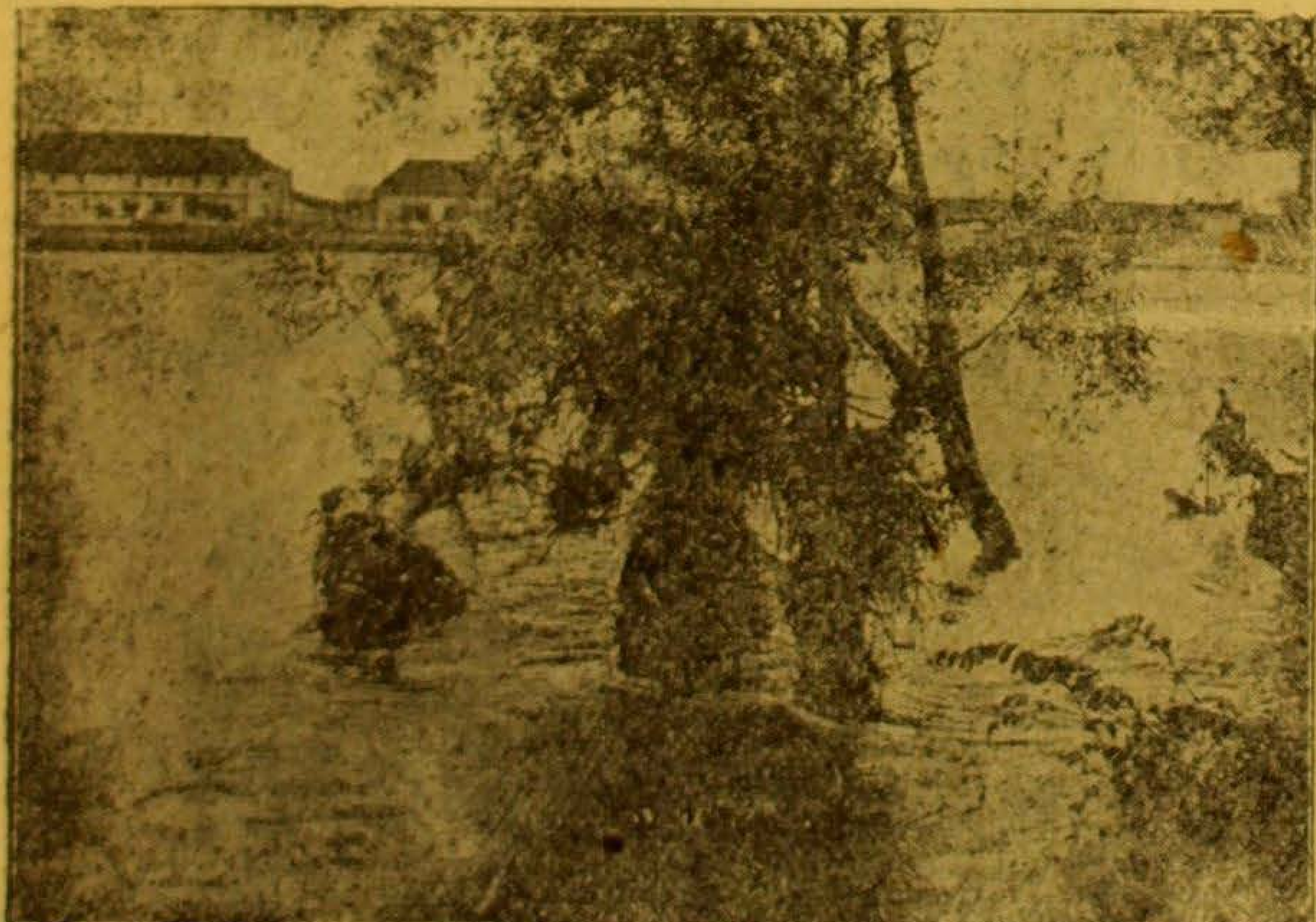
skupo. Ima i drugih sredstava protiv ušenca, ali ne ćemo spominjati, budući, da su navedena sredstva najjednostavnija, a po vriednosti za drugima ne zaostaju.

Kod zaraženog drveta moramo paziti na mlazove (mlade ne rodne mladice) na koje rado sjeda krvavi ušenac, zato je potrebno takove mlazove odstraniti i spaliti.

Obranu protiv krvavog ušenca potpomaže i to, ako su voćke u dovoljnom razmaku posagjene ako kruna voćke nije pregusta, ako zemlja nije odviše loša. Zato ne sadimo voćke na gustu, rijedimo krunu, da zrak svakamo doprieti može, zemlju pak gnojimo, koliko je potrebno.

Kod jakog, ravnog i ne gustog drveta je mnogo manje brige sa ušencem, nego kod slabog i gustog drveća.

Kod cijepljenja (kalamljenja) pazimo, da nikad ne uzmemo grančicu (kalam) sa drveta, što no je krvavim ušencem zaraženo, to isto vriedi za oko (pup) i mlade cijepove. Voćku bolesnu od krvavog ušenca nikad nemojmo vapnom bieliti, jer onda ne ćemo opaziti ušenca i drvo će propasti, a da se ni nadali ne budemo.

Borba proti pijanstvu.

Piše: Vid Blažinčić.

Promicati što oštriju borbu proti pijanstvu na svim linijama našega narodnoga života — znači: najkraćim putem voditi narod k njegovom blagostanju na zemlji i blaženstvu na drugom svijetu.

Ova je istina sama po sebi tako očita, jasna — da je ne treba pred zrelim i pametnim ljudima — kakovi su cijenjeni

čitatelji ovoga koledara — niti dokazivati. Nego — kad znamo već, koji je najkraći put do narodnoga blagostanja na zemlji, kad znademo da treznost t. j. uzdržljivost od alkoholizovanih pića čini ljude u prvom redu zdrave i poštene, — mi se odmah moramo pitati: a u kojim se životnim prilikama mora naš narod osobito držati toga najkraćega puta do svoje vremenite i vječne sreće? Drugim riječima: čega se osobito mora svaki naš čovjek čuvati, da u pogledu opojnoga pića ne griješi proti samomu sebi, proti svojoj porodici i proti bližnjemu svomu?

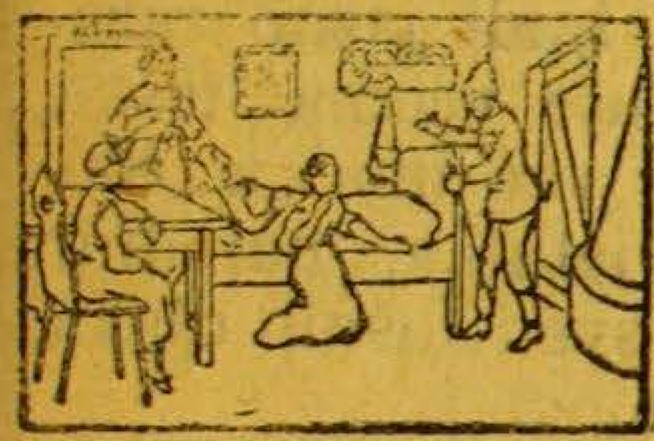

Prije nego ću na ova pitanja izravno odgovoriti, hoću da vas pozabavim velikim uspjesima borbe proti pijanstva u susjednoj Sloveniji i Srbiji. Poznavanje borbe proti pijanstvu u drugom svijetu može da i nas ohrabri na jednaku borbu medju nama samima.

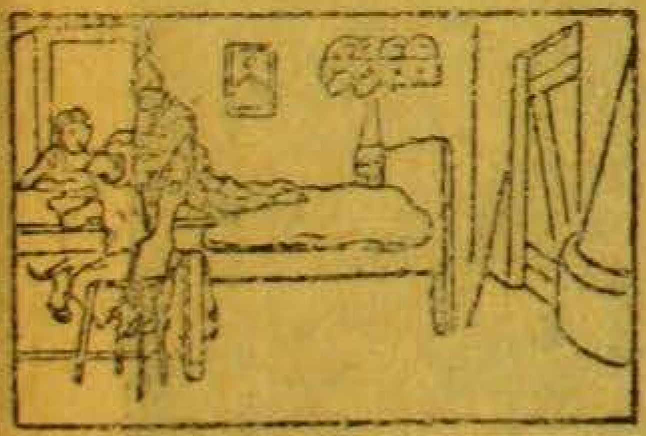
Najprije ćemo uzeti u pretres Sloveniju. Sloveniju sačinjavaju t. zv. Kranjska i Štajerska. Kranjci i Štajerci su zapadni naši susjedi a govore gotovo istim jezikom kao i naš

Ovdje vidimo, da glava obitelji leži na umoru, njegova obitelj plače i nada se pomoći od Boga. U ovo vrime zakuca čika Stjepan.

Ovdje vidimo, kako čika Stjepan pripovieda, da je „balzam spasa“ jedina nada, i on je pomoću toga ostario, ma da je već tri puta bio na umoru.

Ovdje se vidi, kako čika Stjepan kazuje u pero pismenom dječaku: Pošaljite molim odmah 3 boce pravog „balzama spasa“ kretom pošte uz pouzeće.

Ova slika pokazuje, da je „balzam spasa“ stigao: žena daje bolestniku nekoliko kapljica, dočim mu kći trlja bolestne dielove tiela. Bolestnik se već počima oporavljati.

Ovdje pak vidimo, kako slavi bivši bolestnik svoj 25 godišnji jubilej i u svojoj radosti pozivlje čika Stjepana, koji mu je preporučio „balzam spasa“, od kojega je kroz 25 god. dnevno nekoliko kapljica uzeo k sebi i od kojega postao najzdraviji čovjek.

BALZAM SPASA

Već ime njegovo pokazuje, za što je shodan „balzam spasa.“ Najglavnija svrha „balzama spasa“ jest, da pateće ljudstvo povrati životu, da mu uzdrži život, za dugo vremena produlji život i da ga oslobodi potpuno od patnje. Pa zato je i „balzam spasa“ tako sastavljen, da poslie uporabe istoga bolestnik, ma od koje bolesti patio, bio mlad ili star, kao muškarac, žensko ili diete, nadje zaštitu. Izmedju sastavnih dielova „balzama spasa“ nalazimo na tisuću lječivih sredstava, što ih je Bog stvorio i dao, sa uporabom čijom ne samo što izbjegavamo najpogibeljnije bolesti, nego nam je i u onim slučajevima od pomoći, kad se svi obstojeći i najskuplji liekovi pokazaše kao nekoristni i bez djejstva. Dapače i kod bolesti zastarjelih od 30—40 godina. Mnogim mladim i starim ljudima, za koje se je već mislilo, da su umrli povratio je snagu i zdravlje do skrajnje granice ljudskog života. Čudnovato djejstvo „balzama spasa“ evo pokazujemo našim štovanim čitaocima u 5 slika, iz kojih se može vidjeti, kako je glava obitelji, za kojeg se je mislilo, da je već izgubljen, ozdravio od „balzama spasa“ i kako je još i 25 godina poslie toga najzdraviji čovjek postao od uporabe „balzama spasa“. (Vidi slike sa strane i razjašnjenje istih.) „Balzam spasa“ može se uporabiti protiv onih bolesti, koje potiču od zle krvi, zastarjelih muških i ženskih bolesti i koje su zanemarene, nadalje dobro djejstvuje protiv onih bolesti, koje se pribavljuju putem prehlade, kao: ulozi, reumatizam, trganje, kostobolja, bodenje, otok želudca, otok slezene i jetra, bôl u legjima, bôl u pola lica, zubobolja, bolesti ždriela i ustiju, živčane bolesti, ukočena uda, liečenje i širenje tetiva i žila, trganje u ušima, ojačanje vedja. „Balzam spasa“ uporabljuje se i protiv takih bolesti, koje potiču od želudca i od bôli Trbuha, kao: želudačni grčevi, kolika, žgaravica, nemanje teka, zla probava, hrgjav ukus ustiju, groznica, vrućina, navala krvi, glavobolja, nastup grčeva, bôli žuči i crieva, trbušni grčevi zatim kucanje srca, stega srca, strava, smetnja krvi, nervoznost, migrena, bolî u križu, omršavljenje, kašalj i ugušni nastupi, poteškoće disanja, astma, sušica pluća, upala pluća, vrtoglavica i onesviješćenje. „Balzam spasa“ dobro djejstvuje čisteći krv, zato ga mogu slabi, bili mladi, bili stari, uporabiti. Uopće „balzam spasa“ takovo je kućevno sredstvo, koje se može uporabiti protiv svih bolesti, koje uviek pruža pomoć obitelji. Protiv koje mu drago bolesti, treba uzeti nekoliko kapljica sa šećerom ili vodom, spolja ma koji dio tijela treba jeonostavno trljati i muke nestane. S jednom riečju: „balzam spasa“ jest angjeo čuvar obitelji te bi zato trebalo da ga ima u zalihi kod svake obitelji, da ga se ima pri ruci u slučaju nužde.

Ciena jedne boce pravog „balzama spasa“ stoji 2 K. Postom se najmanje 3 velike boce šilju za 6 K. sa uputstvom za uporabu.

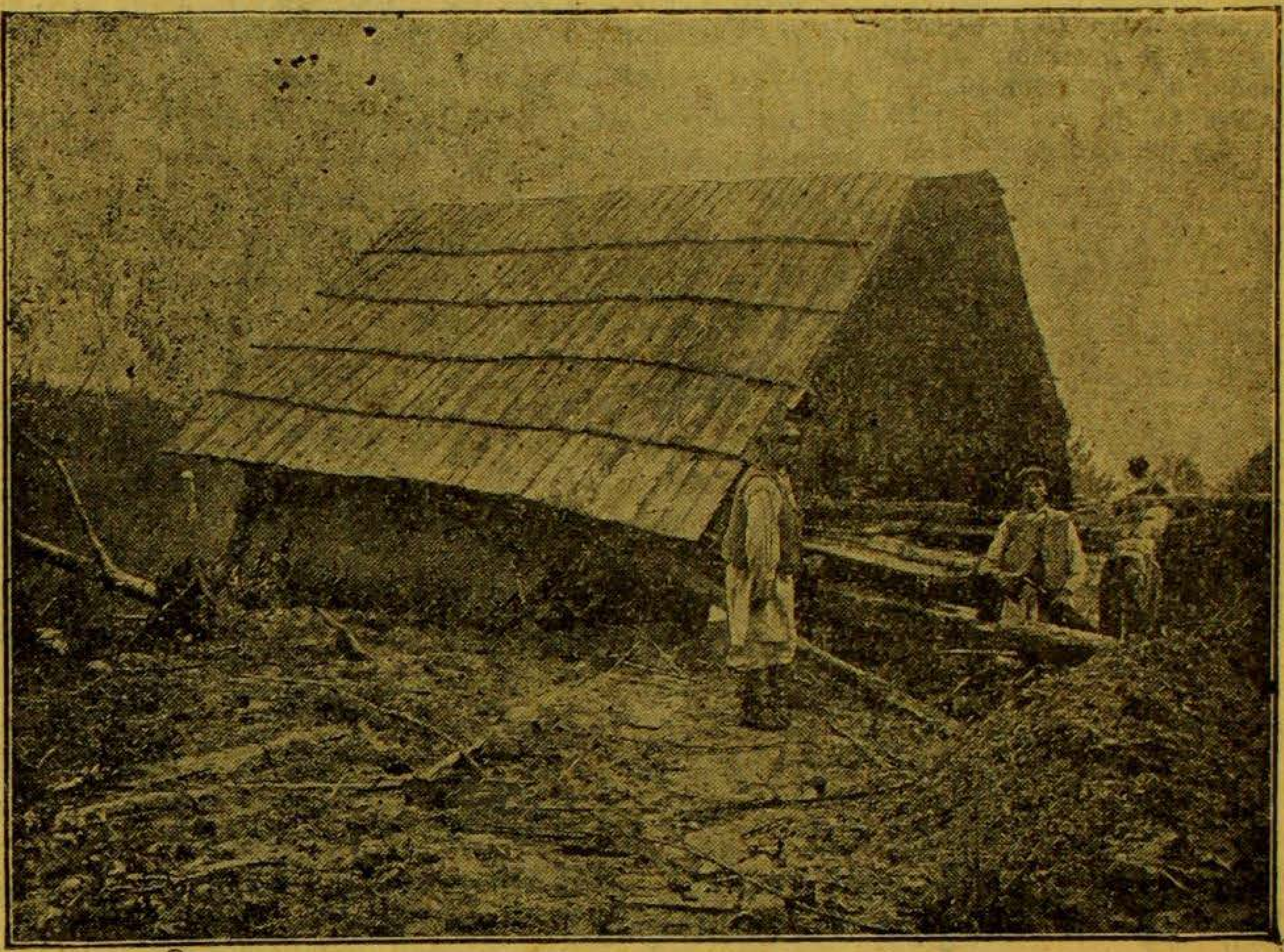
Pravi „balzam spasa“ nigdje se ne može dobiti i nigdje se ne može naručiti, osim kod glavnog skladista:

JOSIP pl. TÖRÖK

Budapest, Király-utca 12. szám.

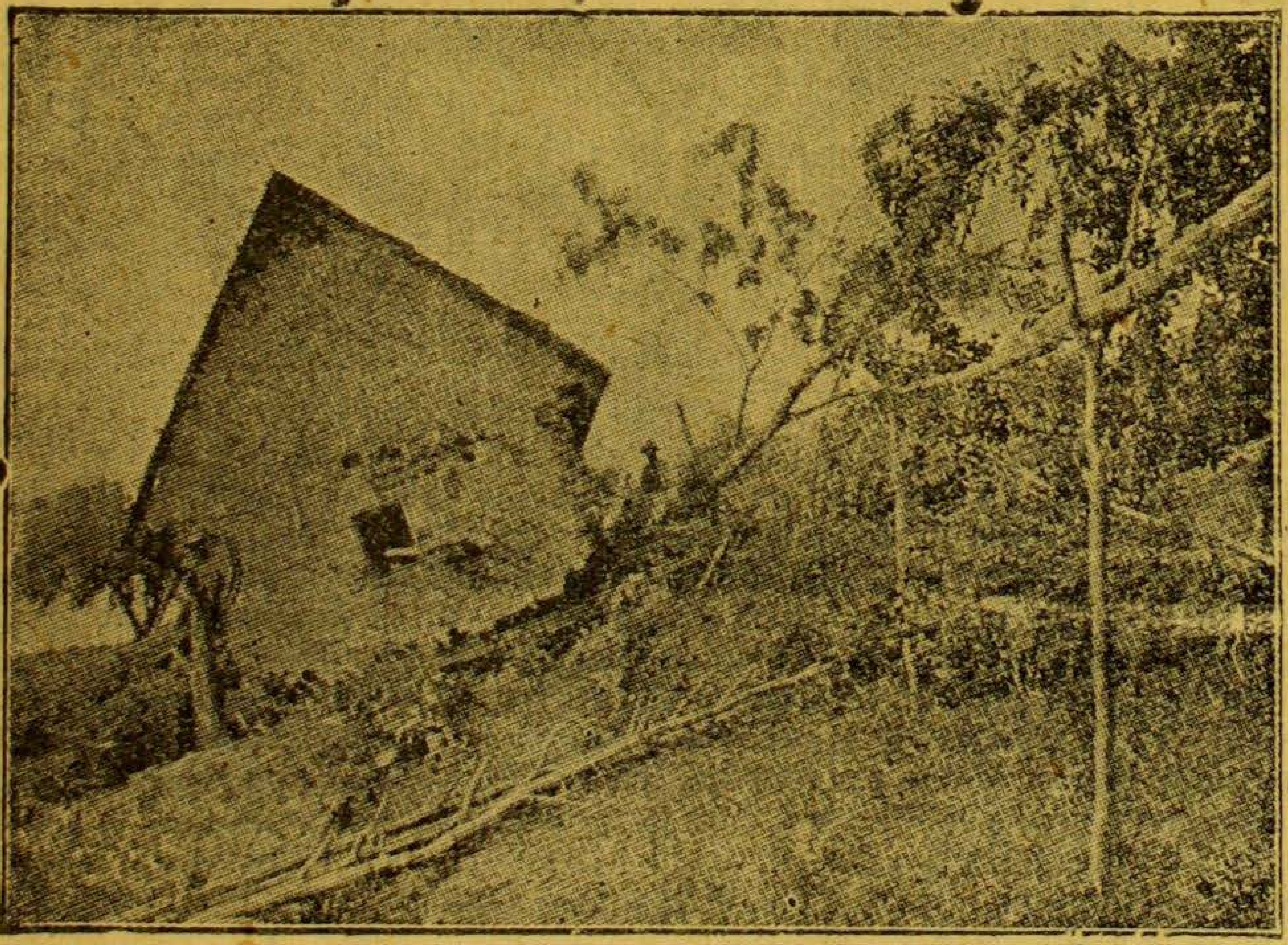
Svaka narućba kretom pošte se obavlja uz pouzeće u cielu zemlju.

narod u Medjimurju. Oni radi uvoza njemačkoga piva i špiritusa napose mnogo pate od pijanstva, pa su zato njihovi uvidjavniji svećenici i liječnici već pred deset ravnih godina poveli u narodu ljuti boj proti „demonu alkoholu“ s lozinkom: Napij se iz studenca — da živi abstinenca!“ Oni su baš ove godine u bijeloj Ljubljani proslavili svoju prvu deset-godišnjicu i tu se iz govora visoke gospode i priprostih ljudi jasno razabralo, kako je borba proti pijanstvu bila doduše veoma teška, ali je donijela upravo zlatnih plodova Danas već ima u Sloveniji biskupa, mnogo visokih svećenika, odvjetnika, narodnih poslanika za bečki i ljubljanski sabor, mnogo sveučilišnih djaka,

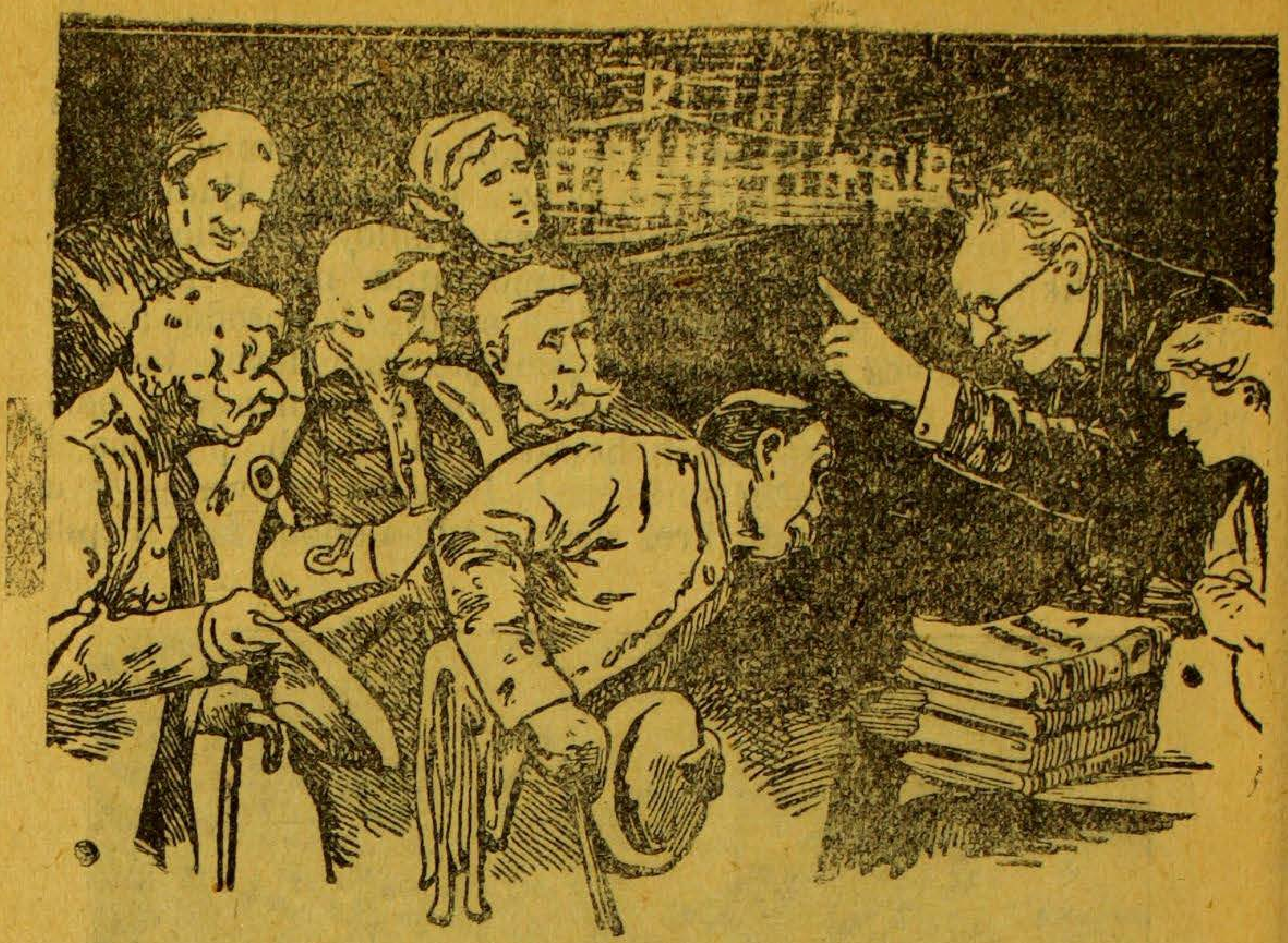
još više radnika i seljaka, koji iz načela ne će ni u kojoj zgodi okusiti opojnoga pića. Ovi hrabri i ustrajni ljudi sačinjavaju danas u Sloveniji jednu jaku vojsku, koja žanje u borbi proti pijanstvu i velike uspjehe. Veliki su uspjesi medju inim i ovi: danas postoji u Ljubljani „brezalkoholna gostilna“, gostionica u kojoj se za vrlo jevtin novac dobiva veoma dobra hrana, a mjesto vina piju veseli gosti zdravu i bezplatnu vodu! Takvih gostiona ima već više u Kranjskoj, a glavna im je svrha, da štite gostove od globljenja raznih krčmara, koji od gosta više traže za alkoholna pića nego za samu hranu, radi koje se u glavnom gost i svraća u gostionicu. U Sloveniji se nadalje — poprečno daleko manje danas pije špiritus nego

prije nekoliko godina. Mnogi i mnogi gotovi pijanci i raspikuće pod moćnim uplivom „borbe proti alkoholu“ dozvaše se za vremena k pameti, kao da bi odsjekao: prestadoše ljudi piti i povratiše se opet k svome gospodarstvu i miloj porodici. Kolike i kolike štetne posljedice od pijančevanja na premnogim mjestima radi toga izostadoše! Kolike svadje u porodici; koliko rasipanje novca prema onoj: „svirajte nam devet tamburaša — svirajte mi, petica je vaša“ — ovom plemenitom borbom prestade; koliko se teških bolesti kod samih pijanica i djece njihove na taj način spriječilo! Riječju: Slovenija je u ovom svom domaćem ratu kroz deset godina dobila vrlo lijepih

pobjeda proti „sovražniku alkoholu“ i njihovo protualkoholno glasilo „Zlata doba“ može da od broja do broja bilježi samo nove pobjede: u saboru kod stvaranja zakona proti pijanstvu, medju djecom u školi kad učitelji poučavaju djecu da ne piju alkoholnih pića ispod 14. godine, u krčmama jer krčmari ne smiju pijanoga još više opijati i globiti — ma svugdje na svim linijama razvitoga kreševa izmedju zla i dobra, istine i laži!

Kako u Sloveniji — slično se vodi borba proti alkoholu u susjednoj nam zemlji s juga — u Srbiji. I Srbi su se udružili u boj proti najvećemu narodnomu neprijatelju — alkoholu. Kod njih osobito rade mnogo djaci sa svojim profesorima na čelu. I onaj dio našega naroda u Bosni, što ispovijeda grčko-

Naša slika pokazuje taj trenutak, kad je jedna deputacija stigla da zahvali mudracu sa naočalima, što im je još godine 1848., u teško ratno vrijeme preporučio svakodnevnu porabu „Petőfijevog životnog eleksira". Jer — ovako reče govornik — „Petőfijevom životnom eleksiru" imamo da zahvalimo mi svi, što smo u dobrom zdravlju ostarjeli. Stari mudrac jednu roku podignuvši opominje ih, da kod kuće megju narodom svugdje šire i nadalje dobro djejstvo „Petőfijevog životnog eliksira" protiv svake bolesti, jer — ovako reče — cijeli sam život upotrijebio, dok sam iz ovih mudračkih knjiga, koje su preda mnom, umio pronaći lječivu snagu „Petőfijevog životnog eliksira" i mnogo sam noći probdio, dok mi je uspjelo sastaviti sastojne djelove i upućenje za uporabu. Najzad pak malo njegovo unuče sklopljenih ruku zamoli voditelja deputacije, da svugdje jednoglasno kliču: „Živio Petőfijev životni eliksir!"

KAKO GLASI PISMO STAROG MUDRACA?

Dragi gazda!

Vrlo se radujem, da se u najboljem zdravlju nalazite od uporabe „Petőfijevog životnog eliksira.« Jeli, da sam Vam proricao u ono doba, kad su Vas htjeli ljudi da metnu u mrtvački sanduk, da ću vas izliječiti, ako me poslušali budete i sa „Petőfijevim životnim eliksirom" se liječili budete. Jeli, ne bi bili ni mislili, čiko — ta glas Vaše smrti kao vatra se je širio po cijeloj županiji našoj radi Vaše plućobolje, srdobolje i bolesti bubrega, da ćete mi još svojeručno pisati zahvalno pismo.

Vjerujte mi, dragi čiko, mnogo sam se trudio, dok mi je uspjelo, da sastavim taj „Petőfijev životni eliksir" tako, da danas više ne postoji tako teški bolesnik, koga ne bi mogao posve izliječiti taj „Petőfijev životni eliksir". Bila ta bolest četirdesetgodišnja, bila spoljašna ili unutrašnja boljetica; potekla od nazeba naprezanja, krvne bolesti, mladenačkih grijehova, bio starac, mlad, žena ili muško, dječak ili djevojka: „Petőfijev životni eliksir" odmah iskaže svoje djejstvo. Radni jedne boce „Petőfijevog životnog eliksira" pohodili su me iz cijele države kostobolnici, reumatični bolesnici, svi bolesnici na

želudcu iz cijele zemlje, svi bolesnici na nogama iz cijele zemlje, prsobolnici i legjobolnici zajedno sa onima, koji pate od bolova u glavi i u struku. I Vama bi, dragi čiko, srce svisnulo, kad bi vidjeli onu množinu jektičavih djevojaka i muškaraca, koji su ostali bez nade, pošto su pokušali sva lječiva i domaća sredstva cijeloga svijeta. Došle su žene, čiji su srodnici ili muževi propali od pijanstva. Veoma mi godi vidjeti, da su svi izliječeni i povraćeni njihovim obiteljima. Ta dobro se sjećate još, dragi gazda, dr sam i sam bio boležljiv; jedanput su mi se stegle žile, drugi put sam imao trganje, kostobolju, bodenje a uvijek sam bio bolestan na nogama; teško mi je bilo hodati i uvijek sam bio umoran. A sad idem od sela do sela, u svoj vinograd, na svoj salaš pješke i ništa mi ne fali. Mnogo sam patio od bezapetitnosti, od želudačnih grčeva, od bodenja u srcu, dok sam se najzad od svih ovih boli oslobodio. Dajem se i trljati sa „Petőfijevim životnim eliksirom“ a i kap po kap ga pijuckam, kao što sam ja to propisao n uputstvu. Moje malo unuče bilo je prije grozničavo, slabo, malokrvno, blijedo a uz to uvijek se je tužila, da nema teka, da ju grčevi pate i kašljucala je, ali je danas već najsnažnija djevojka u selu. Ta sjećate se, dragi gazda, mog šurjaka Petra, koji se je odselio u Peštu; i taj je bio uvijek otečen, čas ruka, čas želudac, slezena, pa čak i noga, sve je to minulo od „Petőfijeoog životnog eliksira“. Ali sad mi pada na um, da Vašu pažnju svratim i na to, ako bi Vas i opet počelo boljeti oko, uho i ždrijelo, te usta, kao nekoč, a Vi samo upotrijebite „Petőfijev životni eliksir“, kao što je tamo propisano. Kažite Vašoj ženi, da ju dadem pozdraviti i vrlo se radujem, što već može da hoda bez štapa okolo kuće i što je plućobolja Vaše kćeri Jelenke prestala od „Petőfijevog životnog eliksira“.

Dragi gazda! Evo već 70. svoju godinu uzimam, u dobri čas budi rečeno, u potpunom zdravlju i s mladenačkom snagom. „Petőfijev životni eliksir“ bio mi je cijelog mog vijeka sva nada i zvijezda vodilica. Mnogo tisuću ljudi blagosilja svaki moj korak, jer sam mnogim patnicima povratio život. Živ ste primjer i Vi, dragi čiko, koga su ljudi smatrali već za obumrlog a sad ste ipak najzdravlji čovjek. Bog Vas i nadalje uzdržao u toj snazi i zdravlju, da u što više općina mognete razglasiti lječivo djejstvo „Petőfijevog životnog eliksira“. I to ću Vam povjeriti dragi čiko. da se „Petőfijev životni eliksir“ sada još ne može nigdje dobiti i javno ga niko ne pozna na svijetu. Ali ako ga hoćete dobiti, napišite kartu dopisnicu u glavno skladište i točno ištite: 3 velike boce pravog „Petőfijevog životnog eliksira“. Ali dobro pogledajte kutiju, jer je samo to pravi „Petőfijev životni eliksir“, na kojem se vidi slika pjesnika Aleksandca Petőfija.

Točna adresa jedinog glavnog skladišta je:

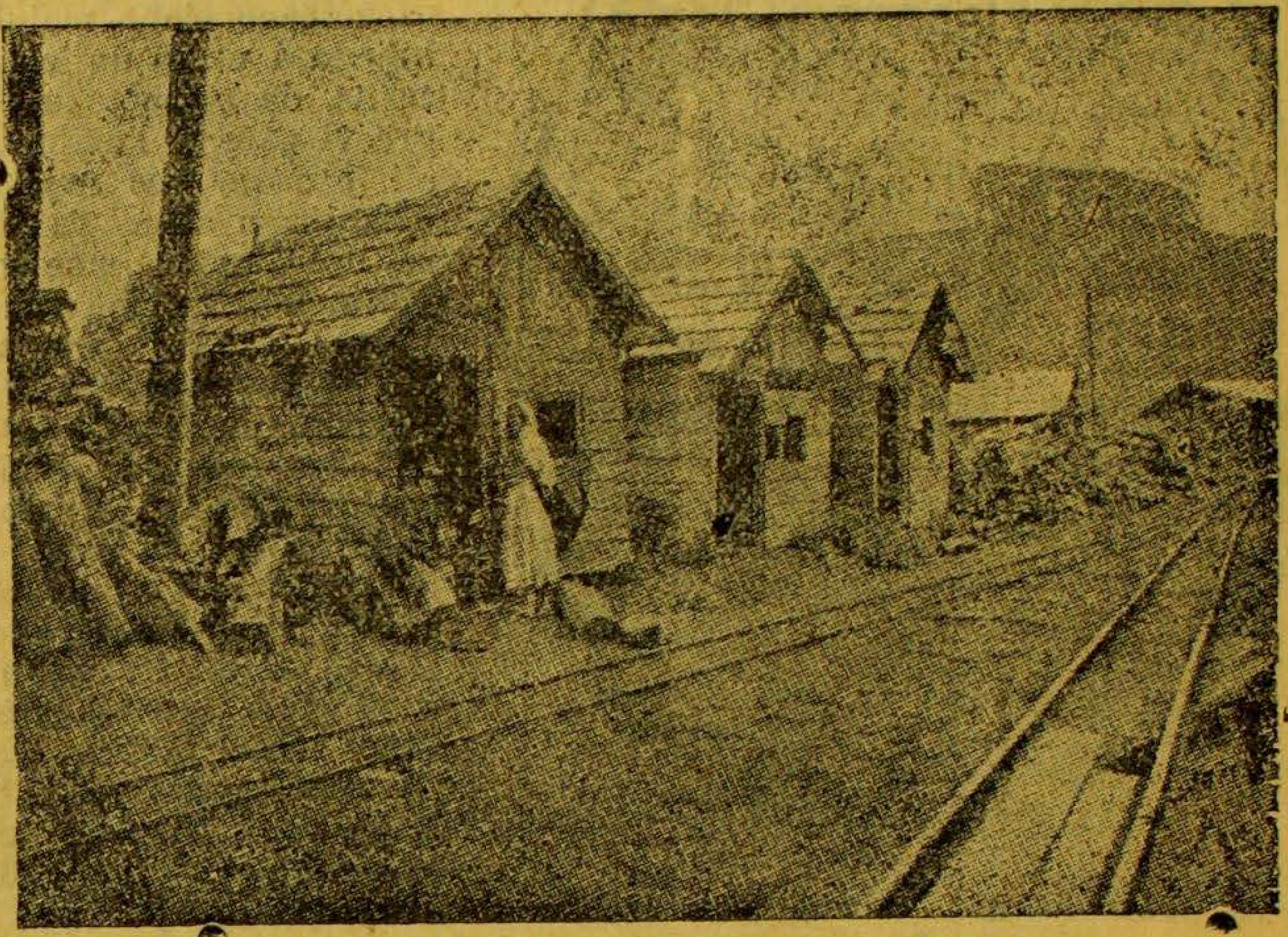
Josip Vajna apotekar, Szabadszállás

(Peštanska žup.)

(Svaka se narudžba razašilje sa uputstvom. Novce ne treba unapred poslati, samo kartu dopisnicu. Cijena je za 3 velike boce 6 korona poštarina.)

istočnu vjeru a zovu se — Srbi — i ovdje su oni u tom na dobrim nogama. Zato ima danas u Bosni već cijelih sela, gdje prosti seljaci shvaćaju zamašitost protualkoholnoga rata i ovi seljaci mnoge svadbe sprovadjaju već bez vina i ciganske glazbe. Za njima se lijepo povode i bosanski katolici, Hrvati, i oni imaju u svojim visokim školama već 200 mladih ali učenih glavica, katoličkih djaka, koji se potpunoma čuvaju od alkoholnih pića.

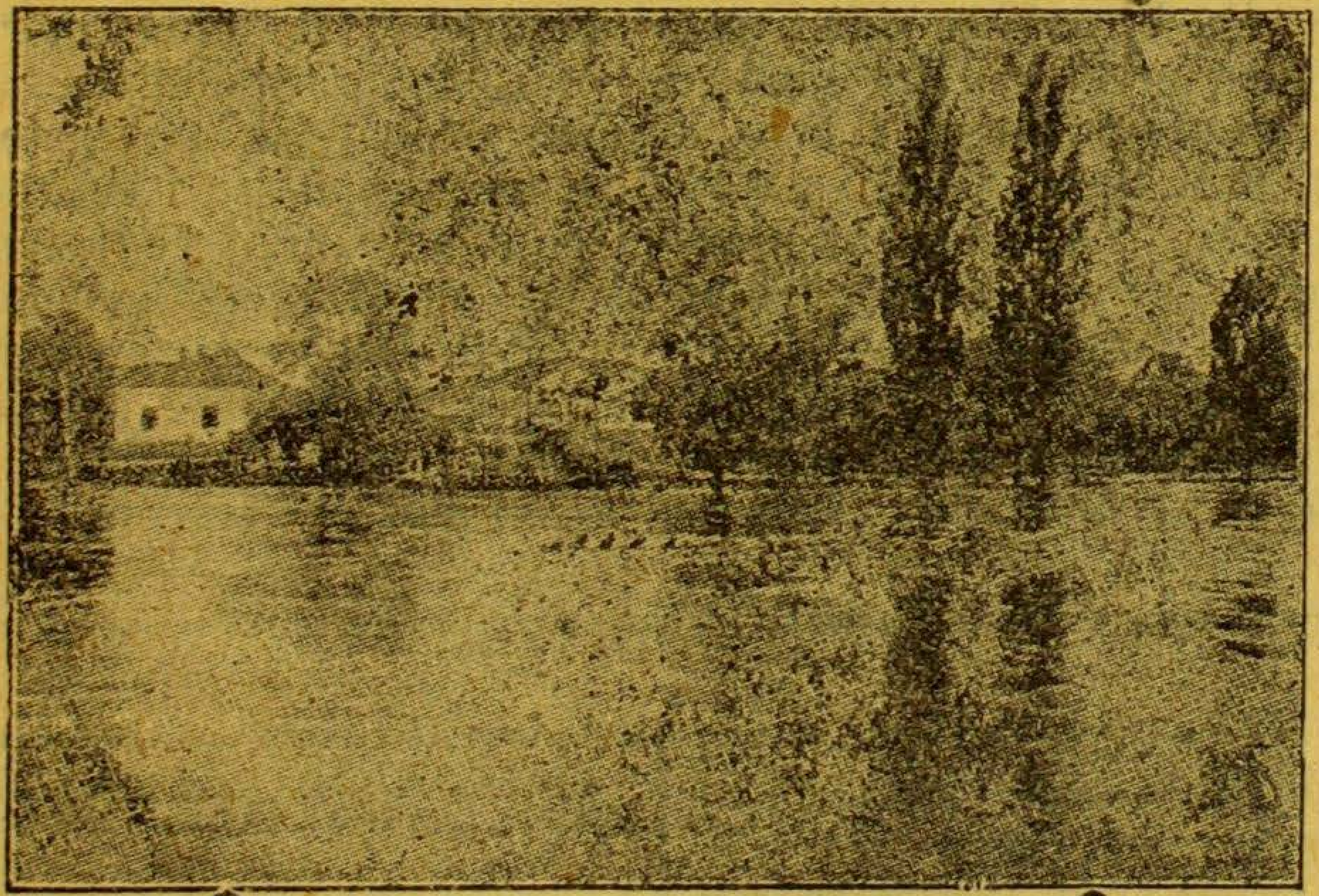
Za pošljednjega rata na Balkanu oficiri su branili srpskim vojnicima piti alkoholna pića. Mnogi oficiri za cijelog rata nijesu okusili niti kaplje alkohola, pa su ipak tako hrabro

ganjali Turčina sa očinske zemlje, s djedovskih ognjišta svojih. Trijezna je eto vojska kadra bila da podnese i snijeg i zimu, bombe i topove, ma sve najgore, dokgod nije osvetila Kosova polja i Kraljevića Marka, o kojem danas samo pjesma govori i malo ih je, koji bi ga slijedili kao „kavkadžiju i pijanicu ljutu.“ Kao junaka ga slijede ali kao pijanicu na glasu rijetki današnji Srbi! Srbi imadu diljem Srbije bezbroj „društava trezvenosti“, a glavno im je sijelo u Beogradu. Izdavaju mjesečni list „Zdravlje“ u našem jeziku, samo ćirilovskim slovima štampano.

Svijetli primjeri naših susjeda morali bi korisno djelovati i na naš narod i u Medjimurju. I naši su mnogi ljudi slabi

kod čaše vina, a bome mnogi radi vina i rakije upropašćuju imetak svoj, dušu svoju, djecu i zakonitu ženu svoju. I medju naš narod izmedju Drave i Mure zalazi — ogavni špiritus i ja sam lani vrlo rano ujutru sreo dječaka na cesti izmedju Strigove i Predišća, koji mi je priznao, da ide tako rano s bocom u krčmu zato, jer trebaju kosci — špiritusa! Sto se špire u Čakovcu popije, držim da ne trebam niti izračunavati! Hoću ustanoviti samo to, da i u Medjimurju jako vlada „kralj alkohol" i dok mnogi medjimurci „osobito po nedeljah čak i madžarski znadu" (kako mi je priznao jedan medjimurski gospodin, rodom iz Madžarske i pravi Madžar), dotle bi trebalo i kod nas pomišljati na brze priprave za sustavni boj proti pi-

janstvu, upravo: proti neumjerenosti! No takav bi boj s modernim „apstinenskim društvima" morao doći „odzgora", sa strane naše gospode: bilježnika, učitelja, liječnika, odvjetnika (fiskaliuša), djaka itd. Tako je barem u drugim zemljama. No ja — a i vi zacijelo — držim, da bi mi u Medjimurju predugo morali to od naše poštovane gospode čekati, zato učinimo mi seljaci prvi korak, zasučimo rukave, dignimo čelo u vis i pokažimo se kod kuće i pred stranim svijetom da smo junaci, koljenovići slavnoga našega čakovačkoga grofa a hrvatskoga bana — Zrinskoga junaka!

Što ćemo dakle u ovaj mah činiti da spasimo rodu glas? Čujte: 1. nijedan medjimurski pravi sin ne će da naručuje i pije — špiritusa, jer je špirit za mašine mazati a ne za okre-

piti poštenoga čovjeka; 2. u gostionici niked ne piti u t. zv. „društvu“ t. j. da jedan večer jedan plaća, a drugu večer drugi — a piju bez brige i zvani i nezvani, prijatelji i neprijatelji, gosti i krčmari; svaki neka za sebe plaća; 3. djeci ispod 14. godine ne treba davati niti vina niti rakije, jer to po liječničkim dokazima jako i jako škodi njihovom nježnom tijelu, zdravlju i bistroj pameti; 4. proslavu vjenčanja treba obaviti radjé s jednim pa finim objedom, nego li po više dana u gotovom pijanstvu počam od „debeloga kuma“ sve do maloga „nakoljenčeca“ (tako u nekim krajevima zovu dečaca koji mladoj kod stola sjedi na koljenu); 5. na proštenjima se treba najprije pobrinuti za ispovijed i ispitati svoju savjest osobito glede četvrtoga glavnoga grijeha (neumjerenost u jelu i piću), pa se više brinuti za dušu nego za tijelo; 6. rado moramo slati našu mladež u trgovinu, da već jednom oslabimo u svojej zemlji razne dotepene židove, koji su još najviše krivi, te su mnogi naši ljudi izgubili narodni ponos, propili se i često predaleko otišli od onoga najkraćega puta, koji brzo vodi narode k blagostanju na zemlji i blaženstvu na drugom svijetu . . .

Ovih šest točka neka bude — prvih šest modernih topova, što ćemo ih mi medjimurski Hrvati prvom zgodom odmah i junački ispaliti u borbi proti najjačemu našem narodnom neprijatelju — alkoholu! Hrabrima sreća služi — — —.

Dijete: Prosim da bi me poslali u 11 sati kući, idem na zapis. — Kamo?

Dijete: U crkvu svetog Marka.

Učitelj: Tko će te upisati?

Dijete: Gospodin kapelan.

Učitelj: Pa zašto ideš na zapis?

Dijete: Budemo se ženili.

Učitelj: Tko će se ženiti?

Dijete: Mama, Grostata i ja. (Majka se drugiputa vjenčala, a za oca diete nije znalo, ostali su prisutni bili.)

Dijete: Časna sestro, zar ne da je Isus veći nego ovaj hrast! — (pokazuje lipu.)

Ure su jeftinije! Uzprkos sveobće podignutim cenama je svetsko poznata tvrdka ura Max Böhnela, Wien, IV., Margaretenstrasse 27/207. cene ura opet snizila, što joj je samo prodajom na veliko moguće bilo. Da su ure tvrdke Böhnela danas najbolje i najjeftinije, o tome nema prigovaranja. Na velikim izložbama u Beču, Parisu i Londonu odlikovanim sa počastnim krstom i velikom zlatnom medaljom, Böhnelove ure su stim postigli svetski glas. Svaki posednik prave Böhnel-ure zaštićen je za više godina od svakog popravka. Preporučamo našim štovanim čitateljima veliki ilustrovani cenik sa 3000 slika od ura, zlatnih i srebrnih stvari, koji se svakom badava i franko šalje. Dopisnica sa tačnom adresom šalje se: na Max Böhnel I. Uhrenfabrik, Wien, IV., Margaretenstrasse 27/207.

Stari čovjek nije čića. To svedoče mnoga zahvalna pisma, kako od ljudi tako i od mladih žena, čiji je suprug već malo postario, ali zato se još uvek mladim oseća, jer oni „Neosan"-tablete upotrebljavaju, a ove im daju mladenaćku jakost natrag. Jedna kutija „Neosan"-tablete kosta K 4 50. — Dobiti se može jedino kod Josipa pl. Töröka, lekarnika, Budapešta, Király-utca 12. Dnevno se odprema kroz poštansko pouzeće na sve strane sveta. Upozorujemo štov. čitatelje na oglas, izašlim u ovom kalendaru.

Za svakoga je dobro spavanje najveća ugodnost. Čim je postelja bolja, tim je i na njoj ležanje ugodnije. Kod naručbe perje za postelju i gotovih postelja treba da se obratite na poznatu i solidnu tvrdku. Tvrdka S. Benisca u Deschenitzu broj 439. (Češka) je kao takova već odavna poznata, a kroz svoju u svako doba dobru i jeftinu poslugu stekla si je sveobće priznanje i povjerenje. Nemojte propustiti, a da kod naručbe perja za postelju ne naručite kod gore rečene tvrdke, koja po želji svakom svoj ilustrovani cienik šilje badava i franko.

Moje američke sugradjane upozorujem, da je prava Erényieva Diana slana žesta, Diana-kreme, Diana-sapun i Diana-puder i Erényiev Ichtiol-Salizyl i Lob-Delikatesse u originalnom svežnju samo u trgovinama A. Strassburgera, V. avenu Pittsburg Pa. i Chikago Milwauke avená 1116. za dobiti. Tko od ovog sredstva preko mora želi nabaviti, neka se s poverenjem obrati na gore rečenu tvrdku, jer drugdje se to sredstvo dobiti ne može.

Pobeda i slava! U celoj zemlji su Ljudevita Kállaiove Motor-vršaće garniture najviše obljubjene, jer su iste od sviju sada postojećih motora najobičnije i od zemljodelca se najbolje i najlakše uporabljuju. Temeljem toga su motori tvrdke Ljudevita Kállaia na svima izložbama sa prvim diplomama, zlatnim i srebrnim medaljama odlikovani. Upozorujemo štovane seljane, da se iz tvrdke Ljudevita Kállaia mnogo stotina motornih garnitura sa najboljim uspehom u zemlji u uporabi nalaze. Svaki čini u svom vlastitom interesu, kada si od tih u celoj zemlji jedino postojećih, najboljih i najjednostavnijih vršaćih garnitura sa benzin-motorom, cenik nabavi, a za bližnju uputu se obrati na tvornicu Ljudevita Kállaia, Budapešta, VI., Gyár-utca 28., jer se samo pravi motori kod Ljudevita Kállaia, u Budapešti, VI., Gyár-utca 28. dobiti mogu.

Ilustrovani cenik šaljemo badava i franko ako se naznači instrumenat.

Armina Šternberga i brata

C. i K. dvorska tvornica glazbila

BUDAPEST,

VII., Rákóczi-út broj 60.

(Vlastita palača.)

Gusle: 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, Citere: 6.—, 8.—, 10.— Tambure: 3.—, 4.—, 5.—, 6.— K. Flauta: 2.—, 2.50, 3.—, 3 50 K. Pikula: 1.—, 1.20, 1.60 K. Klarinet: 10.—, 11.—, 12.— K. Trublja: 70.— K. na više. Frula: —.60, 1.—, 1.50 K. Štap kao frula: 2 K. 50 pot. Okarina: —.60, —.70, —.80, —.90 K.

Ug. patent PANCIR-CIMBALA! 10 godišnje jamstvo! Od 70 kruna na više.

Za crkve i škole harmoniumi od 60 kruna na više.

Za opštine doboši od 20 K. na više.

Harmonike za učenje sa zračnim zaklopcem dva basa pratnjom i okovanim uglovima od nikla.

6 tasni 3 K 50 pot.
8 „ 4 K 30 „
10 „ 5 K — „

Velika HARMONIKA za vežbu 10 tasni, 2 basa okovima od nikla i zavorom meha 6.—K Ista sa 2 reda glasova i 2 varijacije 8 kruna.

Koncert-Harmonike u svakoj ceni sa 1, 2 i 3 reda tasni.

Samouka škola za harmonike jednog reda 2 krune, sa dva ili tri reda 3 krune.

Potpuna oprema za ORKESTAR i na odplatu! Korovodju bezplatno posredujemo! Strušni sastav bezplatno!

Mirodijna

sladorača

najuspišniji jelik

proti kašljanja.

Likarnica Purgleitner-a — Graz.

Gde je sreća i blagoslov? Sreća i blagoslov nalazi se samo ondje, gde ima zadovoljnosti, a zadovoljnost je opet ondje, gde imade zdravlja. Nije uvjek glavna stvar novac, već zdravlje, jer se zdravljem zaradjuje novac. Glavno je dakle, da mi naše zdravlje poštedimo, a kad već istog nemamo, starati se moramo, da bolest još za vremena ugušimo, jer nam je najveći neprijatelj bolest. Ipak imade mnogo njih, koji svojem zdravlju ne obraćaju osobitu pažnju, jer skoro svaki drugi čovjek kašlje. Bezbroj njih uvlače u svoje grudi i prsa najvećeg neprijatelja — jeftiku. Ova strahovita bolest dolazi lagano, šalje unapred kašalj, nahladu, Influenzu, bol u prsima, znojenje noću, nespavanje. Zato upozorujemo svakoga, ako te bolesti osjeća ili kod članova svoje obitelji opazi, neka odmah naruči taj sa svojim čudotvornim djelovanjem sveopšte poznati i čuveni Örkényev mjed od lipe. Jedino se može dobiti kod proizvodjača, i to samo u glavnom stovarištu: Josip pl. Török, lekarnik Budapešta, Király-utca 12. Jedna boca K 3.— Poštom se šalju najmanje 3 boce.

Platno i pamučna roba kupljena neposredno iz tkaonice Josipa Martineka, Roth Kostelec (Češka) broj 300 znači pištedu domaćici od 4%. — Cinik i muštre badava.

Svemu će doći svoje vreme — tako reče gazda Stevan svome susedu. — Već su i to pronašli, kako se može život produžiti, kako se težki bolovi brzo i konačno uklanjaju, kako se može stati na put hiljadi i hiljadi bolesti i iz korana ih lečiti. To svedoči pravi Menthol-balzam. Ovoj našoj tvorevini duguje životom i malo i veliko u selu, i ne samo život, nego i svežinu u životu, volju za rad itd. Zato neka ne propusti ni jedna naša kuća a da ne nabavi Menthol-balzam, jer to je nam vrlo koristno i jeftino. Pravi Menthol-balzam može se upotrebiti kod svih spoljašnih i unutrašnjih bolesti — čak i kod bolestnika od 40 godina. — Dakle može se piti i može se snjim trti. Pravi Menthol-balzam može se naručiti samo u glavnom središnjem stovarištu kod: Josipa Töröka Budapešta, Király-utca broj 12. (Vidi opširnije medju oglasima.)

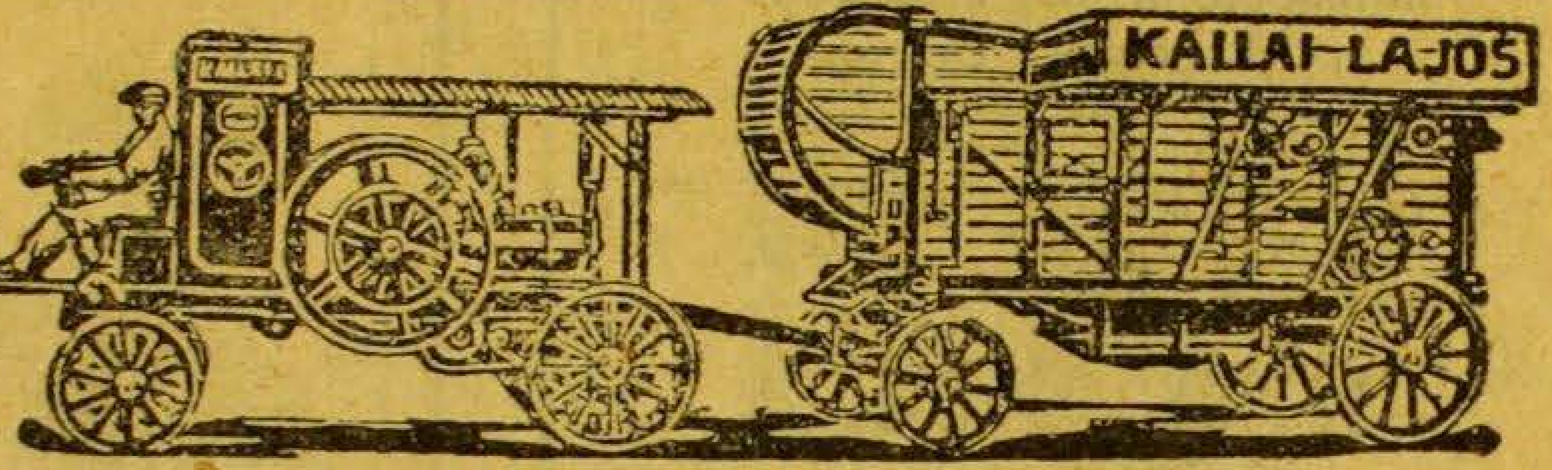
Najveća je radost svakog, kad im cipele ili čizme svetle. Tko jedino sa „Magnatskim kremom“ svoje cipele maže (čisti), taj ne treba tako rekuć ni ogledala. Ištite jedino „Magnatski krem“, jer patvorenje je veliko. Cena jedne kutije 12, 16, 20, 50, 60 filira. Može se dobiti u svim trgovinama u zemlji.

Šta stoji u pismu starog mudraca? Pod tim ćemo naslovom našim dragim čitateljima predočiti zdravstvenu vrednost vrlo oprobanog i potrebnoj „Petőfi-evog životnog Elixira“. Svaki pametan otac obitelji drži „Petőfiev životni Elixir“ u pripravi, jer bez njega mu je život svakog trenutka u opasnosti. Baš zato, jer je sveopšte poznato, da „Petőfiev životni Elixir“ kako unutrašnje tako i sve spoljašnje boli i bolove odstranjuje, svatko čini u svom vlastitom interesu, ako „Petőfiev životni Elixir“, koji se samo na jednom jedinom mestu nabaviti može, odmah naruči i svoju obitelj večno sretnom učini. Jedina adresa, gde se „Petőfiev životni Elixir“ naručiti može, je ta: Josip Vajna, lekarnik Szabadszállás. 3 velike boce 6 K., kretom pošte mogu se same 3 velike boce sa tačno naznačenom upotrebom odposlati. (Vidi u našem oglasu na to odnoseću se dve strane dugu pripovedku, koja je istinita crtica.

Toplo priporučamo štovanim čitaocima

MOTORNU TVORNICU LJUDEVITA KALLAI

Najbolje

motorne aporate i samovozne motore

samo

motorna tvornica Ljudevita Kállai

Budimpešta, VI., Gyár-u. 28. dostavlja.

Cienik sa slikama o motorima s benzinom, sirovim uljem i lokomobilom. Važna opomena! U svojoj vlastitu korist nek svaki gazda od te tvornice kupi svoje motore.

Najbolja je takozvana FORTIJEVA

Lipež za rane

Do sad još ni jedna lipež nije dostigla tollki uspih. Zvorni proizvod **Ladislava Forti**. Kod svakaki žand, gorenja, oteklina, reuma itd. U mah utiši oteklinu i liči rape, bez da bi ih sići morali. Kod upale ženskog prsa rabi se sa cigurnim uspihom. Uništava žuljeve. Cina joj po 2 krune, manja po 1 krunn, a najmanja po 70 fillra. Dobiva se u tvorniei: Ladislav Forti. Budapest, I. Vár, Uri-utca 48. i u najglavnijen skladištu u Budimpešti: u likarniei **Josipa Török**, Király-u. 12., takogjaz u svima odvažnijim likarnieama. Izvorna Fortijeva

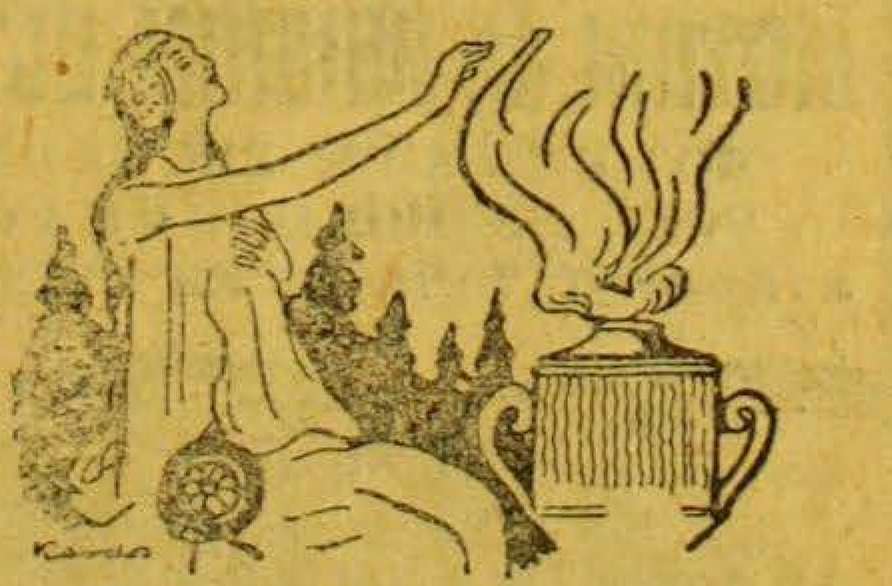
LIPEŽ ZA RANE

označena je na vajskom omotu sa slolvima F. L. i sa zaštitnom znamenkom ovdi eznačenim. **Pozor!** Dpozorojevu c. općinstvo, da ne prinoju s drugom znamnnkom ozdačenu lipež jer su ona sva patvorena, već samo ova sa mojim imenom. Ako vam nustu moje lipeži što drugo nudjaju, nemojte ga primiti jer je patvorena stvdr. Izvornu Fortijevu lipež brani zakon a patvorac strogs se kazni.

Zedino ja imadem pravo na sgotavljanje te lipeži od ministara unutarnjih poslova pod br. 48171/09. i 56509/904.

Ako mi kogod kakovo po tvoreuyi priposalje, toj će biti madarem.

Proročanstvo

da ćete biti lijepa, samo će se u tom slučaju :::::: obistiniti, ako upotrijebili budete ::::::

Diana-kremu i Diana-sapun

sredstva za njegovanje kože. O ovim sredstvima svako sna, de operu sve pjege i mozuljce s lica i s ruku. Snježno bijele, mehke i fine ruke dadu se postignuti samo sa Diana-poljepšavalima.

Jedan stakleni lončić suhe Diana-kreme (za upotrebu danju i noću) . . . K 1.50
Jedan stakleni lončić masne Diana-kreme (samo za noćnu upotrebu) . . . K 1.50
Jedan koma pravog Diana-sapuna . . K 1:50

— Može se naručiti kod: —

BÉLA ERÉNYI-jeve Diana-ljekarne,

Budimpešta, Károly-körut 5. — Glavno skladište: „Sveti Antun“ ljekarna, Nagyvárad, Gerliczyjeva palača.

10.000 omota badava i franko!

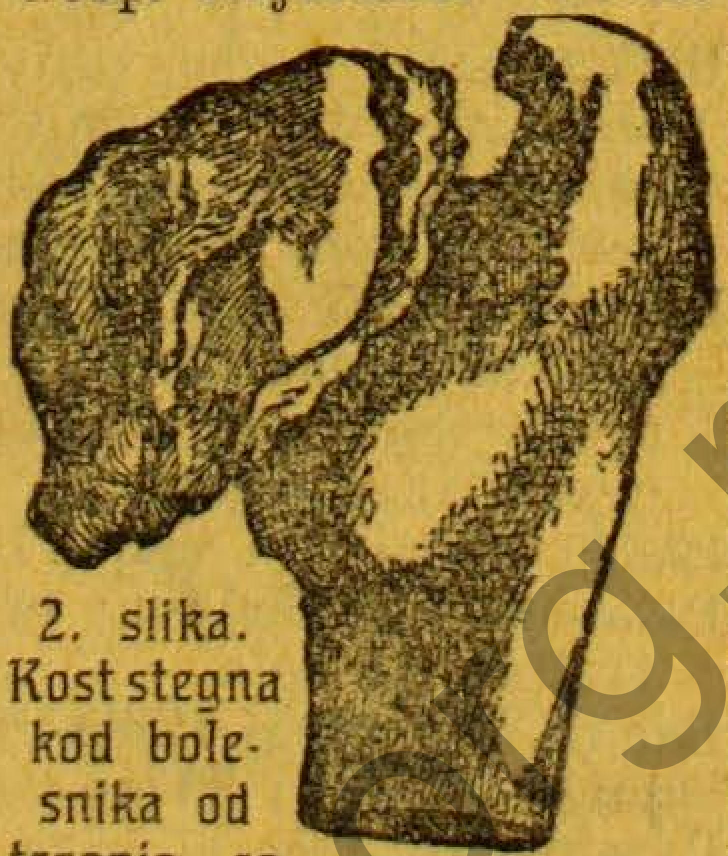
Nazeba (trganja u udih) izlićila se sa vrlo jednostavnim likom, kojeg Vi bez da bi bez da bi makakva troška imali svi možete pokušati. Lićenje jednog 30—40 god. slučaja.

· slika a 1ost stegn-, Kkod zdraa vog čo vike boja mu j- sjajna i pla vetna (Pogledaj 2. sliku!)

Pridočujući ono geslo: „Što vidim to i virujem", M. E. Trayser poziva u Londonu svakoga, da njegov lik protiv nazebi bezplatno izproba. U tu svrhu je odlučio, da će 10.000 omota badava i franko udiliti svima, koji mu svoj naslov pošalju. G. Trayser je podneo sve muke trganja, prohušao je sve likove, al nigdi si nije našao pomoć.

Kojiputa je takav nemoćan bio, da je s otrovom (s morfiumom) blažio svoje gorke muke i posli mnogih pokušaja na koncu već izgubiše svu nadu. Megjutim je počeo iztraživati prave uzroke reume i trganja i posli bezbrojnih pokušaja je najedared pronašao onakav proizvod, koji ga je podpuno izličio. Taj je proizvod na cilo mu tilo toli ugodno dilovao, da mu je nadio ime „Trayser". Oni njegovi susjedi i prijatelji, koji su u istoj boli stenjali, prvi se izličiše a Trayser se odluči, da će njegov proizvod bolestnom čovičanstvu priporučiti. Al bi mu taj pothvat vrlo teško za rukom pošao, jer bi mnogi misliti mogli: ako sam već toliko i toliko vrsti likova badava prokušao, zar onda zašto da i sotim se mučim? Najedared iz Liverpoola odpiše mu jedan gospodar, da mu pošalje njegov proizvod na probu, jer bi ga rad bio izprobati; ali mu neće odmah platiti, jer je već od 41 godine bolestan te je već ogromnu svotu potrošio na doktore i na likove. Proba mu je stigla posli koje je dotični gospodar još višeputa naručio isti lik. Uspih je čudan bio. Gvspodar je sasvim ozdravio. Ova je okolnost navela Traysera, da na zahtiv svakomu šalje probu badava i franko, koji mu samo pošalje svoj naslov. I tako je on izličio Petra Kellera iz Mandrova (Nimačka) posli 32-godišnje bole; Bertu Behnke gospodju iz Rige, koja je već od 15 godina istu bolu imala. Dra Antuna Mlooch iz Troppau-a, iz 35 god. bole (ischiasa). Gerassima Ivanowitsch Samojlowitsch iz Krasnojarska (Rusija) je kroz 8 godina bolovao od nazeba pa ga je „Trayser" potpuno izličio. Gospodar K. Tuks iz Tomasova (vladarstvo Petrikan) posli četirgodišnje bole sasma se oporavio. Gosp. Rajmundo Welele iz Lodza (vladarstvo Petrikau) kroz čitavih 7 godina je bolovao u trganiu a „Trayser" mu oslobodiše život. Gospodari: P. E. Klotochkov iz Kremenscha (vladarstvo Charkow) posli četirgodišnje bole a P. J. Romanow iz Dmitrowa (vladarstvo Moskva) posli trogodišnje bole sa „Trayserom" se izličiše. Pa još u mnogo stotina slučajeva isti biše uspih. Mnogi se ozdravili, kojima već nikakvi likovi i nikakvi doktori nemogoše pomoći pa još i stariji ljudi, megju ostalima jedan od 75 godina. Gospodar Trayser će svakome čitaocu i ovnga kalendara dragovoljno priposlati po jedan omot badava i franko, jer je rad da u tom dobru svaki bude dionik. Vrlo je glasovit taj lik te je ujedno i bezdvojbeno, da će u svakakoj vrsti trganja povratiti potpuno zdravlje.

2. slika. Kost stegna kod bolesnika od trganja sa požućenom hrskavicom.

Potpuni naslov gospodara Traysera:

M. E. Trayser, No. 900. Bangor House

Schoe Lane, E. C. London, England.

SAJMOVI U UGARSKOJ.

Po najnovijim podatcima ministarstva poljodjelstva.

A

Ada (Bačka) 19 marca, 15 juna i 25 okt. prid dat. u ned. i poned.
Alibunar (Torontal m.) na Duhove i uzviš. Bl. Djev. M. u nebo uvik po star. kal.
Aljmaš — Almaš (Bačka) 9 febr. 1 maja, 14 sept. i 22 nov. ako označ. dani u ned. bivaju onda u poned. biva sajam, ako osim poned datum na drugi dan pada. onda pred dat. u poned biva sajam.
Dubrava — Alšo-Domboru (Zala-m.) 19 marta, 16 maja, 13 jula i 9 dec.
Alšo-Lendva (Zala-m) 25 jan „miserere“ ned. u četvrtak, na vel. četvrt posli Duhova u poned. 28 jula. 28 aug. 28 okt. prid Božič u četvrt.
Apáti (Zala-m) 21 marta, u sridu prid Duhove, angj. čuv. slid. dan. 31 okt.
Apatin (Bačka) 7—8 maja i 7—8 okt. ako sá označ dan i osim ned. i poned sajam.

B

Bač (Bačka) 10 marta, 21 maja, 8 sept. i 26 okt. slid. poned.
Baja (Bačka) u ned. prije 14 febr. 24 apr. 22 jula, 21 sept. 6 dec. ako označ. u poslen dan pada. prid. dat. u ned. i u pon. biva vašar.
Bajmok (Bačka) 25 maja, 24 aug. 11 nov. ako onačeni dani osim ned. na drugi dan padaju prid označ. dan, u pon. biva sajam.
Bakša (Zala-m) 4 maja, 14 sept.
Balatonfüred (Zala-m) 14 jan. 15 apr. 11 jula, 11 sept.
Banok-Sentgjörgj (Zala-m) 24 apr. 24 juna, 3 aug. i 29 nov.
Baračka (Bačka) 17 juna, 20 okt. ako dat. u nedilju pada, slidečeg poned. biva sajam.
Bezdan (Bačka) 15 marta, 16 jula, 29 sept. 19 nov. prid označ. dane u poned. ako dat u ned. pada, onda u slid. poned. ako pak dat. na poned. pada taj dan biva sajam.

C

Čantavir (Bačka) u poned. prid 1 maja, i 24 sept.
Čurog (Bačka) 4 marta, 1 juna i 6 okt. prid datum u nedilju i poned.

D

Dekležin (Zala-m) 18 juna i 21 aug.
Nedelišće — Drávavásárhely (Zala) 10 marta, 15 lipnja poslie angjela cuvara poned i 13. pros.

F

Feketehegj (Bačka) drugog ponediljka maja i poslidnjeg ponediljka oktobra miseca.
Feldvarac:Földvár (Bačka) 22 marta, 7 juna, 21 aug. ako dat. u poslen dan pada, prid dat u ned. biva.
Futok-Futak (Bačka) 3 apr. 16 juna. 17 aug. 6 nov. ako dat, nepada u ned. ili u poned. u prijašnju ned. ili poned. biva sajam.

H

Heteš (Zala-m) u utarok poslie Uskrsa; u sridu pred Spasov; 28 jula.
Hodmezővásárhelj na ime Isusa u ned. i poned. prid Josipa; Brašančevo; rastanak apoštola; i sv. Gala (okt.) a prid ove subotom živinski sajam.
Hodšag (Bačka) 19 apr. 28 sept. ako dat. na ned. il poned. pada. isti dan biva sajam; ako dat. na drugi dan pada slideče nedi i poned. biva sajam.
Horgoš (Čongrad-m) u poned. druge ned. febr., druge ned. jani treće ned. nov.

J

Jankovac (Bačka) 17 apr. 26 juna, 2 nov. ako dat. nepada na ned. uvik slidećeg poned. biva sajam.

K

Kotoriba (Zala-m) 9 marta, 27 juna, 30 sept. 30 nov.

Kaljača-Kaloča (Pešt-m) 19 marta, 1 aug. 30 nov. prid datum u ned. i poned. i prve nedilje i ponod. jana.
Kaniža vel. (Zala-m) u poned prid 2 febr. ; na velik poned. u poned. prid Duh. i vel. Gospu; u poned. prid Tereziju okt. oka dat. okt. miseca na poned. pada isti dan biva sajam i u poned. prija zač. Bl. Div. Mar.
Kaniža stara (Bačka) 25 maja, 1 sept. ako dat. nepada u ned il u poned. onda prid datum u ned. i ponediljak biva sajam.
Kopornak-Nagy (Zala-m) na ime Isusa mladog Uskrsa, sv. Trojstva, v. Gosp. i posli Svih-Svetih uvik u poned.
Kaćmar (Bačka) 16 maja slidećeg ponediljka; sv. Terezije nedilje okt. u poned.
Kerka-St.-Mikloš (Zala-m) 16 febr. 23 apr. 10 juna, 6 aug. posli dat. utork.
Kertes (Vaš-m) u sridu prid Spasovo; 13 aug.
Kesthelj (Zala-m) 6 jan, posli Uskrsa, Brašančeva, Lovrinca četvrtkom; posli 21 sept. i sv. Martina u četvrtak.
Krnaja (Bačka) 12 maja, 6 okt ako datum u ned. ili poned. pada, isti dana; inače prid datum u nedilju biva sajam.
Kula (Bačka) 29 apr. 24 juna, 6 aug. 15 okt. prid dat. ako dat na taku nedilju pada, koji je dan i inače svetac, slid. dana biva sajam.

L

Letenje (Zala-m) 24 febr. 2 juna, 29 jula, 25 aug. 6 okt. 25 dec. uviek naprid u utorak.
Legrad (Zala-m) 12 marta, na Sv. Trojstvo, 24 aug. 2 nov. i 13 dec.
Leka (Vaš-m) poslid. poned. febr. 2 poned. maja poslidnjeg poned. sept. na Nikolju.

M

Martonos (Bačka) 8 juna i ime Marije slideći ponedeljak; 7 nov. juna i nov. sajmovi ako datum ne pada na nedelju ili poned. uvik prijašnji poned. bivaju sajmovi.
Mohol (Bačka) 30 maja, 30 sept. Ako datum prid. svetac ili prid nedilju pada; prijašnje nedilje u nedilju biva.
Moravica (Bačka) nedelje sv. Josipa u poned. ; juli poslid. nedilje u ponediljak; prvog ponedeljka u nov.

N

Nemeš-Militič Lemeši (Bačka) 7 maja, 20 okt. ako datum na nedilju ili poned. pada, istih dana biva sajam, ako na poslen dan pada, prid dat. u nedilju i poned. biva sajam.
Novi-sad (Bačka) 20 mart, 19 maja, aug. i 29 okt.

O

O-Beče—Bečej (Bačka) 8 apr. 5 jula, 17 okt. uvik prid datum i nedilju.
O-Futak (Bačka) 31 marta, 16 juna, 18 aug. i 7 nov. ako dat. nepada na ned. ili poned. onda prid dat. u ned. i poned. biva vašar.

P

Pačir (Bačka) 18 sept.
Palanka N. (Bačka) prvog ponediljka maja i okt.
Prelog—Perlak (Zala-m) na poklade, posli Duhova i sv. Jakova; Miholjske nedilje u utorak.
Petrovac (Bačka) 11 marta, 13 maja, 26 aug. 11 nov. Ako dat. nepada na nedilju i na poned, slid, nedelje i poned. biva.
Petroveselo (Bačka) 8 maja, 30 aug. 7 nov. prid dat. u ponediljak.
Priglovica-St.-Ivan (Bačka) u ponediljak posl. 24 juna.

R

Raskriž—Rac-Kaniža (Zala-m) u sridu posli Uskrsa, 16 maja, 24 jun. i 10 aug.

S

Šümeg (Zala-m) prvi utorak druge polovine korizme, na vel. ponod. i utorak prid Spasovo, na pohod Gospe, na dan Barthola. Demetra i Elisabethe.

Segedin-Seged 17 febr., nedilje 5 maja 31 jula, 10 okt., 30 nov., tih nedilja od nedilje do nedilje, a prid njim u petak i subotu krmski sajam biva.
Senta—Zenta (Bačka) 26 mart., 22 juna, 17 aug. i 19 nov. uvik prid dat. u nedilju i poned.
Senteš (Congrad m) 2 do 4 febr., 24 do 26 apr., 22 do 24 jula, 21 do 23 septembra.
Sent-Tamaš (Bačka) 12 marta 28 jula, 20 sept.
Sombor (Bačka) po nov. kal. na Blagovist po star. kal. na Spasov, po star. kal. na veliku Gospu, na 25 nov. Ako ovi svetci osim nedilje na koji drugi dan padaju, onda prid isti datum u nedilju i poned. bivaju sajmovi. Ako datum u nedilju ili poned. pada, istih dana biva sajam.
Subotica-Szabadka o Matiji, 16 maja, 29 juna, uvik na dat., 8 sept., 28 okt. po 3 dana. Ako dat. na ned. pada, istog dana se počima, ako na drugi dan pada, pred datum u nedilju počima se sajam. Nedeljni opći veliki sajmovi svakog ponedeljka i petka bivaju. Sriedom, nedjeljom i subotom na telad, jaganjce biva sajam.
Sveta Jelena kod Čakovca 22 svibnja, 26 listopada.

T

Tapolca (Zala m) 16 aug. 16 dec.
Temerin (Bačka) 25 febr., 5 maja, 4 sept., 22 nov. Ako datum ne pada na nedilju il poned. u prijašnju nedilju biva sajam.
Tihan (Zala m) 24 apr., i 25 jula, slidećeg utorka.
Tisaföldvár (Bačka) 24 marta, 8 juna, 29 aug., 11 okt., uvik nediljom i poned., ako dat. na poslen dan pada. prijašnje ned. biva.
Tisa-Kalmanfalva (Bačka) Iza 1 apr. u poned. i utorak.
Titel (Bačka) 6 apr., 22 aug., 20 okt., tih nedilja poned. i utorkom u slučaju sveca slideći dan biva.
Torža (Bačka) 11 juna, 2 okt.
Tot St. Marton (Zala m) 13 juna i 11 novembra.
Topola (Bačka) 18 i 19 aprila, 13 i 14 jula, 4 i 5 okt. prid datum u nedilju i ponediljak.
Tovarišova (Bačka) 2 febr. i 16 nov.
Turski-Bečej—Török-Beče (Torontal m) 25 marta, 17 aug., 3 okt. Ako dat. nepada u ned. i u prijašnju nedilju biva sajam.
Toplice varaždinske, prije dana sv. Matije, onaj poned. posli dana sv. Josipa, sv. Filipa, sv. Ivana Nep., po Tielovu, sv. Cirila i Metoda, po Križevu, po sv. Mart. Svaki put onaj poned.
Topolovac, belov. žup., 8 svib., rob. i marv. opr.

U

Uj-Sivac (Bačka) 3 apr., 10 juna, 23 sept. Ako datum na nedilju i poned.

V.

Vrbas novi (Bačka) 28 marta, 2 juna i 12 sept. prid datum ponediljkom.
Vukovar, 1 svibnja, 24 lipnja, 15 stud. Skupa po nekoliko dana marvinski vašar.
Zagreb u četvrtak prije Cviet. nedjelje, dan po Marku, na Margaretinje, dan po Stjepanu kralju, na Simunje dan po začeću ADM. Od ovih je znameniti i margaritinski, a najznameniтiji na Kraljevo. Osim toga svake sriede nediljni sajam.
Zemun, sriem. žup., na sv. Matiju, 3 svib., 13 prosinca.
Zlatar, 21 sič., četv., po uskrsu, 21 lip., 11 kol., 5 pros.
Zrinj, banov., 24 trav.

U Bosni i Hercegovini.

Godišnji sajmovi.

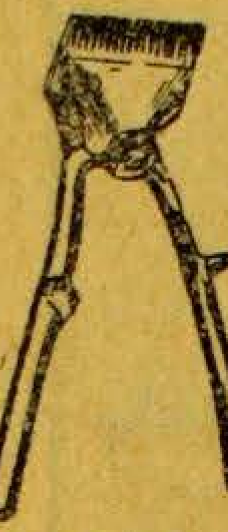
Banjaluka, pred. pravosl. duhove do subote.
Bos. Kostojnica 20 do 22 ruj.
Bos. Novi 10 do 12 srpnja.
Bos. Gradiška 20, 22 ruj.
Bos. Šamac 29 lipnja.
Derventa, 27 do 29 kolovoza.
Fojnica, na Duh. kroz 3 dana.
Gornji Vakuf 11 do 13 srpnja.
Glamoč, 11 i 20 rujna.
Jajce 11 do 13 listopada.
Mostar 22 do 24 trav., 16 do 18 kol.

Biližće

prodar je dobio 5 forinti na
cvitnu subotu
21 svibnya feloji dono kukuruza
100 džak 55 kilx

Ne treba brijaču

ići te tako mnogo novaca možete uštediti, ako naručite jednu od nažih izvrsnih mašina za šišanje kose i brade. Sa našim mašinama može baratati i onaj, koji nikad nije vidio ovaku mašinu. Sve naše mašine za šišanje brade i kose fino su niklovane i prve su vrste.

Mašine za šišanje kose.

Sa otvorenim federom, sa 2 češlja, duljina rezanje bez češlja 3 mm., sa tankim češljom 10 mm. Duljina 15½ cm., širina dijela što šiša sa 15 zubaca 4 cm. Cijena potpuno spravljenoj mašini — — K 5·60

Sa unutrašnjim zatvorenim federom, isto tako spravljena, samo ima 19 zubaca. Veličina 15½ cm. duga, 4½ cm. široka K 6·60

Električna žepna lampa!

Uvijek pripravna za uporabu, u svakom časku pruža jako električno svijetlo. U lijepo izragjenom toku, sa jakom, ovečavajućom lećom. Malena je, mala joj je težina, lahko se dade nositi u žepu proslukovom.

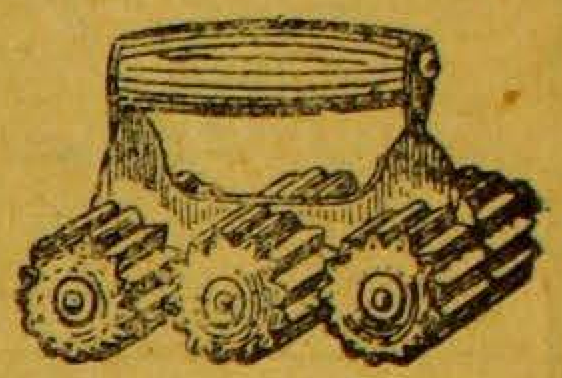
Br. 1. Sa svijetlećom lećom dobre kakvoće — — — K 2.80
Br. 2. Sa srednjevelikom lećom — K 3.30
Br. 3. Prema ovoj slici K 4.—
Br. 4. Za upotrebu na ulici s velikom pobočnom lećom K 4.50
Suhe baterije, dobreza svaku lampu — — — — — — K 1.30
Unutrašnja lampa sa Wolfram (žica) žarilicnm — — — — K 1.20

RADOST ŽENINA!

Nema brige kod kuće! Žena nije žalosna!

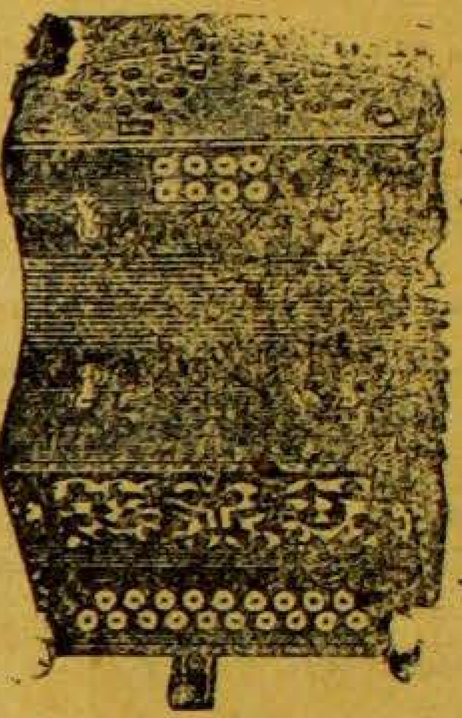
ako naručite našu ručnu mašinu za pranje, jer se s našim najnovijim mašinama za pranje i najprljav je rublje dade bude snijležno bilelo. Ruka se ne ojeda, a klornog vapna ne treba. Rublje se ne buca a za dvije minute može se 10—12 komada oprati:

„Litta" ručna mašina za pranje tanjeg rublja — — 3 K 50 f.
„Hurrah" „ „ „ srednedebelog rublja — 4 K 20 f.
„Herkules" „ „ posve debelog — — 5 K 50 f.

Koncertna harmonika

Nema reskiranja! Što se ne svigja, izmjenimo ili vraćemo novce!!!!

301.	10	tipki	2	registrator	24	glasova	24×12	cm.	velika	K	5.50
302.	10	„	2	„	28	„	24×12	„	„	K	5.80
303.	10	„	2	„	28	„	26×14	„	„	K	6.20
304.	10	„	2	„	28	„	28×15	„	„	K	6.80
305.	10	„	2	„	50	„	24×12	„	„	K	7.60
306.	10	„	2	„	50	„	28×15	„	„	K	9.—
307.	10	„	2	„	50	„	31×15	„	„	K	10.—
308.	10	„	3	„	70	„	28×15	„	„	K	11.—
309.	10	„	3	„	70	„	31×15	„	„	K	12.—
310.	10	„	4	„	90	„	31×15	„	„	K	16.—

Bez nauke možete svirati

ne morate poznati glazbene znakove, naručite odmah jedan od naših „puvaćih akkordeona", najnoviji pronalazak, odmah će vam svirati najmodernije i najobljubljenije pjesme.

Br. 6. 6 tipki, 12 glasova, 2 basa — — — — — K 2.50
Br. 8. 8 „ 16 „ 2 „ — — — — — K 3.20
Br. 10. 10 „ 20 „ 2 „ — — — — — K 3.20
Br. 21. 10 „ 20 „ 2 „ 36 cm. duga — — K 4.60
Br. 31. 10 „ 20 „ 2 „ sa jaknm vrpcom za vrat, 36 cm. — — — — — — — K 5.60

Uz pouzeće ili prethodno poslanje novca razašilje jegini rasprodavač

Budapesti kiviteli áruház

(Budapest VII/104., Rottenbiller-utca 6/A.

NE SLUŠAJTE NA VRAČARE!

Istinita crtica.

U selu se govorilo, da se je u jednoj na kraj sela već od dužeg vremena postojaloj praznoj kući naselila jedna iz dalekog sveta nadošla vračara. Ta se viest brzo razprostranila i u susjedna sela, a sviet poče u gomilama da hodočasti k istoj: mladići, starci, žene, djevojke, svi pojuriše, da je upitaju za savjet i da čuju, šta ih u buduće čeka. Tu su bili zaljubljeni, koji su za savjet i pomoć molili, drugi opet, koji su za bogatstvom čeznuli, žene, koje su ljubav svojih muževa natrag hteli da osvoje, ili pak takove, koje su protiv pijanstva svojih muževa sredstva tražili.

I Ruža Kulcsár začula je o toj izvrstnoj vračari, te rieši, sve šte posjeduje, sa sobom da uzme i tu mudru ženu da posjeti i savjeti da ište. Istinabog, njena tuga bijaše velika. Dok su druge djevojke plesale i svim zabavama prisustvovale, stajaše sirotica na straui, te se medju vesele djevojke niti približiti htede: njeno od sunčanih pega, sa gadnim izbitcima i nečistoćama nagrpelo lice, bijaše svuda podrugom. „Ako vračara za sve i svašta pomoći znade“, uzviknu Ruža, „znati će valjda savjeti i protiv mojoj nakazanosti!“ Više puta obilazeći kuću vračare, i jednog dana, kada se je posliednji posjetilac pomoći odstranio, skoknu Ruža k njoj u kuću.

U polumračnoj sobi sedila je vračara, Ruža ne mogaše nili njeno lice upoznati te se zastraši, kad ju jedna stara, drhtajuća hladna ruka dirnu. Jedva je bila u stanju reći, što ju je k istoj dovelo. Vračara trenutak premislaše, te onda zapitaše djevojku, koliko novaca imade kod sebe. Mala nakazanost pruži joj svoj cieli imetak, kakovih 4 kruna. Mudra žena primi novac i reče, Ruža neka samo drugi dan dodje, tada će dobiti sredstvo, od kojeg će opet lepa biti. Radostno Ruža otidje kući, te cielu noć ne mogaše niti oka zatvoriti; od neizmjerne sreće nije znala, šta da radi, da li da plače ili da se smije! Drugog dana podje opet k vračari, koja joj neko čudnovato mirisavo sredstvo pruži s rečima, ista neka samo vriedno s istim svoje lice namaže, za nekoliko dana vidit će se djelovanje istog. Ruža je tačno savjet mudre žene izvršavala, trećeg dana ali imala je užasne boli na licu, na kome se nove bobuljice ukazivaše. Do smrti prestravljena poleti k vračari, koju ali kod kuće nije našla: vračara je iz sela izčezla!

Ružu je lice užasno bolilo, plačući poleti zemaljskom drumu, a odavde k obližnjem potočiću. Skoro se je riešila, da se baci u isti, jer ne samo da nije liepšom postala, već joj lice kroz sijaset novih bubuljica još nakazanije bijaše, nego što je prije bilo! Ona je grdila i proklinjala vračaru!

Jedna kočija je jurila zemaljskim drumom, a u kočiji je sjedela supruga i kći veleposjednika. Oni opaziše plačuću i uzdišuću djevojku kraj potoka, te pustiše da im kočija stanu. Na njezinu zapevjed povikne kočijaš djevojki, da dodje kolima, a veleposjednica zapita ljubazno plačuću djevojku za njezinu tugu i očaj. A ova osramoćena morala joj je sve u pojedinostima priznati, kako je vračari naseia, i još i to, da si je htela od bola i žalosti život oduzeti. Veleposjednica pogledaše svoju kćer, te sa zanosom reče djevojci: „Vidiš, Ružo, nikad ne smiješ vračarama vjerovati. Ta vračara je neku tečnost načinila, samo da tvoj novac od tebe na lažni i varljivi način izmami, a tvoje lice još više nagrdi. Zašto ti nisi k meni došla pomoš iskati? Ti znaš vrlo dobro, da je lice moje kćeri bilo puno buboljica i inih drugih nečistih pega, a kakovo je tek moje lice bilo, da sam se sramila na ulicu izaći, a gledaj sada, naša lica ne samo da su sasvim čista, već su poljepšala. Ja ću ti jednu adresu napisati, a ti se sa povjerenjem obrati tamo, ti ćeš odande dobiti jedan omot, toga upotrebi!

Ponovno poče Ruža plakati: Ta sav svoj novac prndala je vračari, pa kako da si jedno može biti vrlo skupo sredstvo sad opet nabavi? — Veleposjednica smijući se reče: „To su vrlo jeftina sredstva, moje diete, koja ti ja preporučam, a ako ti i to platiti ne možeš, nu onda ću ja ista na moju adresu naručiti i sama ću ih platiti.

Novac se ne mora unapred poslati; već kada poštom prispije, tada ću ja već platiti. — Zahvalno i radostno poljubi Ruža ruku veleposjednice, koja kad je kući prispjela, odmah napiše pismo na Diana-liekarnu u Budimpeštu, Károly-körut br. 5., u kome moli, da joj se pošalje jedna kutija Diana-pudera za lice.

Poslie tri dana prispela je pošiljka, te je veleposjednica Ružu odmah dati zvala. Puna nade, drhtući pokušala je Ruža ovo sredstvo. I gle čuda : za nekoliko dana lice se u Ruže sasvim promenilo. Od nakazane divlje patke — kako su je u selu sa podrugom nazvali — postade vrlo liepo djevojče, tako da su svi momci u selu za njome poskakivali. ! Ali ne samo djevojke, već i žene počeše razmišljati, kako je to moguće bilo, da su sve buboljice, sunčane pege, izbitci i sve druge nečistoće sa lica nestale ?

Ruža ali nije bila lukava djevojka, ona je njima svima čitala ovom sredstvu priloženom pismu upotrebe, a cielo je selo doznalo, da kod upotrebe od Diana pudera za lice, sve kožne nečistoće sunčane pege, izbitci na licu, hrapavost itd. itd. nestanu, a lice opet svoju mladalačku, svježu boju dobije. Diana puder za lice daje licu mehkost kao baršun, alabaster-bieloću, a poštedi ga od svake zime i žege.

Sad imadoše budimpeštanski liekari šta posla ! Cielo selo poče kao bez glave to sredstvo da naručuje, i ako neću da odam i izjavim, kako se isto zove, zato će većina njih znati, kako se to selo zove, gdje se najljepše žene i djevojke nalazu. Tko se ali za to sredstvo interessira, taj si informacije može nabaviti kod većine lekara ili pako kod zgotovljača :

„Diana-lekarna," Budimpešta,

Károly-körut 5.

Svaka narudžba se kretom pošte sa najvećom tačnošću sa poštanskim pouzećem odprema. Sa poštom se šilju najmanje 12 kutije pudera u bieloj, rumenoj ili žutoj boji za 6 K. Za 50 filira može se jedna kutija pravog Diana-pudera svuda dobiti.

BRITVA OD ALEMČELIKA SA PETGODIŠNJIM JAMČENJEM 3 KRUNE.

Najbolja je kosa na svijetu

„Dewe ta generala kosa od topnog čelika" koju jedino raspačava i prodaje

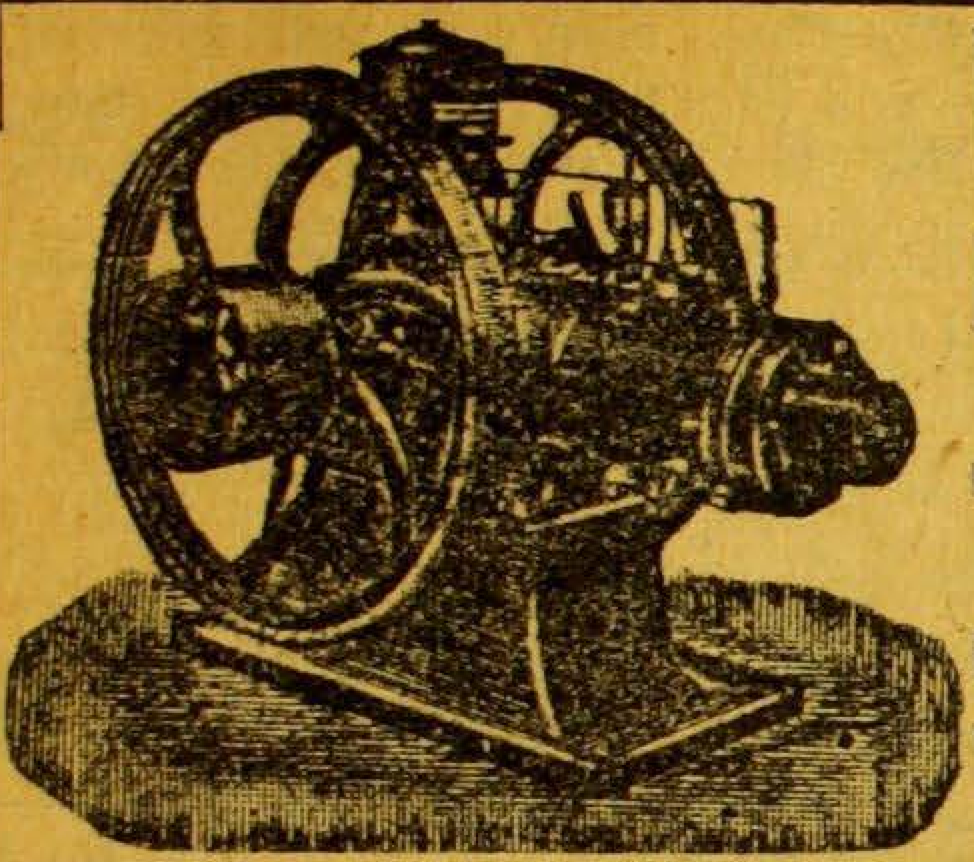
PAVAO SOHR, SOMOGY-SZILL br. 30

„Dewetta generala kosa od topnog čelika" gragjena je od osobitog topnog čelika koji je mješan iz najfinijih kovina, a ova je smjesa vlasništvo i tajna fabrike. **500 kruna** plaćam onome, koji može pokazati „Dewetta generala kosu od topnog čelika" od druge k je hvrtke. **1000 kruna** plaćam onome. koji izmegju 100 „kosa Dewetta generala od topnog čelika" može dvije hrgjave kose pokazati.

Zaštitni znak.

Ko hoće da dobru, pouzdanu kosu nabavi, taj neka ne kupuje i neka ne naručuje ni od koga kosu, dok nije zahtjevao cijenik od gornje glasovite tvrdke, koja će cijenik poslati bilo ma kome besplatno i franko. Neka svako ište cijenik na karti dopisnici. Zimski su mjeseci najzgodniji za skupljanje naručaba. Skupljačima popust ! Potpuno jamčenje ! Ako se 10 komada naruči 1 komad badava. Savjesno posluživanje ! Više hiljada zahvalnih pisama i naknadnih naručaba stoji na raspolaganje onim, koji se interesiraju.

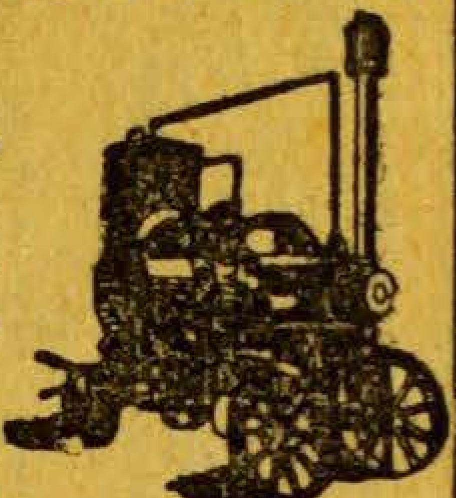
WOHANKOVI MOTORI
I LOKOMOBILI NA SIROVO ULJE.

:-: Najjeftiniji posao. :-:

Nije opasan zbog vatre, ne rasprska se.

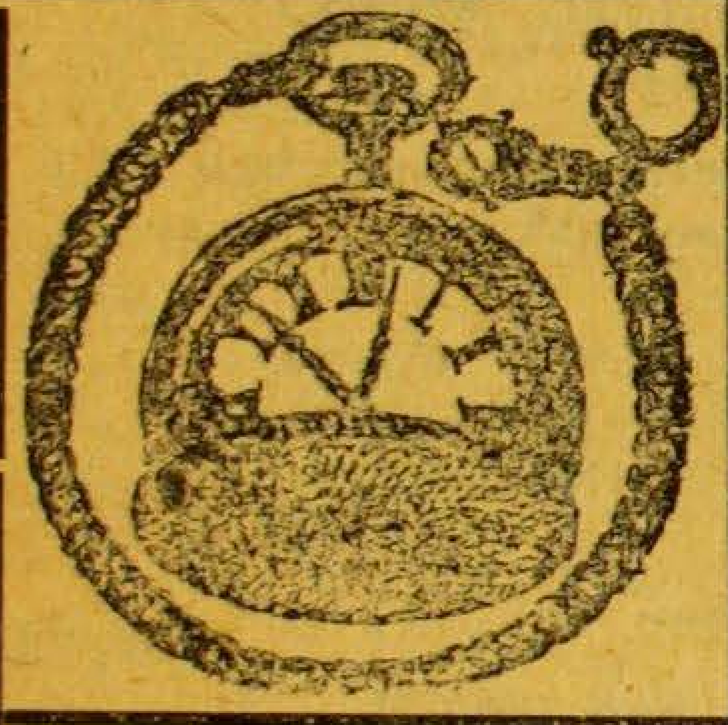
Bez dozvole i nadzora svakakvih financijalnih organa.

Podpune opreme za paromline.

WOHANKA és TÁRSA,

Budapest, V. Váczi-körút 76|a. szám.

JE LI MOGUĆE ? ?

Misto 16 K samo 6 K koštaju

moji na srebro imitirani remontoarni satovi.

Lanac na njih — — 1.— kruna	Ruska tula sa 2 poklopca 9.— K
Roskopf-ura, patent 3.50 „	Baby-budulica — — — 2.50 K
„ prava švicarska 5.— „	Srebrna remontoarna ura
„ I. vrsti — — 7.— „	sa 2 poklopca — —12.— K

NAJNOVIJE IZNAŠAŠĆE!

7500. br. Posli jednog navučenja kroz 8 dani igju, matni nemontoar-satovi prija 15.— kr. sad. — — — 7.50 K

7501. br. isti satovi po noći svitli — — — — — — — 8.50 K

Pismeno jamčivanje na tri godine. Nema privare. Nepovoljni satovi se prominu il se novac vraća. Cienik sa slikama badava i franko.

FRIEDMANN A. Najveća ugarska tvrdka raz pšiljanja, tvorničko skladište satova, zlatnik i srebrnih roba **Resica, Fő-utca 27**

„To mi je dobro pomoglo“

i naručiti ću ga opet, veli onaj, koji poznaje „MORO-v želudac ojačujući príe Kriegler- **BALZAM**“ sa angjeoskom zaštitnom markom.

Pazite na zaštitnu marku!

Po drevnom, na svietu jedinom izvornom receptu točno proizvodjeno, na cielom svietu, ali osobito u zemljama krune sv. Stejapana vrlo obljubljeno sredstvo. Tisuću i tisuću zahvalnih pisama u svim jezicima svjedoči o njegovom velikom lječivom djejstvu kod unutrašnjih i spoljašnih bolova (kod nemanja teka, zatvora, nadimanja, morenja ljutine, uzrigivanja, glavobolje i bolje želudca, kod svih bolesti probave, kod bolova jetre, kod grčeva, rana, osipa, čirova itd.) Čisti krv, popravlja tek, ojačava mišice i živce.

Jedini proizvoditelj :

FRANJO MORO grad. ljekarna

prva po oblasti dozvoljena proizv. balzama Rottenmann Po. 40. Štajerska.

1 staklence 36 f., 1 duzina sa poštarinom K 3·92, 5 duzina K 14·12, pol litre sa poštarinom K 4·26, 1 litar K 7·12, 3 litre K 18. Dnevno se razašilje uz pouzeće. Uputstva u svakom jeziku te staklence za probu badava.

LASKAVIH

zahvalnica tisuća priznaju, da je djejstvo ERÉNYIEVA

ICHTHYOL — SALICYLA

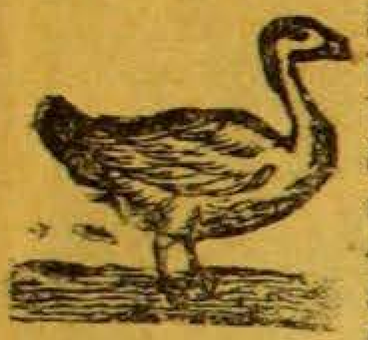
odmah da ublažuje, hladi i skuplja: kod najstarjih bolesti hämorrhoida, zlatne žile. Prve vrste sredstvo: kod svake bolesti kože skopčane sa svrabom, šuge, eccema, izbitaka i znojenja. Sušeće sredstvo. Cena 3 krune.

Može se naručiti: u Diana lekarni

Béle Erényi-a, Budapest, Károly-körut broj 5.

Glavno skladište: lekarna „SVETOG ANTUNA“, Veliki Varadin Gerliczy-palača.

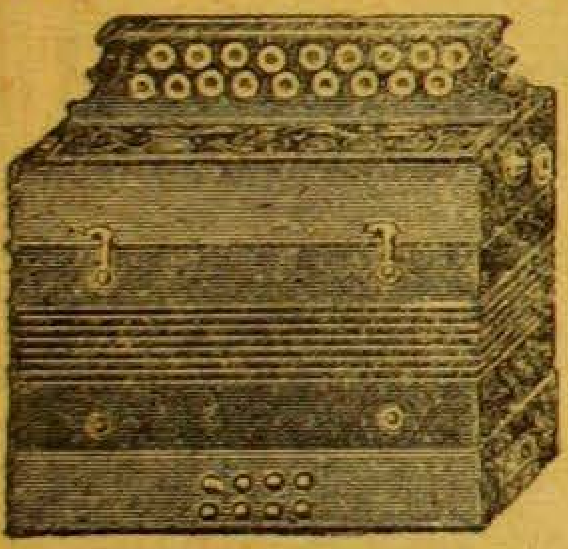
Jeftino češko perje!

5 kila novog, dobro očijanog, bezprašnog perja K 9·60, 5 kila boljeg K 12.—, 5 kila belog perja čijanog K 18.—24, 5 kila kao snieg belog paperja K 30—36—42.—. Paperje sivo á K 3·60, belo á K 5·40, kao snieg belo á K 6.—6·60, po pol kile. **GOTOVI KREVETI** sa crvenom prevlakom, dobro napunjeni, 1 dunja 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10—12—15 i 18 2 metara duga, 140 cm. široka K 13—15—18 i 21, 1 jastuk 80 cm. dug, 58 cm. širok K 3—3·50 i 4.—; 90 cm. dug, 70 cm. širok K 4·50 i 5·50. — Po želji zgotovljava se u ma kakovoj veličini. Madrac na 3 dela za jedan krevet á K 27.—, bolji K 33.—. Razašilje se franko ili uz pouzeće K 9.— i na više.

BENEDIKTE SACHSEL, LOBES, 447. Pilsen (Böhmen).

Tko razume HARMONIKE

kupovati, taj samo kod zgotovljača **Franje Hochholzera**, Beč, XVI., verl. Degengasse 116, (Ecke Kollburgasse) neka kupuje. Orkestar harmonika vlastitog proizvoda, sa najjačim helikon basovima. Sve vrste kromatične udešene harmonike. Izvrstne škole za učenje 1.50 K. Svakome vraćam novac, ako nije sa mojom harmonikom zadovoljan — **Bogato illustrovan cenik badava.**

Pokisnuli čovjek

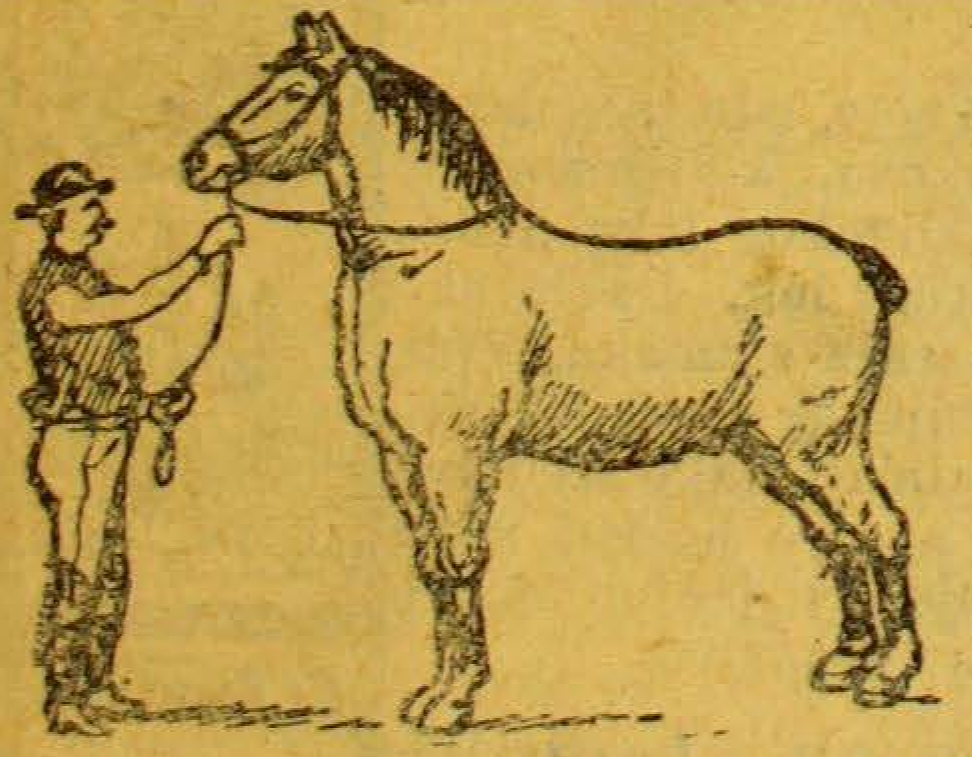

najviše zadobije taku bolest, kojoj je uzrok razhlada i nazeb. I u ovakovim slučajevima

Diana slana žesta,

to kućevno sredstvo ima se upotrebiti, koje i naljuće bolove odmah odstrani iz bolestnih delova tela.

U bocama po 44 filira svugda se dobija!

Vertešov fluid

je najbolje sredstvo za pranje konja za

Jačanje živaca i mišica.

Na zadnjim izložbama u Rimu, Parizn, i Londonu odlikovan prvim nagradama zlatnom medaljom, zlatnim vrstom i pocasnom diplomom.

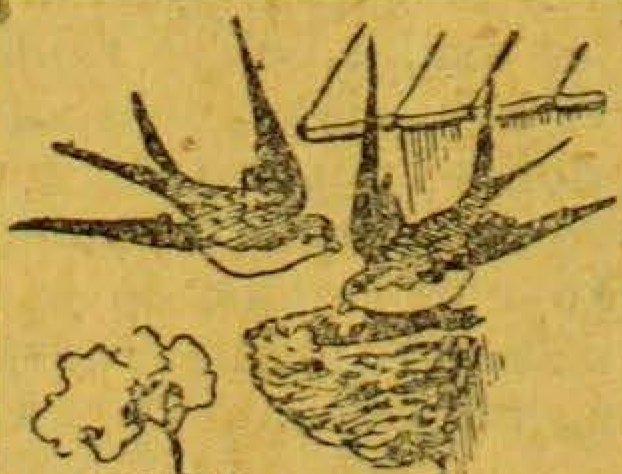
Cena 1 kruna.

Nigde se nemože dobiti pravi samo u glavnom skladištu:

lekarni Josipa Töröka,

Budapest, Király-utca broj 12.

I LASTE

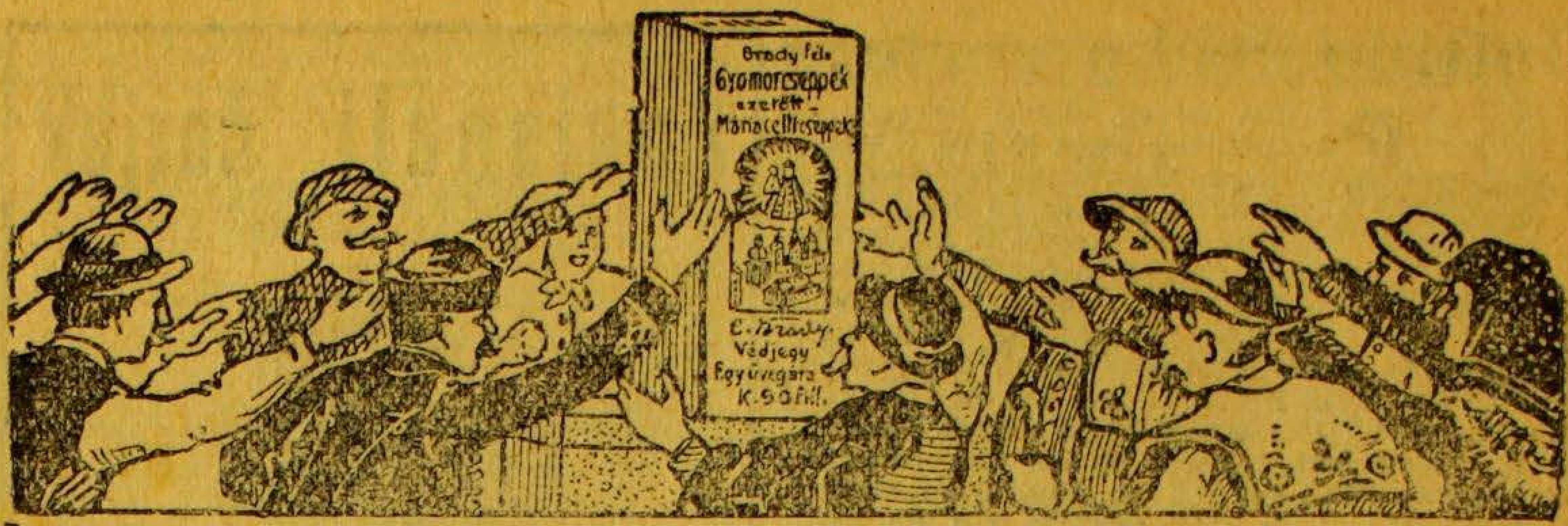
i pege dolaze, ako se za vremena ne pobrinemo o nabavi pravog

DIANA KREMA i DIANA SAPUNA

koji su prava sredstva protiv pega i popudanosti. Beli ruke i lice, a ujedno i mekša i neguje.

Jedna staklena boca subog Diana krema (za dnevnu i noćnu uporabu) . . K 1.50
Jedna staklena boca masnog Diana krema (samo za noćnu uporabu) . . . K 1.50
Jedan pravi Diana sapun . . . . . K 1.50

Može se naručiti u Diana lekarni Bele Erényi-a Budapešta Károly-körut 5. Glavnoskladište: lekarna sv. Antuna, Nagyvárad, Gerliczy-palača.

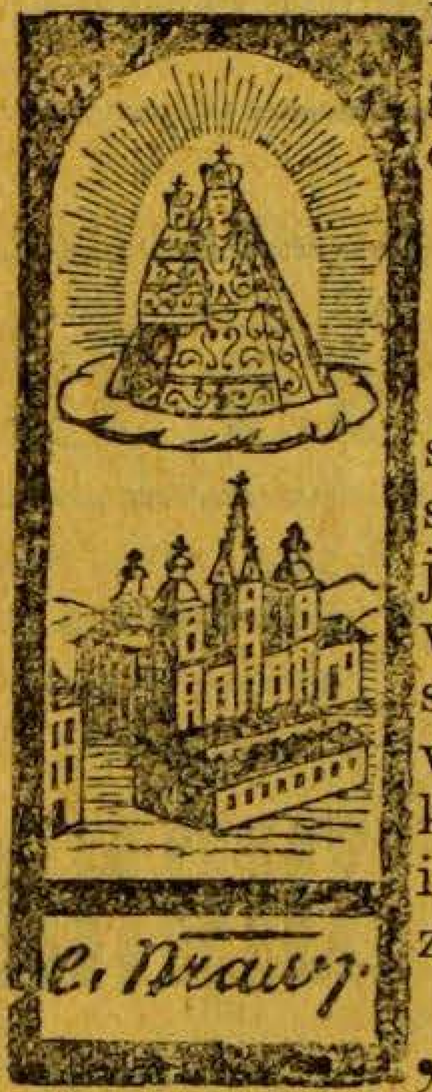
Sud naroda.

Samo bogatom iskustvu se može zahvaliti da je danas već u svima slojevima naroda jednoglasan sud donešen glasom kojeg su protiv bolesti stomaka kao najbolje lećeće sredstvo pripoznate Béadyeve kapljice za stomak.

Narod je sudio — i narod ima pravo!

Pomoć i savet protiv bolesti stomaka, poteškoća varenja i njezinih posledica.

Tek je najbolji pokretač živaca u stdmaku, a gdje nema teka, tamo je ili stomak, ili creva bolesna. U yajviše slučajeva ovoj bolesti malo pažnje poklanjamo i onda su posledice poteškoće u varenju, glavobolja, hrdjavi osećaj, žgaravica, nesvestica ostale neugodnosti, o čijim postancima su najviše ljudi neupućeni.

Dragi čitaoče !

Vama je za celo pozneto, da se danas svuda preporuča mnogo lekova, koji navodno sve bolesti mogu da leče. Ali takog leka nema, jer svaka bolest zahteva drugi lek. Dakle ako vi bolujeie od neurednog varenja stomaka, tvrde stolice, neugodnog kusa, hrdjavog osećaja, glavobolje, nesna itd., onda ne uzimajte tako sredstvo koje bi trebalo da je dobro za sve bolesti, nego izaberite jedno sredstvo, koje je jedino dobro za bolesti stomaka, a tako je sredstvo

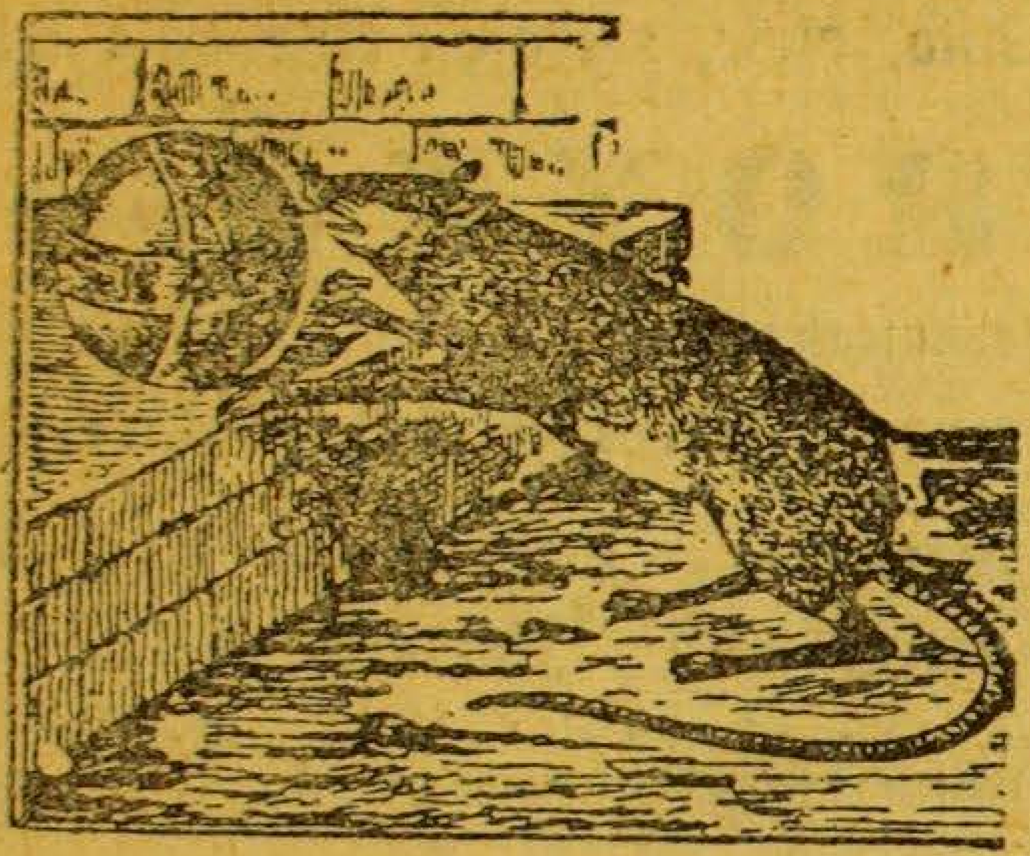
„Bradyeve kapljice za stomak"

predje nazvane „Mariaceljske kapljice", koje su već davna pripoznate kao pouzdano domaće sredstvo protiv svih bolesti stoma kod deee i kod odraslih.

Velika se važnost pripisuje ovom sredstvu za lečenje stomaka i s toga, što je ovom ugodnom sredstvu protiv bolesti stomaka i poteškoća varenja ovaj osobina i po bezbroj bolesnika dragovoljno priznata. Pošto su Bradyeve kapljice za stomak kod naroda obljubljene, s toga se iste i patvore. A da se patvorinama izbegne, od sada se Bradyeve kapljice za stomak zgotovljavaju samo u ružičastom kartonu sa zaštitnim znakom „Mariaceljske matere božije" i potpisom *e, Brady*, s toga ine omote odbijmo kao patvorine. Cena je boce 90 potura i 1 kruna 60 potura jedhe dvostruke boce. Nemzže se na drugom mestu dobiti, osim kod jedinog glavnog skladišta, **ljekarni Josipa Töröka, Budapest, Király-utca broj 12.** Bez troškova se odprema 6 boca za 5 kruna 40 potura, ili 3 dvostruke boce za 4 krune 80 potura.

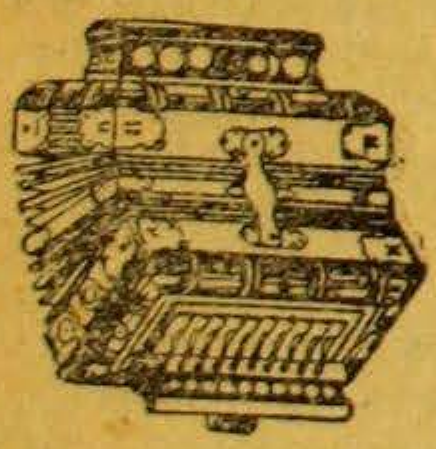
C. Brady.

Sa državnom nagradom odlikovan

STO PUTI je bolja od parcovara il od drugih slicnih stvari po likarn Emiliju Skala uvedena pacosnirt „Virusil“ (zakonon zašticeno). Ni jedan pacov neće ga mimoići, a da ga neugrize. Neodolji a primama, ali samo pacove i miseve unis tava, za pitome živine nije epasna. Jedna kutija sa tvrdim omotom stoji franko l kr. 70 fil. (smista se rabiti može). 10 kutija 16 kr. Jedna limena kutija za inozemstvo nepropušna i vrlo potrajna 2 kr. 2o fil., 10 kutija 20 kr. bez troška za postagivanje i franko. Jedini tvorac: **Mr. Emilije Skala,** likar. — Gr. Sulowitz. No 66-a. — (Mähren.)

NEMATE NI FILIRA

izdatka za pakovanje i poštarinu, ako svoju potreboću u harmonikama, gáslrcama, trubljama, rogovima, klarinetima i flautama uz najjeftinije cijene nabavite izravno na onom mjestu, gdje se grade ova glazbila

HANS BARTL

izvoz glazbila Bleistadt br. 346, kod Graslitza (Böhnen) Harmonike od K 4·80 sa dvostrukim glasovima, basovima, sa 11-strukim mjehohranom K 5·70, 6·60, 6·90, 7·90. Ttostruki glasovi i basovi K 7 60, 8·80, 9·60. Bečke harmonike K 13·10, 16·50. Guslice (violine) K 5·80, 6·60, 7·60. Jamčim za umjetničku izradbu, za vrlo čisto štimovanje i lahko rukovogjenje. I sam sam vješti strukovnjak i glazben čovjek 20 god. glazbovogja gradske glazbe. Izmjena je dozvoljena ili novac se vraća.

— Cijenik besplatno i franko. —

Obratite se poverljivo k meni.

SIROTA I BOGATA ŽENSKA

jednako kupuje

DIANA krem i
DIANA sapun

ako hoće da opere s lica pege i popucanosti. Već posle uporabe od 3 dana može se viditi bele, mehke, fine ruke i lice. U porodicama svuda upotrebljuju, kao prve vrste sredstvo zh negovanje kože.

Jedna staklena tegla suhog DIANA KREMA (za dnevnu i noćnu uporabu	K 1.50
Jedna staklena tegla masnog DIANA KREMA (samo za noćnu uporabu)	K 1.50
Jedan komad prava DIANA SAPUNA	K 1.50

Može se naručiti u DIANA LEKARNI kod BELE ERÉNYI-a, Bpesta, Károly-körut 5.

Glavno skladište u lekarni „SV. ANTUNA“, Nagyvárad, Gerliczy-palaca.

I u selu znadu

stari jjudi, da je malaksalon tijelu uužda, da se trlja sa pravom

DIANA-
drožgjenicom,

jer bol od sebe ne prestane, nego treba nešto učiniti protiv nje. Zato mnogi hrle da kude

DIANA-
drožgjenicom,
OD 44 FILIRA.

Žalostno je, ali istinito,

da imada sila takovih ljudi, čija je krv i tielo inficiramo, te koji s lahkoumnosti svoje i zle naviklosti upropastiše svoje živce i duševnu snagu. Ovome velikome zlu radikalno se pomoći samo onda može, ako se dotičnici obrate na jednog takovog liečnika, koji im kao izvrstan specijalista savjetovati može, kako da si svoj budući život i življenje predostave i već postojeće opasne boli da izčeznu. Tu plamenitu svrhu goni sveopšte poznati zavod specijalista dr. J. Palocz-a, liečnika bolnice, profesora hygienije, Budimpešta, IV., Muzeum-körut broj 13., gde se sa najvećom tajnošću i bez da dotičnici gubitak na vremenu u svome zvanju imadu, već gadinama temeljito i savjestno slideće bolestí, kao i bolesti ženskinja lieče, i to koji boluju na nateklinostima, poremećenosti i boli na dolnjim dielovima tiela, živčanu bol, duševnu poremećenost, krvne i kožne bolesti, hämorrhoide (zlatna žila), kao u opšte sve mužke i ženske tajne bolesti sa najvećom savješću radikaluo izlieči. Tko s ma kakovog nog ra zloga lično doći ne može, neka se pismeno obrati na gore rečeni zavod (pismu se doda jedan poštanski biljeg za odgovor), koji dobija s najstrožijom tajnošću dragovoljno opširan odgovor, kako da si kod kuće, bez ikakvog gubitka vremena u svome zvanju, te bolove izlieči. Pisma se posle izliečenja uništuju ili po želji dotičnom natrag vraćaju. Zavod stara za potrebna specijalna sredstva liečenja (medikamvnte). Satovi primanja: dnevno od 10—12 prije podne, 3—5 na večer. Nedeljom do 12 sati u podne. Adresa: Dr. J. Palócz liečnikspecijalista, Budimpešta, IV., Muzeum-körut 13.

Prsobolja, Plućobolja,

Jaoj, pati me grozni kašalj.

jektika to je najveći neprijatelj čovečanstva. Bastillov jelin sirup sa vapnom, koji se je kroz toliko godina sa svojim lekovitim uspesima istakao, te je danas po mnogim lečnicima kao blagotvorno delujući leo pripoznat, — uslied svojih sastavina je ne samk izvrstno ublažujuće, več divné lećeće sredstvo kod razne bolesti plućai prsiju. U najvise slučajeva je Bastillov sirup neocenjivo blago protiv jektike; u koliko ublažava kašalj i pluvanje krví, raztrava sluz, odstrani promuklost, umanjuje nočno znojenje, unapredjuje tek i varenje, napokon donosi san, te naj način — kao što mnogi svedoče — spasava bolestnike. Za to neka ne propusti ni jedan bolesnik prsa-pluća pokušati ovaj lek, koji će za kratko vreme doneti željeno zdravlje!

OPOMENA! Svako se u vlastitom interesu upozoruje, neka pazi, da li je svaka boca sa ovdje vidljivom zaštitnom markom „Lav sa dvostrukim križem" providjena. Cena jedne boce je: 2 kruna 40 filira.

U svakoj ljekarni može se dobiti Poštanskim pouzecem najmanje 2 boce se salje.

Od više hiljada nekoliko zahvalnica:

. . . Svatko, tko je upotrebio Vaš Bastillo-sirup, zahvaljuje se meni, da sam mu ga preporučir . . . Perkeszfalu **Ivan Ehrman.**

. . . Bag Vas poživio, da ste Bastillo-sirup pronašli. Kunbaja **Gjuro Weinband.**

. . . Hvala Bogu, da sam od Vašeg Bastillo-sirup ozdravio. Vaš vječno zahrvalni . . . Magyar-Pecska **Milán Dudás.**

Hval9 Vam tisuć puta na Vašem dobrom Bastillo-sirupu. T.-Szarvad **Albert Oláh.**

Dragi Bože, kako da Vam zahvalim na Vašim Bastillo-sirupu, koji izvstno djeluje. Kis-Hegyes, Puszta Gyenda **Ivan Muraközi.**

Ciele zime sam bolestan ležao u postelji, bljuva sam krv. Hvala Bogu, 5 boce su me spasle. Vaša Vam uviek zahvalna. Büdszentmihály **supruga Karla Dézsi-a.**

Živio! Bastilov-sirup, koji me oslobodi.

Ja sam več na umoru bio, kašalj i nedobijanje zraka morilo me do smrti, ali poslie upotrebe od 5 boca Bastilla-sirupa, opet sam ozdravio. Preporučam isti svakome Alsó-Löök. **Sándor Hosszu, oružnik u miru.**

Vas Bastillo-sirup je čudotvorno sredstvo . . . Vaš Vama hvalu dužni. Vörösberény. **Ljudevit Sörényi.**

Vaš Bastillo-sirup zaslužuje, da se zove „Spasitelj života". Bog Vas poživio još mnogo godina, da svi oni, koji Bastillo-sirup trebaju, Bogu i Vama zahvalni budu. Sósujfalu. **Gjuro Plehács.**

Jedino se dobije kod zgotovljaca:

Karlo Hoffenreich,

lekarnik, Budimpesta, VII. István-út 81.

U Budimpešti u svakoj lekarni se dobije.

U Ameriku, Rumunjsku i Srbiju šaljem samo u napred poslati novac.

Može se dobiti u Americi: Biblioteca Romana, New-York, 65 Str. Marks Place. 1 boca 1—, 3 boce 2·50.